Margit Schreiner

Sevmek Dedikleri

ANLATI

Çeviren: Serap Gülerçin Karluk

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

SEVMEK DEDİKLERİ

Margit Schreiner 1953 yılında Avusturya'nın Linz kentinde doğdu. Uzun süre Tokyo, Paris, Berlin, İtalya ve tekrar Linz'de yaşadıktan sonra şimdi kocasıyla birlikte Aşağı Avusturya'da Gmünd'de yaşıyor. Kitaplarıyla, aralarında Yukarı Avusturya Bölgesi Kültür Ödülü ve Avusturya Edebiyat Onur Ödülü'nün (2009) de olduğu pek çok ödül aldı ve burs kazandı. 2015'te Johann Beer Edebiyat Ödülü'nü ve Heinrich Gleißner Ödülü'nü, son olarak da Anton Wildgans Ödülü'nü aldı (2016). 2018'de *Kein Platz mehr* (Yer Kalmadı) ile Avusturya Kitap Ödülü'ne aday gösterildi. Diğer eserleri arasında; YKY'nin yayın programında olan Ayrılık Üçlemesi'nin öteki iki kitabı *Çıplak Babalar* (*Nackte Väter*, 1997) ile *Ev, Kadınlar, Seks* (*Haus, Frauen, Sex*; 2001) romanlarının yanı sıra *Thomas Bernhard Kadın Okurlar İçin mi Yazıyor?* (*Schreibt Thomas Bernhard Frauenliteraur*, 2008), *Paris'in Hayvanları* (*Die Tiere von Paris*, 2011) ve Türkçede yayımlanan *Hayal Kırıklıkları Kitabı* (*Buch der Enttäuschungen*, 2005; Metis, 2008) ile *İnsan Dengesi* (*Das menschliche Gleichgewicht*, 2015; YKY, 2018) kitapları yer almaktadır.

Serap Gülerçin Karluk Denizli'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. Viyana Üniversitesi'nde Sanat Tarihi okudu. Tasarım ve yazılım alanında bir süre çalıştıktan sonra Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde Resim Bölümü'nü bitirdi. Resim çalışmalarına devam ederken bir yandan da çevirmenlik yapıyor.

Margit Schreiner'in
YKY'deki kitapları:

İnsan Dengesi (2018)
Sevmek Dedikleri (2022)

MARGIT SCHREINER

Sevmek Dedikleri

Anlatı

Çeviren
Serap Gülerçin Karluk

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5973
Edebiyat - 1713

Sevmek Dedikleri / Margit Schreiner
Özgün adı: **Heißt lieben**
Çeviren: **Serap Gülerçin Karluk**

Kitap editörü: **Fahri Güllüoğlu**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi
A Blok Kat: 2 34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 44452

Çeviriye temel alınan baskı: Schöffling & Co., Frankfurt am Main, 2003
1. baskı: İstanbul, Nisan 2022
ISBN 978-975-08-5333-3

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2020
Sertifika No: 44719

Copyright © Schöffling & Co. Verlagsbuchhandlung GmbH, Frankfurt am Main 2003
Bu kitabın telif hakları Schöffling & Co. Verlagsbuchhandlung GmbH ve
AnatoliaLit Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: **ykykultur@ykykultur.com.tr**
facebook.com/yapikrediyayinlari
twitter.com/YKYHaber
instagram.com/yapikrediyayinlari

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Ölüm • 7

Düğün • 49

Ve Bir Doğum • 79

Ölüm

Sonunda öldürürüz annelerimizi çünkü artık yalan söylemek istemeyiz.

Kasım geldi mi başlar. Kendimizi kötü hissederiz ancak neden kötü hissettiğimizi bilmeyiz. Sise ya da sulu kara bağlarız. Aslında Noel'den korkarız. Mağazalarda ilk Noel Baba çikolatalarını görmemizle başlar korku. Ve günden güne artar.

Giderek daha kötü hissederiz kendimizi, sürekli başımız ağrır, ayaklarımız buz gibidir, öksürmeye başlarız ve annelerimize yapacağımız Noel ziyaretini iptal etmeye çalışırız. Ama bilindiği üzere annelerimiz işlerine gelmeyince hastalıkları umursamadığından yalan söylemeye başlarız. Ertelenemez iş randevularını bahane eder, o da işe yaramazsa çocuklarımızı öne süreriz. Kızamık, kızıl gibi bulaşıcı çocuk hastalıkları uydururuz.

Sonunda öldürürüz annelerimizi çünkü artık yalan söylemek istemeyiz. Onlara hastalık bulaştırabileceğimize, bu yüzden güçsüzleşip düşebileceklerine, o düşme sonucunda bakımevine yatmak zorunda kalabileceklerine ve orada herhangi bir organ yetmezliğinden ölebileceklerine dair endişelerimize güler geçerler.

Zaten anneler bizim endişelerimize hep güler geçer. Bir yandan kendileri her şeyden ve herkesten, trafikten, kötü arkadaşlıklardan, uyuşturucudan, karşı cinsten, bozuk yiyeceklerden, sokaktaki köpek bokundan, kızamığın sonuçlarından, az ışıkta okumaktan, havasızlıktan ve daha nelerden korkup bizi durmadan uyarır, öte yandan bizim en ufak itirazımızı kabul etmezler. Kendimizi tüm benliğimizle onların eline teslim etmemiz gerekir. Hep aynı şey. Hayati tehlikesi olan bulaşıcı bir hastalıkları vardır ama yine de bizim endişelerimize gülerler. Kendi torunlarına hastalık bulaştıracaklarını düşünmenin çılgınca olduğunu söylerler. Böylece bizi yalan söylemek zorunda bırakırlar. Sırf hayatta kalma içgüdümüz yüzünden.

Noel'den bir hafta önce telefonda annemize, ne yazık ki kızımızın kızıl olduğunu söyleriz çünkü küçük bir çocukla, hastalığının tehlikesinin ve bulaşıcılığının farkında olmayan birine gitmeyeceğimizi söylemek istemeyiz. Kızıl söz konusu olduğunda çaresiz kalır annemiz. Kızıl olmuş bir çocuğun trenle tanrı bilir nereye götürülemeyeceğine ilişkin toplumsal bir uzlaşı vardır. Ama suçluluk duygusundan kaçış yoktur. Çünkü annemize yalan söylemişizdir. Sayesinde yarım yamalak da olsa yetişkin olmayı becerdiğimiz bütün o yalanlara bir yenisi daha eklenmiştir. Yalanlar hep yalan doğurur. Ya da uyum sağlama. Her yıl, çocuklarımız ve annelerimizle birlikte Noel kutlamamızı engelleyecek farklı bir çocuk hastalığı uyduramayacağımıza göre sonunda pes ederiz.

Hasta olmama rağmen Noel'de kızımla birlikte anneme gidiyorum. Öncesinde annemi defalarca arayıp ziyareti ertelemek istiyorum çünkü çok kötü öksürüyorum ve antibiyotik kullanmam gerekiyor. Babamın ölümünden beri her kış öksürüyorum, antibiyotik almam gerekiyor. Ne olursa olsun anneme bulaştırmak istemiyorum ayrıca kendim de dinlenmek istiyorum. Doğduğum şehirden her zaman olabildiğince uzağa kaçtığım için yaşadığım şehirden oraya yolculuk yedi yaşında bir kız çocuğuyla çok yorucu. Ama annem tam düşündüğüm gibi tepki veriyor. Ben de ne kadar sevinmiştim diyor, Noel'i birlikte kutlayacağız diye; kurabiyeler aldım, Noel ağacı, dondurulmuş kaz aldım. Ne yapacağım şimdi ben o kurabiyeleri? Tek başıma hayatta yiyemem o kadar kurabiyeyi. Zaten çoğu zaman kendimi kötü hissediyorum, donmuş bile olsa kaz da ilelebet durmaz. Üstelik dondurucuya sığmıyor. Bulaşmaz bana bir şey.

Hem baban da öldü, deyip ağlıyor.

Peki o zaman gelelim, diyorum. Ama bu bir hata çünkü gerçekten anneme hastalık bulaşacak. Tatil günleri boyunca üç farklı acil doktoru çağırmak zorunda kalacağız ve sonunda ben gittikten hemen üç gün sonra yere düşecek. Hastaneye kaldırılacak, oradan bir daha evine dönemeyecek.

Noel akşamı, saatlerce kızarıp iyice sertleşmiş ve fazlasıyla yağlı kazı yedikten sonra annem fenalaşıyor. Yüzü bembeyaz kesiliyor. Televizyon koltuğunun yanına içinde su olan bir kova koyuyorum. Ama annem kusarken başını öbür tarafa çeviriyor. Çıkardıklarının hepsi kendi üstüne, masaya ve halıya geliyor. Yemek masasının alt kısmına bile kusmuk parçaları yapışıyor. Hepsini silip temizledikten sonra yatağa yatmasını istiyorum. Annem tepki vermiyor. Acil doktorunu arıyorum. Doktorla birlikte annemi yatağa götürmeye çalışıyoruz. Ancak annem yürüyemiyor. Tek ayağını kaldırıyor ama diğerinin önüne koyacağına aynı yere basıyor. Her iki taraftan, kollarından tutuyoruz annemi. Ama o bizden destek alabileceğini kavrayamıyor. Ya da bizden destek almak istemiyor. Kolunu hafifçe kolumun üzerine koyuyor, ayağını tekrar azıcık kaldırıyor. Sonra yine aynı yere koyuyor. Acil doktoru sakin sakin konuşuyor annemle. Adımını diğer ayağının önüne atmayı denemesini söylüyor. Annem doktora, cesaret edemiyorum, deyip aniden gülümsüyor. Doktor, ikimizin de onu kollarından sıkıca tuttuğumuzu söylüyor. Ve annemin bize güvenebileceğini. Annem yine biraz gülümsüyor ve sonunda ayağını diğerinin birkaç santim önüne koyuyor. Hâlâ bizden destek almıyor. Sıkıca tutuyoruz annemi kollarından ama karşı koyuyor. Onun yerine televizyon koltuğunun kolluğuna ve masaya tutunmaya çalışıyor. Doktor, tekrar tekrar, annemin bize güvenmesi gerektiğini söylüyor.

Annem kapılara, duvarlara, perdelere tutunarak adım adım ilerliyor. Oturma odasından yatak odasına gitmesi tam bir saat sürüyor. Doktor afallamış durumda. Oturma odasında ona usulca felç şüphemden bahsedip fikrini soruyorum. Ama doktor anneme yalnızca midesi için bir damla ve kan dolaşımını güçlendirecek bir ilaç veriyor.

Ertesi gün annem yine eskisi gibi. Sabahın sekizinde kahvaltı masasına oturmuş, kendimi bildim bileli hep yaptığı gibi aksırık nöbetiyle beni uyandırıyor.

Böyledir işte anneler. Bize güvenmezler. Yaşadığımız sürece bizden kuşku duydular ve şimdi şu zor zamanlarında bile bize güvenmeyi

düşünmüyorlar. Yıllarca her sabah aksırık krizleriyle uyandırırlar bizi. Kimi zaman onyıllarca. Tüm çocukluğumuz ve gençliğimiz boyunca annelerimiz her sabah kahve içerken sekiz, on, belki de on iki kez hapşırır. Çocukken sayarız, sonra bırakırız saymayı. Ama annelerimizin aksırık nöbetlerine aldırış etmemeyi hiçbir zaman öğrenemeyiz. Böylece daha sabahtan başlar gerginlik, aksırık nöbetlerine olan kızgınlığın yanı sıra bir de gerçekleşmesi beklenen şeye olan kızgınlık vardır. Çünkü ne zaman odamızdan çıksak annemiz bir laf atar. Çocukluğumuz boyunca öyleydi bu ve hiç değişmedi. Henüz çocukken bile sabahları yatakta en korktuğumuz şey kalkar kalkmaz annemizin bizimle konuşmaya başlamasıdır. Sabah sabah konuşmak istemediğimizi annelerimize sürekli anlatmaya çalışırız ama anlamazlar. Yalnız onu da değil, hiçbir şeyi anlamazlar. Annelerimize belli bir şeyden hoşlanmadığımızı ya da özellikle ondan hoşlandığımızı asla söyleyemeyiz. Annelerimiz bunu anlayamaz. Annelerin, kendilerinden isteneni yaptıkları tek bir olayı hatırlayan var mıdır acaba?

Annelerimiz diğer insanları algılama becerisinden yoksundur. Babalarımızı da algılamazlar, komşularını, akrabalarını da. Annelerimiz diğer insanları, yalnızca onları kendi *bünyelerine kattıkları* zaman algılayabilirler. İnsanlar hakkında kendi kafalarında oluşturdukları bir tasarım vardır ve yalnızca bu tasarımı dikkate alırlar. Bu durumda elbette kendi içlerine de hapsolmuşlardır çünkü kendilerine ilişkin de bir tasarımları vardır ve bu tasarımın dışındaki hiçbir şeyi göremezler. Biz çocukken böyle büyüdük işte: annelerimizin bir tasarımı olarak. Elbette delirmemek için sürekli onlardan kaçmak zorundaydık.

Annemizin manzarayı da tam anlamıyla algılayamadığını çok geç fark ettik. Başlarda annemizin, örneğin bir dağın tepesindeyken, neden her defasında kafasını biraz kaldırıp gökyüzüne karşı gülümseyerek dağlarda harika bir manzara olduğunu söylediğinde şaşırırdık. Çocukluğumuz boyunca kendimize neden annemizin bunu söylerken manzaraya değil de göğe baktığını sormuşuzdur. Şu

ya da bu gün ormanda yürümek için ne güzel bir gün, dediğinde de hep gökyüzüne bakar. O sırada *gezgin duruşuna* geçer. Belden yukarısını dikleştirip normalde olduğundan daha hızlı birkaç adım atar –"tempolu" der buna– ve birkaç saniyeliğine her adımda ayağını yürüyüşte yaptığından daha yükseğe kaldırır ki bu onun için bir felakettir adeta çünkü annemiz yürüyüşte ayaklarını az değil çok az kaldırır. Aslında annemiz ormanda ayaklarını sürüyerek yürür, bu durumda sürekli bir köke takılıp düşme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Gerçekten de yaşamımız boyunca annemizden daha fazla ağaç köküne ya da taşa hatta kaldırım kenarına veya kapı eşiğine takılan birine rastlamamışızdır. Diğer tüm anneler gibi annemizin de algı bozukluğundan mustarip olduğunu henüz bilmezken, bütün çocukluğumuz ve gençliğimiz boyunca böyleydi bu, annemize ikide bir ağaç köküne ya da taşa takılıp düşmemesi için yürürken yere bakması gerektiğini söyleyip durduk. Annenin birkaç saniye yere bakıp ardından tekrar havaya bakması bizi fena halde öfkelendirirdi. Çok sonra anladık ki anne yere baksa da bir işe yaramayacaktı çünkü zemini algılamıyordu. O yalnızca kendi kafasında oluşturduğu zemini dikkate alıyordu.

Doğal olarak en kötüsü annelerimizin bize sevgisini göstermek istemesidir. Elbette içten içe biliriz ki onlar bizi değil, kendi kafalarında bize ilişkin oluşturdukları tasarımı yani kendilerini severler, biz de hayat boyu irkilir, kendimizi geri çekeriz. Ama asla bir şey kanıtlayamayız. Bu da bizim zayıf noktamızdır. Bu yüzden ardından suçluluk duyguları gelir. Ömrümüzün sonuna dek sürer. Anca bakımevine düştüğünde, insanlara, bize ve şeylere dair hiçbir imgelemi olmadığında sevebiliriz annemizi.

Gün boyu oturma odasında oturup durmadan yiyoruz. Önce kahvaltı, kısa bir süre sonra öğle yemeği. Annem öğle yemeğini her zaman on bir buçukta yer. Ardından televizyonda bir iki saat kayak yarışması izliyoruz, kahve içip Malakof Pastası yiyoruz. Annemin inanılmaz bir iştahı var. Midesi her şeyi kaldırıyor. Noel akşamı

yaşadığı rahatsızlığı unutmuş. Öğleden sonra Noel ağacındaki bezelerden de yiyor. Akşam mayonezli ringa balığı salatası yiyoruz. Yağlı yiyeceklere dikkat etmesi yönünde yaptığım uyarıya gülüyor. Herkesin biraz midesi bulanabilir diyor, öyle oldu diye sevdiği şeyleri ömür boyu yemeyecek değil ya.

Birlikte televizyondaki haberleri izlerken annem öksürük krizine tutuluyor. Ben de öksürüyorum. Üşüttüyseniz birinin öksürdüğünü duyunca siz de istemsizce öksürmeye başlarsınız. O kadar çok öksürüyoruz ki haberlerin tek kelimesini bile anlamıyoruz. Gece onda annemin ateşi otuz dokuz derece. İkinci kez acil doktorunu çağırıyorum. Noel tatili nedeniyle nöbetçi doktorlar sık sık değiştiği için Noel akşamındakinden farklı bir doktor geliyor. Doktor anneme penisilin yazıyor. Penisilin annemi çok kötü etkiliyor. Ama doktor çoktan gitti bile. Annem titremeye başlıyor, ateşi kırka çıkıyor. Sonunda gün içinde yediği ne varsa hepsini kusuyor. Yatağını temizleyip çarşaflarını değiştirmek için başka yere yatırdığımda sızlanıyor. Üçe kadar yatağının başında oturuyorum. Onu gözlüyorum. Hastaneye gitmek gerekebilir belki diye. Sabaha karşı üçte uykuya dalıyor.

Sabah sekizde her zaman olduğu gibi aksırık nöbetiyle uyanıyorum. Annem pek de solgun görünmüyor. Ben yatak odasından çıkar çıkmaz, bugün kayakla atlama var, diyor. Ben de arkadaşlarımı arayıp kayak yapmak için sözleşiyorum. Akşamüstü kızımla eve döndüğümüzde hâlâ iyi görünüyor. Hatta keyfi epeyce yerinde. Bir günlüğüne evde yalnız kalması iyi oldu diyorum kendi kendime. Kayakla atlamayı izlediğini söylüyor annem, sonra da bir Hans Moser filmi, o kadar eğlenceliymiş ki kahkahalarla gülmüş. Öksürüğü de kesilmiş. Bir an önce akşam yemeğini hazırlamak için ısrar ediyor. Ben de rahatlamış durumdayım.

Ne zaman anne babamızı ziyarete gitsek kendimizi alelacele evden dışarı atmak bizi rahatlatırdı. Evden bir saat bile uzak kalmak bize iyi gelirdi. Doğduğumuz şehirlerdeki eski arkadaşlıkları sürdürebilmemizin tek nedeni budur. Çoğu durumda o eski arkadaşlıktan eser

kalmamış olmasına rağmen. Eski arkadaşların kendileri de birer aile kurmuş, ya anne ya baba olmuşlardır. Sonları ya muhafazakâr parti ya Katolik kilisesi olur. İkisinden biri. Muhafazakâr parti ya da Katolik kilisesine düşmeyenlerse ya sosyalist olur ya da hayvan hakları savunucusu. Ve eski arkadaşlarımızın, bir yandan çocuklarını azarlar ya da onlar tarafından yönetilirken bizi sürekli muhafazakâr partiye, Katolik kilisesine, sosyalizme, hayvan hakları savunuculuğuna yönlendirmeye çalışmasına rağmen biz o eski arkadaşlıkları güçlükle de olsa sürdürmeye çalışırız çünkü annelerimizin havalandırılmayan oturma odalarındaki tozlu koltuklarda durmaksızın kahve içip Malakof Pastası yemek zorunda kalmak bizi çıldırtacaktır. Elbette annelerimiz de bunun farkındadır ve bir saatliğine bile anne baba evinden ayrılmamızı engellemeye çalışırlar. Ne oldu derler, daha yeni geldin hemen çıkacak mısın? İster akşam arkadaşlarımızla buluşacak olalım, ister oyunumuzun ilk provası için günübirlik Stuttgart'a gidecek olalım, hiç fark etmez. Provaları sensiz de becerebilirler, der annelerimiz.

Noel akşamından iki gün sonra gece yarısı oturma odasından gelen seslerle uyanıyorum. Bunun üzerine odaya gittiğimde görüyorum ki annem giyinip masaya oturmuş, titriyor. Saat sabahın dördü. Kafası karışmış, şaşkın. Giyinmek için iki saatten fazla uğraştığını söylüyor. Bu bize bir ceza olmalı. Havalandırılmamış oturma odalarının tozlu koltuklarından cezalandırılmadan asla, bir an olsun, kımıldayamayız. Peşinden hemen ceza gelir.

Annemiz bizim için endişelenmekten ya bütün gece yatakta uykusuz kalmış ya da endişeden kalkıp tozlu koltuklarda oturarak bizi beklemiştir. Kaçışımızın ardından gecenin bir yarısı kapıdan içeri girer girmez ya yatak odasından ya da oturma odasından her zaman yakınmalarla dolu olan sesini işitiriz. Neredeydin bu saate kadar dediğini duyarız, ya da: Neden bu kadar geç geliyorsun, veya: Çok endişe ettim. Bazen annemiz, bizim için endişe ettiğinden ya da termostat gecenin on birinde otomatik olarak radyatörü kapatınca oda buz kestiğinden hastalanmıştır.

Gecikmiş bir cezadan kuşkulansak da annenin soyunmasına yardım ederiz. Bizim yardımımızla bile uzun sürer. Anne yine yürüyemez hale gelir. O kadar minik adımlar atar ki neredeyse hiç ilerleyemeyiz. Ve yine bizden destek almak istemez. Nihayet o yatağına yatıp biz de yatağımıza döndüğümüzde ortalık aydınlanmıştır artık.

Teyzemizin de, adı her neyse işte, ortada belli bir sebep yokken bir günde yürüyemez hale geldiğini hatırlarız. Enişte yaklaşık bir yıl önce ölmüştür. Teyze hastanedeyken yürüme alıştırmaları yapmaya yanaşmaz, bir tedavi merkezine nakledilmek istenince de reddeder. Onun yaşında birinin yürümeyi yeniden öğrenmesinin komik olduğunu söyler ve bakımevinde beş altı yıl daha yaşar.

Bir tek bugün annemin aksırık nöbetleriyle uyanmıyorum. Öğlen on ikiye doğru odasına gittiğimde annem gözleri açık yatıyor ve sessizce inliyor. Göğsünde bir baskı olduğunu söylüyor, dayanılmazmış. Bu defa zatürre olduğundan kuşkulanıyorum. Üçüncü kez acil doktorunu çağırıyorum. Yine bir başkası. Doktor ağır bir bronşit tanısı koyuyor ve penisilin yazıyor. Annemin penisiline alerjisi olduğunu söylüyorum, başka bir antibiyotik yazıyor. Bünyesi bu antibiyotiği de kaldırmıyor. Bütün gün kusuyor. Dördüncü kez doktor çağırmak istiyorum ama annem bu defa engelliyor. Öfkelenip hastaneye gitmekle tehdit ediyorum annemi.

Hiçbir koşulda hastaneye gitmeyeceğini söylüyor annem ve ayağa kalkıyor. Bence bu çılgınlık, ona da söylüyorum bunu ama annem birdenbire değişiyor. Daha iyi olduğunu söylüyor, televizyonda Dünya Artistik Patinaj Şampiyonasını izlemek istiyor. Ve kızımın da şansına, Dünya Artistik Patinaj Şampiyonasını izliyorlar birlikte.

Akşam ringa balığı salatası yemek istiyor ama vermiyorum. Papatya çayıyla peksimet veriyorum. Çeksin cezasını! İtirazlar eşliğinde peksimetini yiyip bir demlik papatya çayı içiyor. Annem gece yarısı kendi başına yatağa gittiğinde o denli bitkinim ki yorgunluktan uyuyamıyorum. Sabahın üçüne kadar televizyonda, hiçbir zaman ilgimi çekmediği halde, western izliyorum. Arada uyukluyorum. Ardından oturma odasında bir saat daha oturuyorum ve bir şişe kırmızı şarap içiyorum. O arada ne olursa olsun ertesi

gün eve dönmek üzere yola çıkmaya karar veriyorum. Gerçekten de ertesi gün kızımla birlikte yola çıkıyoruz.

Derler ki insan hayatta ilk nasıl sevildiyse öyle sever. Her yerde okuyabilirsiniz. Bütün ikilem de bununla başlar zaten. Daha doğrusu doğumla. İlk sevginin eşi benzeri yoktur, insanın içine işlemiştir ve yinelenemez. Salt duygusallıktan ve belki de aynı zamanda tembellikten çoğu insan ömrü boyunca o ilk sevgiye özlem duyar. Ama bu durumda ileriye değil de geriye yönelirler ve sonunda, en iyi olasılıkla, partnerleriyle karşılıklı gereksinimleri gidermeye yönelik bir ilişkinin içinde bulurlar kendilerini. Tabii bunun da sevgiyle hiç ilgisi yoktur çünkü yetişkin partnerler çaresiz değildir ve kendilerine bakıldığı için hissettikleri güven bir gerilemedir. *Amour fou*[1] denen diğer tür de aynı kapıya çıkar. Âşık, kendi dürtülerine teslim olur ama bu dürtüler karşısındakine yöneltilmemiştir ve yıkıcıdır çünkü yönelтilmemiş dürtüler ölümü arzu eder. Kendi hataları yüzünden arzusunu yitirme kaygısıyla, arzunun sonlanması için ölümü yeğler. Yazgıda olan ölümü de kendi eylemi olarak, bedenine karşı intihar ya da ruhuna karşı isteksizlik olarak, gerçekleştirmeyi tercih eder. Genelde insan kendini öldürmektense arzusunu öldürür. Aslında çoğu çift kendilerini öldürmek zorunda kalmamak için arzunun geçmesini bekler. Ya da evlenir.

Sevmeye hazır kişi, kaçınılmaz biçimde, acı çekmeye de hazırlıklı olmalıdır çünkü varoluşun çelişkileri içinde acı çekmeden sevmek hemen hemen olanaksızdır. Bu yüzden sevmek büyük cesaret, cesaretlerin en büyüğünü, ister.

Evet, bizi seviyor diye düşünürüz, yoksa sürekli bize bakıp durmazdı. Tüm çocukluğumuz boyunca bizi sevdiği için bize baktığını düşünürüz. Biz yemek yerken, yürürken ve koşarken, konuşurken, oynarken, dans ederken, gülerken ve ağlarken gece gündüz bizi izlemesi hoşumuza gitmiyorsa bunun nedeni onu yeterince sevmememizdir. Biz onu, onun bizi sevdiği gibi sevmediğimiz için bizi sürekli

1 Delicesine tutkulu aşk (ç. n.).

izlemesi, gözlemesi –kimi zaman öyle olduğunu sanırız– bizi rahatsız eder. Ama hemen sonra bizi gözlüyor diye kuruntuya kapıldığımızı düşünürüz. Bizi gözlemiyor aslında deriz, yalnızca bizi sevdiği için, biz yiyip içerken, konuşurken, gülerken, koşar oynarken, hoplayıp zıplayıp dans ederken ve uyurken bize bakmak hoşuna gittiği için bize bakıyor. Ve bize asma suratını dediğinde suratımızı beğenmediği için asma suratını dediğini değil de, aslında hiç de güzel değilmişiz gibi bir izlenim vermeyelim diye takınabileceğimiz en güzel yüz ifadesini takınmamızı istediği için asma suratını dediğini düşünürüz. Annelerimizin, aslında nasıl bir yüzümüz olduğunu herkesin görebilmesi, şu anda ya da herhangi bir zamanda takındığımız ifadenin insanları yanıltmaması için farklı bir yüz ifadesine bürünmemizi istediğini düşünürüz. Annelerimizin, her an herkesin aslında nasıl bir yüzümüz olduğunu fark etmesini istediğini düşünürüz.

Doğduğu şehre bizimle ilk kez giderken yolda kızamık olduğumuzu, şişmiş gözlerimiz ve döküntülerle kaplı kabarmış yüzümüzle doğduğu şehre vardığımızda çok utandığını söylediğinde de gözlerimiz şiş, her yerimiz kabarmış ve döküntülerle kaplı olduğumuz için utandığını değil, bizi ilk kez gören herkesin bizim, onun her gün gördüğü kabarmamış suratlı, şişmemiş gözlü, döküntüsüz çocuk değil de kabarmış suratlı, şişik gözlü ve döküntülü bir çocuk olduğumuzu sanacaklar diye utandığını düşünmüşüzdür. Annemizin, doğduğu şehirdeki herkesin daha tren garında nasıl da güzel ve harika bir çocuk olduğumuzu görmelerini istediğini düşünmüşüzdür, bu yüzden utanmıştır işte, yoksa bizim yüzümüzden değil. Bütün gün çocuğunu seyreden bir anne diye düşünmüşüzdür, böyle bir anne çocuğunu seviyor olmalı yoksa ara sıra başka taraflara da bakardı. Evet, annemiz bizi seviyor diye düşünmüşüzdür çocukluğumuzda, yalnızca biz onu yeterince sevmiyoruzdur çünkü anımsayabildiğimiz sürece annemizin gece gündüz bize bakıp durması –gözlemesi, diye düşünmüşüzdür– hep canımızı sıkmıştır.

Tüm çocukluğum boyunca hiçbir yerde köşeme çekilemedim. Her yere girdi annem, üstelik kapıyı bile vurmadan. Her an. Odamın

kapısını kilitleyemezdim. O zamanlar hiçbir odanın anahtarı yoktu. İçinde tuvalet de olan banyo hariç. Çocukken hep çok nankör olduğumu düşündüm çünkü en sevdiğim şey kendimi banyoya kilitlemekti. Banyoda her zaman olabildiğince uzun süre kilitli kaldığımı anımsıyorum. Bazen pencereyi açıp klozet kapağının üstüne çıkar, arka avluya, oradaki akçaağaca ve çimenliğe bakar, çocukların gülüp ağlamasını, kuşların cıvıltısını dinlerdim, ta uzaktan, caddeden gelen araba gürültüsünü duyardım ve bu çimenliği, bu akçaağacı gördüğüm, kuşların cıvıltısını ve arabaların gürültüsünü duyduğum için mutlu olurdum. O zamanlar, özellikle de banyoya kapanmış ve ailemden dışlanmışken çok mutlu olmamın fazlasıyla kınanması gereken bir şey olduğunu düşünürdüm. Kimi zaman klozet kapağının üstünde dikilirken o denli mutlu olurdum ki mutluluktan gülerdim. Bazen banyodaki aynada nasıl güldüğüme bakardım. Hatta bazen o kadar yüksek sesle gülerdim ki annem kapıyı vurup ne olduğunu sorardı. Aslında sık sık vururdu banyo kapısına çünkü uzun süre banyoda kalırdım. Banyonun tek olumsuz yanı kapının yarısının buzlu cam olmasıydı. Buzlu camdan pek bir şey görülemeyeceğini biliyordum ama insanın silüeti fark edilebilirdi, hareketleri de tabii. Bu benim banyodaki mutluluğumu zedelerdi.

Annemde Hepatit C var. Ama o bu hastalığın tehlikesini görmezden geliyor. Alışılmadık bir şey değil. Annelerimiz bütün tehlikeli hastalıkları görmezden gelir. Buna karşın siyatik, lumbago, migren gibi ömür boyu çektikleri ve esasen kendi kendilerine tedavi ettikleri tehlikesiz hastalıkları dillerinden düşürmezler. Soğuk algınlığını, doktorların neden ileri geldiğini bilmedikleri bacak kaşıntılarını ya da hazımsızlıklarını da. Pratisyen doktorların bekleme odalarında her gün sayısız anne oturmuş kadınsal rahatsızlıklarını, nasırlarını ya da hazımsızlıklarını anlatır. Üstelik de başkalarının onları dinlemek isteyip istemediğini umursamadan. Otobüslerde, mezarlıklarda bile hastalıklarını sayıp dökerler. Listede hiçbir zaman tehlikeli hastalıklar yer almaz. Annelerimizin tehlikeli hastalıklarını bizim keşfetmemiz gerekir. Onun yerine her gün, kalktıktan hemen

sonra soğuk algınlıklarından ("burnum kaşıyor"), bacaklarının kaşınmasından ya da hazımsızlıklarından söz etmeye başlarlar. Çocukken, her gün üzerine annelerimizin yakındığı çeşitli hastalıkları eklediğimiz listeler yapardık. Ama dediğim gibi onlar her zaman yalnızca tehlikesiz hastalıklardan yakınır, tehlikeli olanların sözünü etmezlerdi.

Yani anneme de bir kan testi sonucunda Hepatit C tanısı konuyor. Tesadüfen öğreniyorum. Oturma odasında bir şırınga ortalıkta duruyor. Kızım henüz küçük olduğu ve başkalarının çatalı kaşığı da dâhil her şeyi ağzına sokmayı sevdiğinden annemi hastalığın tehlikelerine ve bulaşma riskine karşı uyarıyorum. Ama annelerimiz hiçbir uyarıya kulak asmaz. Kendileri bizi apaçık görünen şeyler için bile sürekli uyarır, caddeden karşıya geçmek istediğimizde sanki bizim gözümüz yokmuş gibi *dikkat! araba!* diye bağırırlar; kar yağdığında karla kaplı yolda kayıp düşme tehlikesi olan tek kişi kendileri olmalarına rağmen *dikkat et* derler; biz henüz çocukken, Volkswagen'in arka koltuğunda otururken, babamız başka bir aracı sollamaya kalktığında *dikkat et baba* diyen kendileridir ya da babamız arabayı park edecek yer aradığında *hah işte orada* diye bağırırlar ama hep çok geç kalırlar, babamız çoktan geçmiştir o park yerini, park yerini geçince de babamıza *o kadar hızlı sürme* derler; babamız çekiç, kerpeten ya da İngiliz anahtarıyla evdeki kırık döküğü tamir etmeye koyulduğunda hiçbir şeye dokunmadan öylece başında dikilip *canını acıtma* derler. Ama bir kere olsun kendilerine yürürken ayağını biraz daha yukarıya kaldır ya da kızartmaya daha az tereyağı koy gibi ufacık bir tavsiye verilecek olsa aldırış etmezler elbette. Hepatit C'nin bulaşma riskinden söz ettiğimizde de anne, aman ne olmuş yani der, ben biliyorum ne yapacağımı. Gerçekten de bir yıl boyunca hiç yakınmadan haftada üç kez kendine Interferon Alpha, ne de olsa ağır yan etkileri olan bir ilaç, enjekte eder. Hepatit C hastalığının ölümle sonuçlanabileceğini görmezden gelir. Ama sonunda sahiden de Hepatit C ya da bu hastalığın yol açtığı sonuçlar yüzünden ölecektir. Annemin karaciğeri, yıllar önce safra kesesindeki taşları almak için yapılan bir ameliyatta anlaşıldığı

üzere neredeyse tümüyle harap olmuştu, ölümü de karaciğer yetmezliğinden ya da bir organının iflası yüzünden olacak.

Hastalığın tanısı konduğunda kızım bir yaşında. O zaman da Noel'i birlikte geçirme planı yapılmış. Telefonda anneme kızımla kan teması olmaması gerektiğini anlatmaya çalışıyorum. Sürekli kaşıdığından annemin bacakları çoğu zaman çizik içinde. Kızımın, annemin çatal kaşığını da ağzına sürmemesi gerekiyor. Ayrıca anneme hastalığının ölümle sonuçlanabileceğini söylemeye çalışıyorum.

Hepatit C tanısı konduktan ve ben anneme hastalığının tehlikeleriyle bulaşma riskini anlatmaktan çoktan vazgeçmişken yıllar sonra bir gün aniden annem arıyor. Az önce televizyonda Hepatit C ile ilgili bir program izledim diyor. Hiçbir şey söylemeyip bekliyorum. Hepatit C'nin ölümcül olabileceğini söylüyorlar diyor annem telefonda. Evet diyorum, ben bunu yıllardır söylüyorum zaten, ama annem kimsenin kendisine Hepatit C'nin ölümcül olabileceğinden söz etmediğini söylüyor. Elisabethinen Hastanesi'ndeki doktor bile. Bir de uzman olacak!

Ancak kısa bir süre sonra annem o televizyon programını da unutuyor. Daha doğrusu görmezden geliyor.

Endişe verici gerçeklerin bastırılması doğal olarak algı bozukluğuyla bağlantılıdır. Hiçbir şekilde gerçeğe güvenemeyip gerçeğe dair kendi tasarımını dikkate alan birinin hayatta kalabilmesi için yönlendirilmeye gereksinimi vardır. Algı bozukluğuyla birlikte bir yönelim bozukluğu da görülür. Bu da algı bozukluğu çeken kişinin kendisini onlara göre yönlendireceği cümleler kurmasına yol açar. Dağlarda harika bir manzara var gibi mesela ya da belli bir hastalığın ne bulaşıcı ne de tehlikeli olduğu veya insanın kendi kızını binlerce insanın arasından tanıyacağı gibi. Algı, yönelim cümlesiyle uyuşmazsa ya algının ya da yönelim cümlesinin üstü çizilir. Yönelim cümlesinin üstü neredeyse hiçbir zaman çizilmez çünkü algılarına güvenemeyen birinin güvenebileceği tek şeydir o. Bu durumda annelerimizin bizi aile ortamı dışında tanıyamaması ve ömür boyu bu gerçeği yadsıması doğaldır. Hiçbir anne çocuğunu gerçekten tanımaz.

Annemle babamın Grünau im Almtal'de bir yazlıkları vardı. O zamanlar daha üniversitede okuyordum. Güzel zamanlardı. Annemle babamın hayatlarında ilk kez, ilgi duydukları başka bir şey vardı: Grünau. Yazlık, bir çiftlik evine ait ahşap kulübenin eve dönüştürülmüş haliydi. Tek bir odası ve mutfağı vardı. Ev sıcak ahşap kokardı. Sonbaharda duvarların arkasından tıkırtılar duyulurdu. Bunlar kulübenin ahşap kaplamalarıyla odanın duvarları arasına kışlık yuva yapmış olan yedi uyurlardı.

Annemlerin yazlığına gittiğimde mutfaktaki katlanır yatakta yatardım. Kahvaltı ettiğimiz ve akşam yemeklerini yediğimiz bir balkon vardı. Evde kablolu yayın olmadığı için nadiren televizyon izlenirdi. Sadece dört kanal vardı. Kanallardan ikisi karlı gösteriyordu. Annemle babam her gün yürüyüşe çıkardı. Ya da çiftlik evine ait arazi boyunca akan derenin kenarında otururlardı. Babam sıcaktan bunaldığında derede çukur kazıp bu çukurun içine uzanırdı. Annemle ben şezlongda yatardık. Yalnız kalmak istediğimde şezlongumu derenin içinden taşır, derenin karşı tarafındaki çayırlığa, genellikle annemin beni gözetleyemeyeceği bir kulübenin arkasına yerleştirip kitap okurdum. Okumaya devam etmek istemediğimde bisikletle Grünau'ya giderdim. Yazlıkta kendimi özgür hissederdim. Akşamları balkonda kart oynardık ya da dışarıda kulübenin önünde masa tenisi. Telefon yoktu.

Bir gün üniversiteden bir arkadaşım büyükannesini görmek için Grünau'ya gidecek oldu, ben de ona eşlik ettim. Bunun dışında annemle babama hiçbir zaman beklenmedik bir ziyarette bulunmamıştım çünkü onları ziyaret etmek zorunda olmamak beni mutlu ediyordu. Annemle babamı görmeye yalnızca annem arayıp artık kendilerini ziyaret etmek için eve gelmem gerektiğini söylediğinde gidiyordum. Ama Grünau başkaydı.

Kısacası üniversite arkadaşımla Grünau'ya gittim. Kasabadan geçerken bir marketin önüne park edilmiş olan babamın kırmızı Ford'unu gördüm. Babam direksiyon başında oturmuş gazete okuyordu. Arkadaşımla akşamüstü görüşmek üzere sözleşip markete girdim. Annem et reyonundaydı. Arkasından omzuna dokunup

günaydın dedim. Bana kısacık bakıp o da günaydın dedi, sonra yine satıcı kıza döndü.

Öteden beri annelerimizin ilgisini çekmek için onlara parmak ucuyla dokunmaya, elbise ya da ceketlerini çekiştirmeye alışmışızdır, onlarsa kafalarını çevirir. Çocukluğumuz boyunca ne zaman onlara parmak ucuyla dokunsak, giysilerini çekiştirsek kafalarını çevirirlerdi. Annelerimiz için her zaman başka şeyler bizden daha önemli olmuştur. Özellikle de marketteki satıcılar ve komşu kadınlar. Alışveriş yaparken bir yandan o denli acelecidirler ki onlara parmak ucuyla dokunduğumuzda ya da giysilerini çekiştirdiğimizde tepki vermezler, öte yandan et reyonundaki satıcı kızla dakikalarca sohbet eder, dönüş yolunda komşu kadınlarla sonu gelmez muhabbetlere girişirlerdi.

Ben de annemin omzuna bir kez daha yavaşça dokunup "Günaydın"ımı yineledim. Annem bir süre bana baktı sonra da kafasını iki yana salladı. Üzgünüm dedi, sizi tanımıyorum. Tanıyorsun dedim, uzun zamandır tanıyoruz birbirimizi. Annem önce satıcıdan bir şeyler daha isteyip anca ondan sonra tekrar yüzünü bana döndü. Yine uzunca baktı bana, tahmin etmeye çalıştı. Grünau'dan mı tanışıyoruz? Kiliseden mi acaba? Hayır dedim, Grünau'dan değil, kiliseden de değil. O zaman çıkaramadım dedi annem. Ezelden beridir tanıyoruz birbirimizi dedim ve biraz gerildiğimi hissettim. Ah, dedi annem, nereden acaba? Annemle babamın evinin bulunduğu sokağı söyledim. Annem başını iki yana salladı. Sonra birdenbire gülümsedi. Doris, diye bağırdı, siz Bayan Dunger'in en küçük kızı mısınız? Bir şey söylemeden olumsuz anlamda başımı salladım. Annem şimdi ne yapacağını bilemez gibiydi. Görünüşe bakılırsa biraz da rahatsız edilmiş hissediyordu kendini. Yine bana sırtını döndü ve et reyonundan başka bir şeye gereksinimi olup olmadığını düşündü sesli sesli. O anda ben de annemle babamın tam adresini söyledim. Kapı numarasıyla birlikte. Annem bir kez daha bana baktı. Sonra elini kaldırıp alnımdaki saçları geriye itti. Bir süre orada tuttu, ardından yine alnıma bıraktı. Hayır dedi, tanımıyorum sizi.

Anne dedim, annemin suratı kireç gibi bembeyaz kesildi. Bayılıp düşeceğinden korkup koluna girdim.

Sonrası hepten evlere şenlik: Anne, çıldırdığımı sandım, der. Ben anneye tekrar tekrar çıldırmadığını söylerim. Böyle bir şeyin olabileceğini, insanların birbirini tanıyamayabileceğini söylerim, hele de hiç beklemediği bir anda aniden Grünau'da bir markette karşılaşmışken. Bu anneyi biraz sakinleştirir ama aynı gün öğleden sonra her şeye rağmen kendi kızını tanıyamamanın biraz tuhaf olduğunu, kendi kızını tanımanın anneliğin genlerinde var olduğunu ve yıllar süren bir ayrılıktan sonra bile bir annenin kızını tanıyabileceğini falan söyler. Binlerce insanın arasından diye ilan eder anne, on binlerce insanın arasından kendi kızımı tanırım. Ertesi hafta telefonla aradığında, beni yalnızca birkaç saniye tanıyamadığına emindir artık. Gözlük değil lens taktığım için. Mantom da yeniymiş. Daha sonra olayı tümden unuttu ve beni tanıyamadığını hiçbir şekilde hatırlayamadı.

Artık çok geç olduğunda annemizdeki algı bozukluğunu daha önce fark edemediğimiz için üzülürüz. Çünkü annelerimiz yalnızdır. En kötüsü televizyon seyrederkendir. Televizyon seyretmek mahrem bir olaydır. İleri yaşlarımıza dek çok iyi tanımadığımız kimselerle televizyon seyretmek istemeyiz. Hatta sevdiklerimizle bile. Çocukluğumuzda ve gençliğimizde televizyon seyretmek durmaksızın rol yapmaktır. Bir şeyi heyecan verici bulduğumuzda filmin o kısmı bizi hiç etkilememiş gibi yaparız çünkü annelere heyecanımızı göstermek fazla samimi olacaktır. Çok sarsıldığımız ya da üzüldüğümüz zaman olduğu gibi. Özellikle de annelerimiz her zaman duygularını gösterdiği için. Mesafe gözetmeksizin. Reddetme olsun onaylama olsun. Hepsini.

Annelerimiz hiçbir şeyi kendilerine saklayamazlar. Ne duygularını ne düşüncelerini. Gazete okurken de öyle. Anneyle baba aynı anda gazete okurken, baba politika sayfalarını anne geri kalanı, anne ilgisini çeken sayfaları yüksek sesle okuyarak sürekli babanın okumasını böler. Ancak çoğunlukla yalnızca kendi ilgilerini çeken makaleleri okumakla kalmaz aynı zamanda konuya dair görüşlerini açıklarlar.

Babalar annelerin görüşlerini sürekli baş sallamalarıyla onaylar. Ama bu işe yaramaz. Bir türlü kendi okumalarına dönemezler. Anneler rahatsız etmeyi sürdürür. Yüksek sesle gazete veya dergideki makaleleri okuyup durması, buna bir de gazete veya dergideki makaleye ilişkin kendi görüşlerini eklemesi ve böylece ailede sessizliğin asla hâkim olmaması elbette kitap okuyan ya da havaya bakıp huzur arayan çocukları da rahatsız eder. Anneler ailenin huzur bozucuları ve düşünce teröristleridir.

Televizyon seyrederken bazen annemiz kanepede yanımıza oturur ve birdenbire elini bizimkinin üstüne koyar. Hemen çekeriz elimizi. Anneler bunu kabullenemez. Arkadaş gibi olduğumuzu söylerler. Ancak kız arkadaşlarımızın da elimizi tutmasına izin yoktur. Yalnızca erkekler dokunabilir bize.

Annemizle televizyon seyrederken filmdeki çiftin öpüşmesi de korkunçtur. Neyse ki çoğu zaman o noktaya gelmez. Filmde bir çiftin öpüşebileceğini hissettiğimizde hemen çıkarız zaten odadan. Ama bazen olur işte. Çift aniden sarılıp kucaklaşır ve öpüşür. Elbette odadan çıkmak için artık çok geçtir. Asla annemizin dikkatini çekmek istemeyiz. Filmdeki çift öpüştüğü için odadan çıkarsak annemiz mutlaka soracaktır, filmde öpüşen bir çift görünce utandık mı yoksa diye. Kesinlikle böyle bir şeye fırsat vermek istemeyiz. O yüzden oturduğumuz yerde kalırız, nefes almaya bile cesaret edemeyiz çünkü bu durumda aldığımız her nefes, nefes nefese kalmışız izlenimi verecektir. Ne olursa olsun dikkat çekecektir. Nefes almadığımız için yutkunmak zorunda kalırız, bir çiftin kucaklaşıp öpüştüğü filmi anneyle seyrederken gürültüyle yutkunmak zorunda kalmaktan daha kötü bir şey de yoktur. Yutkunma duyulmasın diye öksürürüz. Kimi zaman televizyondaki çift öpüşürken anne bir şey söyler. Mesela der ki: Aşk güzel bir şey olmalı, ya da: Sürekli öpüşüp koklaşmak zorunda mı bunlar?

Annelerimiz ne derse desin her zaman yanlıştır. Anneler iffetleriyle sürekli ihanet ederler babalara. İffetli annelerin yanında babalar kaçınılmaz biçimde şehvetli görünür. Ama biz şehvetli babalarımız olsun istemeyiz. Ayrıca şehvetli olan annelerdir. İffetleri yüzünden.

İffetli olmayanın doğal gördüğü şey iffetli için şehvettir. Bu şekilde dikkati her zaman olası cinsel davranışlara çeker. Böylece annelerimiz bizi oturmayı çok sevdiğimiz babalarımızın kucağından kovalar. Kafamızı omuzlarına yaslarız, parmaklarımızı kulak memelerinin altına, dudaklarımızı göz çukurlarına. Ta ki annelerimiz babalarımızın kucağına oturmaktan ve kafamızı omuzlarına, parmaklarımızı kulak memelerinin altına, dudaklarımızı göz çukurlarına yaslamaktan bizi menedene dek. Sonrasında bu yasağa uysak da uymasak da annemiz her koşulda neşemizi kaçırmayı başarmıştır. Onun yerine yıllarca annemizin televizyon seyrederken filmdeki çift kucaklaşıp öpüştüğünde elini bizimkinin üstüne koyarak "Aşk güzel bir şey olmalı" demesine katlanmak zorunda kalmışızdır. Bu da erkeklerde kadınlardan tiksinmeyle, kadınlardaysa kendinden tiksinmeyle sonuçlanan, annelere duyulan tiksintiyi doğurur. Anca annelerimiz hasta ya da yardıma muhtaç hale geldiğinde aşarız bu tiksintiyi.

Üç kez acil doktorunu çağırdığım Noel'den sonra, telefonla aradığım annem yanıt vermeyince ona bakması için komşuyu arayıp haberdar etmemden üç gün önce, doğduğum taşra kasabasından yerleştiğim büyükşehre dönüş yolunda kendimi kaçıyormuş gibi hissettim.

Dönüş yolu boyunca ne kadar da şanslıyım diye düşündüm, kaçacak bir yerim var. Tren hareket eder etmez göğsümdeki baskı yok oldu. Yeniden derin nefes alabiliyordum. Her şey çok rahatlatıcıydı çünkü geçip gidiyordu. Maviye boyanmış fabrika binaları, terkedilmiş çakıl ocakları, inşaat kulübeleri, ekskavatörler. Bisiklet süren çocuklar, evlerin önündeki bahçelerde sağa sola kanat çırpan tavuklar. Doğduğum şehirden uzaklaştıkça daha mutlu oldum, manzara daha da güzelleşti sanki. Orman, tarlalar, sanayi alanları. Gökyüzü bulutluydu. Bulut kümeleri arazinin üzerinde alçaktan ve hızla ilerliyor, kantaron mavisi gökyüzü parçalarını açığa çıkarıyordu. Benim için en güzeli çam ormanlarıyla kaplı düz araziler, kumlu zemin ve dümdüz yollardı çünkü bana memleketimin manzarasını en az hatırlatan onlardı.

Altı yıldır yaşadığım büyük şehre döndüğümde ateşimin çıktığını fark ettim. Ertesi gün zatürre teşhisi kondu. O zaman benim için de kaçış olmadığını anladım.

Ve gerçekten de yola çıkışımdan iki gün sonra akşam annemi aradığımda telefonu açmadı.

Bir yazarın röportajını hatırladım, hayatında ne için pişmanlık duyduğu sorusuna karşılık annesini öldürmediğine pişman olduğunu söylemişti. Artık çok geç çünkü öldü demişti. Ne yazık ki yazarın adını hatırlamıyorum.

Buna rağmen, kendisinde annemin evinin anahtarı olan komşuyu aradım, anneme bakmasını rica ettim. Komşu bir saat sonra arayıp annemin hastaneye kaldırıldığını söyledi. Eve girdiğinde annemin mantosuyla televizyon koltuğuna oturmuş boş gözlerle karşıya baktığını söyledi. Çantasıyla şapkası dağınık bir şekilde yerde duruyormuş. Anneme seslenmiş ama annem ona şaşkın şaşkın bakmakla yetinmiş. Mantosunu çıkarmaya çalıştığını ama annemin kaskatı durduğunu söyledi. Annemin onu tanımadığından eminmiş. Korkunç bir dehşete kapılıp ambulans çağırmış. Komşu, ambulans gelip de doktor anneme adını sorduğunda annemin adını bilemediğini söyleyip ağladı.

Doktor telefonda, annemin hastaneye giderken yolda kalp krizi geçirdiğini, hastaneye geldiğinde klinik açıdan ölü olduğunu söyledi. Elektroşokla hayata döndürmüşler.

Ertesi gün anneme tekrar gittim.

"Seksen üç yaşında rehabilitasyon mu?" diye sordu yorgun görünen doktor ve dedi ki: Eve götürün.

Bundan sonrasının dile getirilmeyen bir istek olarak benim üstüme kalacağını biliyordum. Ve şunu da o kadar iyi biliyordum ki annemi yanıma almayacaktım.

Annelerimiz önce bizi çocukken, bir gün aklı başında bir insan olmak için gerekli her türlü yetiye sahipken, öyle bir mahveder ki

aklı başında bir insan olmak yerine sürekli korkarız ve belki de korkudan evlenip, deli gibi dikkat etmezsek kendimizin de mahvedeceği çocuklar doğururuz; sonra da tümüyle mahvolduğumuzda, kaygılı ve her konuda ağır bir yükün altında ezilmişken, işte tam o anda bir de annemizi yanımıza almamız gerekir. Tüm yaşamımız boyunca annemizden kaçmaya çalışmışızdır. Öncelikle üniversite eğitimimiz için doğduğumuz şehirde *olmayan* bir bölüm seçeriz çünkü öteden beri biliriz ki boğulmak istemiyorsak doğduğumuz şehirden ve annemizden olabildiğince çabuk uzaklaşmalıyızdır. Hatta sonrasında kendimizi kurtarmak için ülkeyi bile terk ederiz. Elbette kurtuluş mümkün değildir çünkü insan en iyi; karşılaştıracak bir şeyi olmadığı, gördüğü ve ona söylenen her şeyi ciddiye aldığı çocukluk döneminde kavrar. Ama son zamanlarda yine de kendimizi kurtardığımıza inanmışızdır çünkü yerleştiğimiz şehir, otuz yıllık kaçıştan sonra annemizin hasta yatağının başucunda duramayacağımız, aşırı çalışmaktan bitkin ve yağlı saçlı bir kadın doktorun annemizi yanımıza almamızı isteyemeyeceği kadar büyük ve doğduğumuz şehirden uzaktır; oradaki her şey, özellikle de insanlar ve dil, memleketimizden farklıdır.

Doktora yurtdışında yaşadığımı ve annemi yurtdışına götüremeyeceğimi, kendimin de aylarca onun yanında kalamayacağımı çünkü yedi yaşında, okula giden ve bana gereksinimi olan bir kızım olduğunu anlattım. Doktor omuz silkti. Kendi annesine yedi yıl evde baktığını, bu yüzden büyükşehirden taşraya taşındığını, o zamandan beri bu hastanede çalıştığını söyledi. Ardından doktor odasında birer sigara içtik.

Sonraki üç gün içinde annem epeyce toparlandı. Yoğun bakımdan servise alındı. Orada en az üç hafta kalacağı söylendi. Ben de dört gün sonra yola çıktım. O zamandan beri altı ay boyunca iki haftada bir, iki üç günlüğüne doğduğum şehre gittim. Ve altı yıl önce yerleştiğim şehre her dönüşümde kendimi kaçıyormuş gibi hissettim.

Bütün gün telefonla yurtdışından Avusturya'yla görüşüyordum. Farklı doktorlarla, tanıdık ve akrabalarla, tedavi merkezleri, ba-

kımevleriyle, Çek hemşirelerle, emeklilik sigortası şirketleriyle, avukatlar, sosyal hizmetler uzmanları ve diğerleriyle. Temizlikçisinden annemin hastaneye yatmadan önceki gün çok kötü göründüğünü öğendim. Kadın anneme dışarı çıkmamasını, doktor çağırmasını tavsiye etmiş. Ama annem, mutlaka bankaya gitmesi gerektiğini söylemiş. Ondan sonra bir daha haber alamamış annemden.

Zamanla annem yine telefonla konuşmaya başladı ve kendini kötü hissettiğini söyledi. Sürekli, ne zaman geleceksin diyordu. Bir de: Seni özlüyorum. Eski memleketime tekrar gittim. Orada annem, koluma girerek tuvalete kadar giderken, Noel tatilinden sonraki ilk gün bankadan çıkarken düştüğünü anlattı. Genç bir adam kalkmasına yardım etmiş. Ama kendisine yardım etmek genç adam için pek de kolay olmamış. Ayağa kalkabilmesi çok uzun sürmüş. Bir o kadar da adamın koluna girip eve gelmesi sürmüş. Evde adama bin şilin vermiş. Neden hastaneye kaldırıldığını da bilmiyormuş. Neden bankaya gittin diye sordum anneme. Annem, benim bunu zaten biliyor olmam gerektiğini, ben varken Noel'de komşudan üç bin şilin borç aldığını ve insanın borcunu bir an önce ödemesi gerektiğini söyledi. Ama annem ben varken Noel'de komşudan üç bin şilin borç almamıştı.

Annelerimiz çoktandır her şeye ve herkese para vermeyi alışkanlık haline getirmiştir. Hastaneye gitmeleri gerektiğinde hemşirelerin hatta doktorların cebine para sıkıştırırlar. Taksi şoförlerine, garsonlara haddinden fazla bahşiş verirler, tanıdıklarına, arkadaşlarına bile en ufak bir yardım için para vermeye kalkarlar. Kimseye borçlu kalmak istemezler ve dostça bir yardıma karşılık kesinlikle yükümlülük altında kalmak istemezler. Elbette bize de. Dostça yardımı dostlukla değil parayla ödemek isterler. Böylece dostluk biter. Annelerimiz hiçbir arkadaşlığı sürdüremez. Yükümlülükler yüzünden. Hatta biri onlar için karşılığını parayla ödeyemeyecekleri bir şey yapmak istediğinde gerçekten de öfkeden deliye dönerler. Örneğin bize. O yüzden ileri yaşlarımıza dek her gittiğimizde eli-

mize para tutuşturur lar, ne kadar kazanırsak kazanalım. Annemizin verdiği parayı reddetmekten çoktan vazgeçmişizdir.

Bu kez geri dönmek üzere yanından ayrılırken annem birkaç hafta içinde eve döneceğinden emindi. Hiç hesapta yokken aniden doktor beni aradı ve annemin üç gün içinde taburcu olacağını söyledi. Serviste boş yer yokmuş. Doktora annemin evde kendine bakıp bakamayacağını sordum, yanıtı olumsuzdu.

Ama sonra başka bir hastanenin gerontoloji bölümüne nakledildi. Orada durumu hızla kötüleşti. Yine doğduğum şehre gittim ve aynı günün akşamı annemin başucundaydım. Yüzü çöküktü ve alçak sesle konuşuyordu. Susamıştı ama karnı su topladığından bir şey içemiyordu. Başhekim anneme iki ya da en fazla üç gün veriyordu. Gece yanında kalıp elini tuttum annemin. Uykusunda gülümsedi.

Anneler öldüğünde büyüyeceğiz. İlk başta ne kadar olanaksız görünse de annelerimiz için bir bakımevi ayarlamaya çalışırız. Annemizi kimse istemiyor gibidir. Ama bu doğru değil. İşin doğrusu çok az sayıda bakımevi var. Ve anneyi bakımevine aldırabilecek bir yol bulmak için becerikli ve kararlı olmaya ihtiyacımız var. Kabul edilinceye dek bir sürü şeyi halletmemiz gerekiyor, hem de doğru sırayla. Bunları yapmak için sabırlı, kararlı ve özgüvenli olmaya ihtiyacımız var. Ve bağlantılara, bize arka çıkacak doğru insanlara. Doğru insanları bulamazsak annemiz mahvolur, ölene dek oradan oraya savrulur. Buna izin veremeyiz. Bize savrulmalarını da istemeyiz. Çünkü annelerimizin yaşamlarıyla boy ölçüşemeyiz.

Yavaş yavaş ölüme götüren hastalığın izleri bizde tiksinti yaratmaz. Tam tersine. Ancak o zaman sevmeye başlarız annenin bedenini. Ölüme götüren hastalıkları sırasında sağlıklıyken sahip olmadıkları bir asalet vardır üzerlerinde. Anneler yemekten sonra her zaman, daha masadan kalkmadan takma dişlerini çıkarıp yalamışlardır. Bunu yaparken kürdan kullanıyormuş gibi tek elleriyle ağızlarını kapamışlardır. Her defasında banyoya gidip takma dişlerini orada temizle-

melerini rica etmişizdir, ama annelerin tek söylediği şu olmuştur: Niye ki, biz bizeyiz. Oturma odasında hep gözümüzün önünde soyunmaları da ömür boyu rahatsız etmiştir bizi. Ya da babanın, annenin sırtını kaşıması. Ya da telefonla konuşurken ağzını ahizeye değdirecek kadar yakın tutması. Ve yemek yapmaya başlamadan önce ellerini asla yıkamaması. Ve evi çok seyrek havalandırması. Ya da yiyeceklere dadanan güvelerin her yerde uçuşması. Ya da annenin tuvalete gittiğinde kapıyı asla kilitlememesi. Ve her yerde buruşturulmuş mendillerin durması. Ve burnunu ovalamadan önce hep "Burnum kaşınıyor" demesi. Ve banyoda belli bir havluyu değil de rastgele bir tanesini kullanması. Ve bacakları kaşındığında onları kanatıncaya dek kaşıması.

Belki de annelerimizi ölüme terk etmeyip onlara evde ya da bakımevinde bakmamızın nedeni, onlarla barışmak için ölmüş annelere değil, hastalıktan bitap annelere ihtiyacımız olduğundandır. Hastalıktan bitap anneler nihayet yardıma muhtaçtır ve biz hayatta ilk kez onlar için bir şey yapabiliriz.

Sağlıklı anneler onlar için bir şey yapmamızı istemez. Onlara yardım etmek istediğimizde, bir şey yapmana gerek yok, derler. Önemli olan der anneler, burada olman. Annelere göre en iyisi hiçbir şey yapmamamızdır. Kendileri de bir şey yapmak istemez. En çok istedikleri oturma odasında televizyon koltuklarına oturup sohbet etmektir. Tek sorun hangi konuda sohbet edebileceğimizi bilmememizdir. Daha doğrusu annemiz bizimle hangi konuda sohbet etmek istediğini biliyordur ama bizim ona vereceğimiz yanıtlar hiçbir zaman hoşuna gitmez. Neredeyse her konuda fikirlerimiz annemizinkinden farklıdır. Annemiz bir şey anlattığında genellikle bu bizi ilgilendirmez. Sözünü ettikleri kişilerin çoğunu tanımayız bile; günbegün çeşitli kadın dergilerinden takip ettikleri film yıldızlarının, farklı kraliyet ailelerine mensup üyelerin yaşamları da ilgilendirmez bizi. İlgileniyormuş gibi yapmayı beceremeyiz. O nedenle bütün öğle öncelerinde, bütün öğle sonralarında ve bütün akşamlarda oturma odasında oturup hiç tanımadığımız insanlarla ya da film yıldızlarıyla, farklı kraliyet ailelerinin üyeleriyle ilgili

bizi hiç ilgilendirmeyen hikâyeler dinlemek her zaman işkencedir. Bunun yanı sıra bütün gün yiyip içeriz. Anne baba evinde henüz birkaç gün geçirmişken yorgunluktan kımıldayacak halimiz kalmaz. O kadar yorgunuzdur ki sonunda kendi isteğimizle saatlerce oturma odasında otururuz çünkü üç saatliğine bile arkadaşımıza ya da tiyatro oyunumuzun provası için günübirlik Stuttgart'a gidecek gücümüz kalmamıştır. Ancak annemiz yatağa gittiğinde birdenbire uçup gider yorgunluk. O zaman çoğunlukla ya sabah saatlerine dek televizyon seyrederiz ya da anne babamızın üye olduğu kitap kulübünün bir sürü çok satan kitabından birini okuruz. Ardından saatlerce uykusuz bir o yana bir bu yana döner dururuz yatakta.

Daha çocukluğumuzda her türlü etkinliği engellemek isteyen annelerdir. Baba hafta sonu yürüyüşe çıkmak ya da kayak yapmak ister, anneninse evde kalmanın daha iyi olacağına dair binlerce nedeni vardır. Ya hava yeterince iyi değildir, ya çok soğuk ya çok sıcak ya da yağmurludur, ya siyatiği azmıştır, ya da hava çok soğuk veya nemli olduğu için siyatiğinin azacağını düşünmektedir. Babalar sözünü geçirse ve yürüyüşe çıksak bile anneler sürekli yürüyüşü kısaltmaya çalışır. Gökyüzünde tek bir bulut peydahlansa yaklaşmakta olan bir fırtınayı, kar veya dolu tehlikesini bahane edip babayı geri dönmek için ikna etmeye çalışırlar. (Çoğu zaman biz de dönmekten yanayızdır çünkü çocukluğumuzda ve gençliğimizde hep o kurşun gibi ağır yorgunluk çöker üstümüze.)

Annelerimiz hasta ve yatağa bağlı olduktan sonra yorgunluk kaybolur. Yapılacak çok iş vardır.

Böyle durumlarda karşımıza çıkan herkesi suçlama eğilimindeyizdir. Susuzluktan kuruyana dek anneye içecek bir şey vermeyen doktoru, anneyi hayata döndürüp sonrasında anneye ne olacağını bilmeyen doktoru, bakım ödeneği aldığına dair bir belge olmadan bakımevine kabul için başvuru yapmanın mümkün olmadığını söyleyen huzurevi müdürünü, bakım ödeneği talebinde bulunmak için başvuru sahibinin sözleşmeli doktor tarafından muayene edilmesi gerektiğini açıklayan emeklilik sigortası şirketindeki memuru, muayeneyi hastanede değil sadece evde yapma izni olduğunu

söyleyen sözleşmeli doktoru. Sözleşmeli doktorun muayeneyi sadece hastanın evinde ya da bir hastanenin gerontoloji bölümünde yapabileceğini söyleyen sosyal hizmetler uzmanını, anneyi bir kez daha gerontoloji bölümüne sevk etmek istemeyen doktoru, çünkü anne neredeyse ölüyordu orada, ama sonradan anneyi gerontoloji bölümüne sevk eden başhekimi, anne yine hemen kötüleşti orada, telefonla arayıp gerontoloji bölümündeki dehşet verici koşullardan haberdar eden kuzeni, bu tür koşulların hüküm sürdüğü gerontoloji bölümünü, artık kimsenin yaşlı insanların sorumluluğunu almadığını söyleyen doktoru, hâlâ şehrin sosyal hizmetler görevlisiyle konuşmayan arkadaşı. Gerçekte suçlu ölümdür. Yavaş yavaş ölüme götüren hastalıktır. Yalnızlıktır. Geçip giden zamandır.

Kimi zaman annelerimizdeki algı bozukluğuna kafa yoracak gücümüz yoktur. Bu durumda annelerimizin bizi hiçbir zaman gerçekte olduğumuz gibi görmediğini düşünürüz. Annelerimiz bizi hiç dikkate almamıştır. Bizi hiç tanımamıştır. Bazen onlar için her şeyin bizden daha önemli olduğunu düşünürüz. Her komşu daha önemliydi, her aile kutlaması, başkalarının bizim hakkımızdaki her izlenimi. Onlar için her bir öğretmenin bizim hakkımızdaki izleniminin bizden daha önemli olduğunu, herhangi bir doktorun üzerinde bıraktıkları izlenimin her zaman bizim sağlığımızdan daha önemli olduğunu düşünürüz. Başkalarının bizimle ilgili söyledikleri bizim söylediklerimizden çok daha önemliydi onlar için. Eve ne zaman bir erkek getirsek annemiz dehşet içinde kalırdı. El âlem ne der deyip ya saçlarının uzunluğunu, kısalığını ya spor ayakkabılarını ya da rugan ayakkabılarını eleştirirlerdi adamın. O adamdan ayrıldığımızda da hoşnut olmazlardı. Kimseyle bir yıldan fazla birlikte olamıyorsun ya da gömlek değiştirir gibi adam değiştirirsen insanlar ne düşünür, derler. Doğal olarak onları mutlu edemeyiz. Öğretmen olsak avukat olmadığımız için üzülürler, avukat olsak memuriyet kariyerinin avantajlarından söz ederler. Yazdığımız radyo oyunlarını *boş laflar*, tiyatro oyunlarını sapkın diye nitelendirirler, romanlarımızdan birini okusalar, bununla ilgilenen olur mu sanıyorsun, derler. Bazen annelerimizin öğle tatilinde doktoru rahatsız etmektense

acı çekmemizi, çocuklarımızı görmekten kaçınmaktansa onlara hastalık bulaştırmayı, yazdıklarımızı okumaktansa eserlerimizin hiç basılmamasını, bizi olduğumuz gibi kabullenmektense hiç görmemeyi yeğlediğini düşünürüz. Kimi zaman annelerimizin bize sürekli ihanet ettiğini düşünürüz. Kızamık olup yüzümüz lekelerle kaplandığında bize ihanet etmişlerdir, püsküllü çizmelerle kot giydiğimizde ve geceleri korktuğumuzda bize ihanet etmişlerdir. Başından beri bizimle ilgili gerçek olmayan şeyler anlatmışlardır. Güzel, çalışkan, becerikli ve akıllı olduğumuzu anlatmışlardır. Dengeli bir insan olduğumuzu anlatmışlardır. Bir yerlerde iyi bir işimiz, mutlu bir evliliğimiz, güzel bir evimiz vardır, çocuklarımızı seviyoruzdur. Herkese hakkımızda o kadar uzun süre asılsız şeyler anlatmışlardır ki sonunda bir hamle yapmak zorunda kalmışızdır.

Bakımevindeki odanın mobilyaları açık renkli ve işlevsel. Aydınlık ve büyük gömme dolaba annemin sevdiği giysileri asıyorum, raflara sevdiği kazakları, çekmecelere iç çamaşırlarını yerleştiriyorum, sevdiği bardakları büfeye diziyorum. En sevdiği ahşap oymalı sandığı da taşıyıp getiriyorum bakımevine. Sandığı pencerenin altına yerleştirip fotoğraf albümlerini, belgeleri, mektupları ve kartpostalları içine koyuyorum.

Her şey o kadar gerçekdışı ki. Parka bakan penceresiyle bu koskoca oda, ufukta dağlar bile görünüyor. Her yer yeni boyanmış, çok şükür duvarlar beyaz, yeşil ya da mavi de olabilirdi, ne yapacağı belli olmaz bunların. Ama duvarlar beyaz ve annemin yatağı da manzarayı görebileceği biçimde duruyor. Tabii hâlâ bir şey algılıyorsa. Annemin hâlâ bir şey algılayıp algılamadığını bilmiyorum. Ama gülümsüyor. Her an gülümsüyor. Televizyon annemin ayakucunda, yatarak izleyebileceği bir yükseklikte duruyor. Ekran odanın sağ tarafındaki duvara dayalı oturma grubundan da iyi görülebiliyor. Annemin evde severek oturduğu, hayattayken babamın da severek oturduğu hatta kızımın da her zaman severek oturduğu çirkin televizyon koltuğunu arkadaşlarımla taşıyıp bakımevine getirdik.

Koltuğu oturma köşesine yerleştirdik. Kolluğundaki düğmeye basınca bir ayaklık dışarı fırlıyor. Televizyon koltuğu o büyük, aydınlık odada evin kasvetli oturma odasındaki kadar korkunç görünmüyor artık. Ancak annem onu burada neredeyse hiç kullanmıyor. Onu birkaç kez koltuğa götürmeyi başarıyorum. Yataktan tekerlekli sandalyeye, tekerlekli sandalyeden televizyon koltuğuna. Zahmetli iş. Ama annem gülümsüyor.

Bakımevi bizim evden çok uzak değil. Caddenin hemen karşısındaki parktan yokuş yukarı tırmanıp yaşlılar evinin ilk binasından içeri giriyor, uzun bir koridordan geçiyorsun, asansörle yukarıya çıkıyorsun, birkaç adımda bahçeyi geçip vitraylı pencereleri ve duvarlarında resimler olan yeni, aydınlık bakımevi binasına giriyorsun, kuaförü ve jimnastik salonunu geçip asansörle tekrar yukarıya, annemin kaldığı birinci kata çıkıyorsun. Giysileri ve bardakları ve kitapları ve fotoğraf albümlerini sırt çantaları, çantalar ve bavullarla evden alıp caddeden yukarıya tırmanarak annemin odasına taşıyorum; artık kalkamayacak, belgeleri ve fotoğraf albümlerini karıştıramayacak, masaya bardak koyamayacak ve kendine giysi seçemeyecek olmasına rağmen. Evden aldığım çekiç ve çiviler ve ekmek kutusu ve mutfak gereçleriyle tekrar tekrar bir oraya bir buraya gidip geliyorum. Bakımevindeki en önemli şey bu olmalı. Hedefim bu. Çivileri ve çekici olan, konukları ağırlayacak bardak ve tabakları ve çanakları, vazoları ve resimleri, masa örtüleri ve dantelli örtüleri olan, orada yaşamak için annemin gereksinim duyacağı her şeyi olan yeni bir ev. Hedefim, şu koşullarda olabildiğince eksiksiz bir taşınma. Yeni bir başlangıç. Annemin bakımevindeki odasına tekerlekli alışveriş çantasını ve bir yıl önce Almanya'daki akrabalarını son kez ziyarete gittiğinde kendisinin aldığı bavulu götürüyorum. Oturma odamızda asılı duran, babamı, annemi ve beni evimizin balkonunda durmuş bakımevine bakarken gösteren, çerçevelenmiş fotoğrafı duvara asıyorum, bir de yemek odasına asılmış olan kızımın fotoğrafını ve küçük odada asılı duran, huş ağaçlarının olduğu yağlıboya tabloyu ve tabii yatak odasında annemle

babamın yatağının üstünde asılı duran, Juli teyzenin yaptığı yeşil vazo içindeki mavi çiçek demetli tabloyu. Annemin en sevdiği masa örtüsü bakımevindeki yeni yemek masasının üstüne örtülüyor ve benim bakımevinde olduğum her gün yemek masasına yeni bir örtü örtülüyor; yemek geldiğinde yataktan kalkıp tekerlekli sandalyeye oturması için anneme yardım ediyorum ve masada birlikte yemek yiyoruz, her zaman olduğu gibi. Tek fark annemin artık kendi başına yemek yiyememesi. Ona ben yediriyorum, gülümsüyor ve yavaş yavaş yiyor ve ağzının kenarında küçücük bir ekmek kırıntısı bile kalsa elini ağır ağır ağzına götürüp peçeteyle siliyor. Zaman duruyor, güneş neredeyse hep parlıyor, toz zerreleri pencereden yemek masasına vuran ışınlarda dönüp duruyor. Annemin saçları seyrek ama çok yumuşak, son zamanlarda tuhaf bir biçimde şimdiye dek hiç olmadığı kadar çok parlıyor. Saçından ufacık bir bukle yüzüne düşse elleriyle düzeltiyor ve ben tekrar tekrar fırçayı elime alıp saçlarını tarıyorum. Hemen hemen hiç konuşmuyor. Sadece sabah ve öğleden sonra tekrar geldiğimde konuşuyor, gülümsüyor ve diyor ki: Yine geldin işte. Sanırım mutlu. Beni gerçekten tanıyıp tanımaması da hiç önemli değil.

Annemin evini boşaltmak için iki haftalığına eski memleketimdeyim. Evi boşaltacağımı şimdilik bilmiyor. Sanırım hastanede ya da sanatoryumda olduğunu sanıyor. Sanırım bir gün evine döneceğini sanıyor. Öyle düşünmesine izin vermeliydim. Öyle düşünmesine izin vermediğim için üzülüyorum şimdi. Evine dönmeyi umduğunu söylememişti ki; hiçbir şeye bağlanmıyor, bana da bağlanmıyor, eşyalara da. Orada yatıp gülümsüyor sadece ve güneş, günün değişen saatlerine göre yatağının, oturma köşesinin, içinde fotoğraf albümlerinin olduğu sandığın ya da huş ağaçlı tablonun üzerine vuruyor, altın sarısı ışıklarla yanıp sonra yine sönüyor. Odadaki her şey güzel. İşlevsel. Aydınlık. Yumuşak. Sakin. Pencere ve kapılar o denli iyi kapanıyor ki odaya hiç ses gelmiyor. Koridorlardan da gelmiyor. Tek bir yaşlı insanın bile ağlayıp sızladığını duymuyorum bakımevinde, etraf sessiz. Öğleden sonra sıcak olduğunda pencereyi

açıyorum, uzakta caddeden geçen arabaların gürültüsünü, parktaki bir sürü kuşun cıvıltılarını duyuyoruz. Kendini iyi hissettiğinde tekerlekli sandalyeyle parka ya da kafeye gidiyoruz. Bir keresinde bir kadeh şarap içiyor annem. Yanakları hafiften renkleniyor, gözleri parlıyor. Ama bu kadar çok insan görmek onu yoruyor. Gözlerini kapatıyor. Odaya geri dönüyoruz. Tekerlekli sandalyesinde pencerenin önünde oturup parka bakıyor annem. Radyoyu açıyorum, müzik dinliyoruz. Annemin giysilerinin iç tarafına, üzerinde adı yazılı küçük keten etiketler dikiyorum. Elleri kucağında öylece oturuyor. Bazen bana bakıp gülümsüyor.

Boşaltmakta olduğum annemin evinde sabah uyandığımda hemen bakımevine bakıyorum, yataktan uzun kavakların ardında görebiliyorum orayı. Evde dolanırken oturduğu kanepeye, iki yıl önce yeni aldığı ama öncekinin aynısı gibi görünen masaya bakıyorum, babam hayattayken aldığı duvar büfesini inceliyorum. O zamanlar çok gereksiz bulmuştum ama şimdi bana dokunuyor, tüm duvarı kaplayan bu koca büfe oturma odamız için çok büyük, çok fazla camlı ve çok fazla parçalı, fazlaca heybetli. Fazla pahalı. Her yerde onu düşünüyorum. Mutfaktayken, yazları annemin yaban arılarını mutfaktan kovmak için elinin altında hep bir tahta bulundurduğunu hatırlıyorum. Yaban arısı kovulunca tam üç kere geri gelir, ondan sonra bir daha gelmez, derdi hep. İlkinde elle kovarsın, ikincisinde tahtayla kafasına vurursun, kocaman bir yay çizerek pencereden dışarı uçar ve üçüncü kez gelir, o zaman kafasına bir kez daha tahtayla vurursun, öylece dosdoğru dışarı uçar, bir daha da geri gelmez artık, derdi.

Evi boşaltmamın annem için bir önemi olmayacağını düşündüm. Yeni odasının, içindeki her şeyin temizlenmesi gereken bu kasvetli evden kesinlikle daha çok hoşuna gittiğini düşündüm. Bunun bir yükten kurtulma olduğunu düşündüm. Bir keresinde annem, o sıralar babam hayatta olduğu için şimdi benim her gün gittiğim yoldan her gün bakımevine gidiyordu, öğlen için ıspanak pişirdiğini ve ağzına kadar dolu ıspanak tabağıyla yemek odasına gittiğini anlattı. Ama ağzına kadar ıspanakla dolu tabağı sakince

taşıyamamış, titremeye başlamış, ıspanak dolu tabak elinden kayıp düşmüş ve oturma odasının her yerine ıspanak sıçramış. Annemin artık ıspanak dolu tabakla mutfaktan oturma odasına gitmek zorunda kalmadığı için mutlu olduğunu düşündüm, hele de yürüyemiyorken.

Annem bir gün tekrar yürüyebileceğine inandığını söylemiyor. Evine geri dönmek istediğini de söylemiyor. Bana öyle geliyor ki annem her şeyin daha ağır ve karanlık olduğu, her şeyin kendisine artık yürüyemeyeceğini, yemek yapamayacağını ve kendi başına yıkanamayacağını hatırlatacağı evinde olmak zorunda olmadığı için mutlu. Ama ona evi boşaltmak istediğimi söyleyince yüzüne yeni gelen o harika gülüş kayboluyor. Herhalde bu güzel, aydınlık odada geçici olarak kaldığını ve bu geçiciliğin yıllarca sürebileceğini sanıyordu, bence öyle, evine dönmeyi istemeyecekti, hatta belki de artık evden hiç söz etmeyecekti, evet, eminim var olduğunu bilmek rahatlatmıyordu bile onu. Sadece artık evinin olmadığını bilmek rahatsız etmişti. Anneme evi boşaltacağımı söyledikten kısa bir süre sonra yine gülümsüyor ama gülüşü o andan beri durgun. Gülüşünde bir gölge var, belki de bana öyle geliyor, belki de başından beri benim görmediğim bir gölge vardı gülüşünde, nihayet güldüğü için o kadar mutluydum ki. Yaşamı boyunca pek fazla gülümsemedi. Gülümsediğinde de hep, öyle gülümsenmesi gerektiğini düşündüğü, kendi gülüşü olmayan, kendi gülüşüne dair imgesine uyan bir gülümsemeydi bu. Ama sonra gülüşündeki o gölgeyi, bakımevine yattıktan hemen sonra çekip kapısına iliştirdiğim fotoğrafta da gördüm. Gölge annemin gülümsemek için sarf ettiği çabayla koyulaşmış da olabilir.

Bakımevine yattığından ve bu kadar içten güldüğünden beri, gülüşünde bir gölge olsun olmasın, bu gölge gülümseme çabasından ileri gelsin gelmesin, hangi dünyada yaşadığını bilmiyorum. Ama sanıyorum dingin bir dünya bu. Belki de ışık ve gölgeden ibaret bir dünya. Belki zaman diye bir şeyin olmadığı bir dünya. Belki bir direnme ama aynı zamanda oluruna bırakma, sınırlar denizinde dingin bir

yaşam. Belki yumuşak bir veda. Bir uzlaşma olduğu kesin. Sanırım görece acısız bir dünya.

Bazen annemi yataktan kaldırıp tekerlekli sandalyeye oturttuğumda tıpkı babamı yataktan kaldırıp tekerlekli sandalyesine oturttuğum zaman babamın buruşturduğu gibi yüzünü buruşturuyor ama hiçbir zaman onun gibi karşı koymuyor. Sonunda çok zayıflamış ve hafif olsa da babamı yataktan alıp tekerlekli sandalyeye oturtmak neredeyse olanaksızdı çünkü çok fazla direniyordu. Onu bir konumdan başka bir konuma geçirmek için yapılan her hareketi savuşturuyordu. Her harekete karşı o denli dirençliydi ki insan onu oturtmak, döndürmek ya da ona yardım etmek için canını acıtmak zorunda kalıyordu.

Annem hareketlere becerebildiği ölçüde yardım ediyor. Fazla bir şey yapamaz, çok güçsüz görünüyor. Çok güçsüz ama çok cesur. Kuaföre gitmeye bile razı oluyor. Ölümünden iki gün önce. Kuaför için randevu alayım mı diye soruyorum, gülümsüyor, başını sallayarak onaylıyor. Tekerlekli sandalyeyle aşağı indirip kuaföre götürüyorum onu, çalışmaya devam etmek için eve gidiyorum. Düzenlenecek, seçilip ayıklanacak, atılacak, saklanacak çok şey var. Üç saat sonra geri dönüyorum. Hâlâ kuaförde oturuyor. Tekerlekli sandalyesine iyice gömülmüş. Neredeyse hiç dik duramadığını görüyorum. Dayanacak gücünün kalmadığını görüyorum. Ama yeni yapılmış ve boyanmış saçlarıyla o kadar güzel ki! Ölmek üzere olan seksen üç yaşında bir kadın gibi değil de altmış yaşında yorgun bir kadın gibi görünüyor. Hayır, hiç bu kadar çabuk öleceğini düşünmezdim. Odasına geri götürüp yatağına yatırdım, hemen uykuya daldı. Pencerenin önünde oturdum, giysilerinin iç tarafına adını diktim; ara sıra karşıya baktım, orada yatıp uyuyuşunu seyrettim. Uyurken, ancak çocukların görünebileceği kadar güzel görünüyordu.

Acaba annem evini boşalttığım ve İtalya'ya taşınacağımı söylediğim için mi öldü? Yanında kalsaydım yaşar mıydı? Sanırım evet. Sanırım o zaman bir süre daha yaşardı.

Bazen akşam yemeğinden sonra bir kez daha gidiyorum bakımevine, birlikte televizyonda film izliyoruz. Filmin konusunu anlayıp anlamadığını bilmiyorum. Fark etmiyor da zaten. Birlikte izlediğimiz çoğu filmi ben de anlamıyorum. Fazla senli benli olmaksızın tekrar birlikte televizyon seyredebiliyor olmamız güzel. Bazen elini tutuyorum şimdi.

Annem son zamanlarında babam gibi çok yemedi. Babam ne versen yiyordu. Annem çoğu zaman hiçbir şey yemek istemedi. Yediğindeyse az yedi, ağır ağır çiğnedi ve özenle yutkundu. Onu yerken izlemek güzeldi. Hemşire ve hastabakıcılar onu seviyordu. Duvarlardaki fotoğraflara ve resimlere bakıyorlardı, hastabakıcılardan biri (daha sonra onu yatağında ölü bulan) bazen gelip ondan kitap ödünç alıyordu. Her defasında kısa sürede geri getirip önceden nerede duruyorsa tam oraya koyuyordu. Anneme her gün yeni bir tişört giydirip saçını tarıyorlardı. Onu yıkıyor, tırnaklarını kesiyorlardı. Takma dişlerini temizleyip takıyorlardı. Ben geldiğimde asla dişleri olmadan yatmazdı orada. Ve sürekli o gülümseme: Yine geldin işte!

Ölümünden önceki son ilkbahar kendisi kadar yumuşak ve ılımandı. Bahar sonu kokular saçıyordu; kalın leylak çalıları, sarı çuha çiçekleri, eflatun çiğdemler doğurdu. Çimenler daha bir yeşildi.

Bakımevinin kafesi Vahşi Batı barlarını andırıyor. İşletmecisi de öyle. Ellisinde, sarışın, atkuyruklu, püsküllü süet ceket ve uzun çizmeler giymiş bir kadın. Yemek için sadece sosis ve Hawaii tostu var. Yeterince zinde olan ya da ziyaretçisi olan yaşlılar bira veya şarap içiyor. Bazen annemle burada kahve ya da elma suyu içiyoruz.

İtalya'ya yerleşmek için Berlin'deki evi boşalttıktan sonra evini boşaltmak için iki haftalığına geldiğimi söylememeli miydim? Boşaltılacak ne varsa boşaltacağımı sonra da onu terk edeceğimi? Belki de fark etmeyecekti. Büyük olasılıkla evini kapattığımı ve sonra İtalya'ya yerleştiğimi fark etmeyecekti. Çok büyük bir olasılıkla zaman ve mekân duygusu yoktu artık. Onun mekânı içinde bulunduğu mekân, zamanı içinde yaşadığı zamandı. Eski ev, şehir ya da köy gibi diğer

mekânlar yitikti, geçmiş ve gelecek çok da önemli değildi. Onları, diğer mekânları, diğer zamanları, işin içine katmadıkça. Odasındaki aydınlık ve dinginlik. Aydınlık bir mekân ve dingin bir zaman. İçinde yatılacak mekân, içinde yaşanılacak zaman.

Ölmeden önce bir kez daha yanında olduğum için mutluyum. Ve bakımevine her şeyi götürebildiğim için: giysileri ve fotoğrafları ve mektupları ve belgeleri ve bardakları ve resimleri ve televizyon koltuğunu ve oymalı sandığı ve tekerlekli bavulu ve düğme kutusunu (bu ona savaştan sonra hediye edilen ilk pralin kutusuydu, *Brown and Haley's, Chocolates* yazıyor üzerinde, kutu hâlâ bende ve içinde hâlâ düğmeler var) ve kurabiye kutusunu (üzerinde *Caffee* yazıyor ve renkli pantolonlarla gömlekler giymiş siyahilerin kocaman çuvalları sürükleyerek taşıdıkları bir gemi resmi var. Bu sırada beyaz takım elbiseli, gümüş bastonlu, bir çeşit kovboy şapkalı bir beyaz adam sağ elini buyurgan bir biçimde ileri uzatmış onları izliyor) ve kart oyunlarını (tarot, skat, remi) ve bakımevindeki babama kavanozda götürdüğü puding ya da süt ya da yoğurdun ya da her neyse işte onun içine aktığı, bu yüzden defalarca temizlendikten sonra bile hâlâ ekşi ekşi kokan tekerlekli alışveriş çantasını ve televizyonu ve babamın ölümünden sonra fazla modern olduğu için kullanamadığı radyoyu. Ona yemek yedirebildiğim, saçlarını tarayabildiğim ve televizyon seyrederken elini tutabildiğim için mutluyum. Onunla müzik dinleyebildiğim ve susabildiğim için mutluyum.

Işık ve gölge ve gülüş. Annem Noel'den hemen sonra evinde ölmeyip pencereli, ışıklı, aydınlık odaya çıkana dek yoğun bakımda, servislerde, gerontolojide, bakımevinin eski binasındaki üç yataklı odada metanetini koruduğu için mutluyum. Ilık bir bahar ve pırıl pırıl bir yaz başı. Yemek salonunda suskun yaşlı insanlar. Sanırım annem orada hiç kimseyle tek kelime bile etmedi. Odası dışında tekerlekli sandalyedeki bir saat onu bitkin düşürmüştür.

Tekrar gitmem gerektiğinde hep üzülüyordum. Dağılan çocukluk evinde anne babasız akşamlar. Pencereden akçaağaca bakış.

Banyo kapısındaki buzlu cam, mutfaktaki siyah beyaz alacalı muşamba zemin. Her akşam kasvetli oturma odasında yenen yemek. Anca birkaç lokma.

Bir keresinde çok fazla kâğıdı inceleyip düzenledim, çamaşırı istifledim, tabak çanağı, çatal kaşığı kutulara yerleştirdim, havluları, mutfak bezlerini, mayoları ayırdım, fritözü, meyve sıkacağını, diğer elektrikli aletleri paketledim ve geri kalanı atmak için ayıkladım; her kâğıt parçasında, her plaj havlusunda, her elektrikli alette bir anı saklı ve ben gece gündüz tek başıma, artık içinde yaşamayan insanların oraya sinmiş kokularıyla çocukluk evinde tekrar tekrar yalnız, annemin şapkası hâlâ şapkalıkta, aşınmış poplin mantosu askıda, sanki az önce banyoya girmiş, annemle babamın yatağı hâlâ yapılı ve üstü örtülü (bir an önce çıkarmalıyım örtüleri!), pencerenin önündeki avluda akçaağaç, gece gündüz; o sırada oturma odasındaki duvar büfesinin bir sürü çekmecesinden birinde diyalarla dolu on beş yirmi kartuş buldum. Altmışlarda diyapozitifler çıkınca babam fotoğraf çekmeyi bıraktı, sadece diyaları banyo ettirdi. Gezilerden, tatillerden, aile kutlamalarından. Neredeyse hiç bakmadık onlara. İlk başlardaki oldukça sıkıcı geçen diya akşamları düzenleme girişimleri dışında. Sadece perdenin kurulması, projektörün ayarlanması falan bile korkunç zaman alıyordu, üstüne üstlük diyalar çoğu zaman yanlış gruplandırılmış oluyordu, sıraları hiçbir zaman düzgün olmuyordu, resimlerin yarısı baş aşağı duruyordu ve elle düzeltilmeleri gerekiyordu. Ve daha bir sürü şey. Dediğim gibi çoğu zaman diyalara bakmadık bile ama anlaşılan bu babamın onları uzun gecelerde bir araya getirmesine engel olmamıştı.

Tek tek bütün kartuşlar düzgün bir biçimde etiketlendirilmişti. Birinde "Grünau 1978", bir diğerinde "Gemiyle Akdeniz Seyahati 1968" yazılıydı. Şöyle kartuşlar da vardı: "Hochficht", "Kasberg", "Caldaro Gölü", "Venedik", "Chioggia", "Sottomarina", "Jesolo", "Lignano", "Rimini", "Osttirol", "Südtirol", "Paris", "Gümüş Evlilik Yıldönümü", "Kilise Korosuyla Mariazell Gezisi" ve diğerleri. Bir sürü düzenleme, ayıklama ve atma işinden o denli yorulmuştum ki kartuşları birbiri ardınca kocaman mavi bir çöp torbasına boşalt-

tım. Diyalar birbirine karıştı. Bütün diyaları çöp torbasına attıktan sonra oturup ağladım. Ardından çöp torbasını oturma odasındaki halının üstüne döktüm ve hepsini tekrar düzenleyip kartuşların içine koydum. Gece üçe dek çalıştım. O kadar çok diya vardı ki hepsine tek tek bakıp düzenleyemezdim. Hepsine tek tek baksam bile asla Osttirol yaylalarındaki çayırlarla Südtirol yaylalarındaki çayırları ya da Hochficht'le Kasberg'i birbirinden ayırt edemezdim. Hepsini ayırt edebilecek olsam bile caddenin bir tarafında annem bakımevine yatmış ölürken diğer tarafında diyalara bakmayı kaldıramayacağımdan diyalara bakmak istemezdim. Çerçevelerinin renklerine göre düzenledim diyaları. Beyaz çerçeveli diyaları bir araya getirdim, açık grileri, arduvaz grileri, koyu grileri, yeşilimsi grileri, mavimsi grileri, siyahları ve kahverengileri de ayırdım. Tek sorun çerçeve renklerinden daha fazla kartuşun olmasıydı. Belki de diye düşündüm, bu şekilde yeni bir düzen oluşturdum. Günün birinde İtalya'daki yeni evimin terasında oturup tüm bu yeni düzenlenmiş diyalara bakarım diye düşündüm.

Annem gerçekten severek televizyon seyrediyor muydu bilmiyorum. Hemşire öyle olduğunu iddia etti. Ne zaman gelsem televizyon açıktı. Ama bana izliyormuş gibi gelmiyordu. Belki yanılıyorum, ama belki de mesele televizyon seyretmek falan değildi. Mesele bambaşkaydı belki de.

Sanırım artık televizyonun uzaktan kumandasını da kullanamıyordu. Bence ona herhangi bir kanal açıp kumandayı eline tutuşturuyorlardı, o da saatlerce elinde tutuyordu kumandayı. Bazen elinden düşürüyordu. Bir keresinde bozulmuştu, ben de hemen gidip yenisini almıştım.

Pırıl pırıl yaz başı ağaçlarda kirazlar ve gül ağaçlarıyla geldi. Koca göbekli beyaz bulutlarıyla turkuaz mavisi gökyüzünü getirdi. Çocukluk ve yaz tatili kokan havasını getirdi. Ve sağlık kokan. Ama benim annem yakında ölecek. Ona söylememeliydim, eski mem-

lekete tekrar tekrar yalnızca onu görmek için değil aynı zamanda evini kapatmak için geldiğimi ve sonra çok uzaklara, İtalya'ya taşınacağımı söylememeliydim. Belki de o zaman tüm bir yazı yaşayabilecekti, her şeyiyle: Karahindibaları, çayırdaki yoncalarıyla, sokaktaki çocuk çığlıkları ve duruma göre yüksekten ya da alçaktan uçarak havanın nasıl olacağını bildiren kırlangıçlarıyla.

Birlikte Kindertotenlieder[2], Glenn Gould'dan Bach'ın Goldberg Varyasyonları, Yeni Dünyadan Senfonisi, Yeryüzü Şarkısı, Gregoryen ilahileri ve Schubert şarkıları dinlerken giysilerinin iç kısmına isim etiketleri dikiyorum. Hayatımda hiç bu kadar çok dikiş dikip bu kadar çok müzik dinlememiştim. Giysilerine isim dikmeyi bitirdiğimde ölecek.

Pırıl pırıl yaz başında parka gidiyoruz. Ama sanırım güneş daha şimdiden çok yakıcı, ışık çok parlak, kuşlar çok gürültücü, insanlar çok yabancı. Odasında her şey daha yumuşatılmış, pencereyi açtığımızda bile. Sanırım annemin her şeyden biraz uzaklaşmaya ihtiyacı var. Yüksek ses duyduğunda irkildiğini gördüğümden beri onu Vahşi Batı kafesine de götürmüyorum artık. Kuşhanedeki büyük kuşlar da korkutuyor onu. Gel hadi, kapıyı kapatıp pencerenin önüne oturalım. Biliyor musun anne? Burada kendimi evimde hissediyorum.

Yavaş yavaş zamanı geliyor. Yaz başı yerini iyiden iyiye yaza bıraktı, temmuz başı. Öldüğü ay. Temmuz ve ben henüz bu ayın onun öldüğü ay olacağını bilmiyorum. Öldüğü ama benim öldüğü ay olacağını bilmediğim ayda evi konut yapı firmasına teslim edeceğim. Saklayacağı ve saklayacağım her şey evden taşındı. Şimdi yapılacak iş mobilyalardan kurtulmak. Kimse istemiyor mobilyaları. İkinci bir televizyonu (o zamanlar en yeni modeldi, stereo, iyi işitemeyen babam için kulaklık girişi de vardı), çamaşır makinesini (Miele, her seferinde bin şilin tutmasına rağmen babam onu yılda bir kez

2 Kindertotenlieder (Ölü Çocuklara Şarkılar): Gustav Mahler'in, arkadaşı şair Friedrich Rückert'in kaybettiği çocukları üstüne yazdığı şiirler için bestelediği şarkı dizisi (ç. n.).

servise verirdi), duvar büfesini de (camlı bölmelerinin arkasında gizli aydınlatma olan şu koca dolap. Annemle babam ilk başlarda, büfe daha yeniyken, odadaki tüm ışıkları söndürüp sadece gizli aydınlatmayı açardı. Koca dolabın önüne öylece oturup ona bakarlardı) kimse istemiyor. Gazeteye "satılık mobilya" ilanı veriyorum. Kimse aramıyor. Tahliye firmasından bir adam geliyor. Kafasını sallıyor. Hepsi değersiz diyor, ıvır zıvırın tahliyesi bana çok pahalıya patlarmış. En azından birkaç şeyi hediye edebilirim. Miele çamaşır makinesini bir arkadaşım alıp Viyana'ya götürüyor, kız arkadaşı orada yeni ev döşüyormuş, çamaşır kurutma makinesini ve televizyonu doğduğum şehirdeki arkadaşlar alıyor. Demirci olan uzak bir akrabanın yaptığı ferforje ayaklı cam sürahiyi de. Arkadaşımın kız arkadaşı yemek takımını da alıyor, annem yalnızca özel günlerde çıkardığı için eskiden bana onlar hep çok değerliymiş gibi gelirdi. Yeşil kenarlı, bej renkliydi ve farklı boyutlarda kâseleri, sürahi ve sos kapları vardı. Bir tanıdık kondisyon bisikletini, komşu yatak odasındaki dolabı alıyor. Geriye kalanları Lebenshilfe[3] alıyor. Taşınacak mobilyaların bir kısmı sökülüyor bir kısmı parçalanıyor. Duvar büfesinin, arkasında gizli aydınlatma olan cam bölmeleri, taşınırken merdivenlerde paramparça oluyor. Taşıma sırasında duvarlarda hafif çukurlar oluşuyor. Çocukluk evimin dağılışının en kötü anları bunlar.

Hepsi değersiz. Ev boşalınca duvardan duvara halının lekeleri iyice açığa çıkıyor. Ve nasıl eğrildiği. Önceden resimlerin asılı olduğu duvardaki beyaz boşluklar duvar kâğıdının ne kadar kirlenmiş ve sararmış olduğunu gösteriyor. Perdeler olmayınca pencere çerçevelerindeki boyaların ne kadar soyulduğu görülüyor.

Evi teslim etmek için her şey hazır. Tuhaf. Uzun yıllar süren evlilikleri boyunca annemle babam yalnızca bir kez taşınmış. Yan apartmandaki teras katından birinci kattaki bu daireye geçmişler. Gelecek hafta tiyatro oyunumun prömiyeri için birkaç günlüğüne

3 Lebenshilfe Österreich: Avusturya'da zihinsel engelli ya da öğrenme güçlüğü çeken kişilerin çıkarlarını gözeten, dezavantajlı durumlarını telafi ederek politik ve sosyal alanda eşitliklerini savunan bir dernek (ç. n.).

Stuttgart'a gideceğim. Ardından daireyi teslim edip İtalya'ya yerleşeceğim.

Zaman azalıyor, ama ben bunu sonradan, anca şimdi anlıyorum. Annemi iki kez daha göreceğim. Günün birini bakımevinde geçireceğim. Evde yapabileceğim bir şey yok artık. Huzursuz bir gün olacak. Öyle sıcak ki tam yaz havası. Öğleyin birlikte bir kez daha Vahşi Batı kafeye gidiyoruz. Aniden bira istiyor. Azıcık. Ama onu da bitiremiyor. Gülümsüyor. Hemen ardından kusacak. Yorulacak. Yerken öksürüyor. Hırıltılı bir öksürük. Başhemşireyle konuşacağım. Başhemşire, annemin zaten uzun zamandan beri antibiyotik aldığını söyleyecek. Başhemşireye, anneme röntgen çekilmesi gerekip gerekmediğini soracağım. Omuz silkecek.

Ertesi gün seyahat çantamla –saat ikide Stuttgart'a gideceğim– bakımevine geldiğimde annemi röntgen için hastaneye götürecek bir ambulans çoktan çağrılmış. Ona eşlik ediyorum. Hastaneye tekerlekli sandalyede başka bir yaşlı kadın daha götürülecek. Annemden daha dinç. Ambulansta tek sandalyelik yer var. İkisinden biri aracın içine monte edilmiş sıraya oturacak. Daha dinç olan kadın tekerlekli sandalyesinden kalkmayı reddediyor. Samariterbund'dan[4] iki adam annemi araçtaki sıraya taşıyor. Annemin yüzü bembeyaz. Diğer yaşlı kadın mutlu. Yol boyunca konuşuyor. Annem hiçbir şey söylemiyor. Elini tutmuş yanında oturuyorum. Yolculuğun onu ne kadar zorladığını hissediyorum. Pencereden dışarıya bakıyor. Şehir önümüzden hızla akıp gidiyor. Hastanenin önünde, katlanıp sıranın arkasına konmuş tekerlekli sandalyeye tekrar oturtulması gerekiyor. Bu kez daha uzun sürüyor, çok bitkin. Ben onu koridor boyunca röntgen odasına götürürken öne doğru düşmemesi için tekerlekli sandalyeye sıkıca bağlamamız gerekiyor. Röntgen odasının önünde neredeyse bir saat beklemek zorunda kalıyoruz. Tekerlekli sandalye bekleme odasında yanımda duruyor. Yanımızda, hastaneye

4 Samariterbund: Sağlık görevlisi eğitimi almış çalışanlarının çoğu gönüllülerden oluşan, acil yardım ve ambulans hizmeti veren bir yardım kuruluşu (ç. n.).

yürüyerek gelip yürüyerek evlerine dönecek insanlar oturuyor. Annem hayretle bu insanlara bakıyor. Sandalyesini biraz yana doğru, pencerenin önüne itiyorum. Dışarıya bakıyoruz. Yanında olduğum için mutlu olduğunu söylüyor. Evet diyorum, şükürler olsun yalnız değilsin. Sonra onu çağırıyorlar, röntgen cihazının olduğu odaya götürüyorum. Göğsünü açması gerekiyor. Kazağını ve tişörtünü çıkarıyorum. Sutyen çoktandır takmıyor zaten. Sıkıyor. Sandalyesinde belden yukarısı çıplak dertop olmuş oturuyor. Bir hemşireyle röntgen cihazının önüne oturtuyoruz onu. Göğsünü bir levhaya dayaması gerekiyor. Ama artık dik oturamıyor. Sürekli çöküyor. Solgun yanaklarında iki kırmızı leke var şimdi. Hemşireler onu levhaya bağlıyor. Odadan çıkmamı istiyorlar. Annem bana bakıyor. Elini sıkıyorum, röntgen çekilince hemen döneceğimi söylüyorum. Ama bana inanıyor mu bilmiyorum. Tir tir titriyor. Üşüyor herhalde. Odadan çıkıyorum. Tekrar yanına dönebilmem için birkaç dakika geçmesi gerekiyor. Beni görünce iç çekiyor. Belden yukarısı tümüyle küçük kırmızı ve kahverengi lekelerle kaplı. Tekrar giydirmek istiyorum ancak kollarını kaldıramıyor artık. Neyse ki kızım sayesinde çocukların nasıl giydirildiğini biliyorum. Önce kollar sonra hızlıca kafadan geçiriyorsun. Giyinince gülümsüyor yine. Bir kez daha, yanımda olduğun için mutluyum diyor. Onu dışarıya götürürken diyor ki: çok mutlu. Sonra bekleme odasında Samariterbund'dan adamları beklememiz gerekiyor. Annem susamış, su getiriyorum. Ambulansta diğer yaşlı kadın yine tekerlekli sandalyesinde oturuyor. Adamlar bu kez diğer yaşlı kadının yerini değiştiriyor. Çok kolay oluyor. Ama kadın onları azarlıyor. Ona aldırış etmiyoruz. Samariterbund'dan adamlar yaşlılar ve engelliler için özel seferler yaptıklarını söylüyorlar. Samariterbund'dan bir araba çağırabileceğimizi, onların bizi mesela Schloßberg'e götürebileceğini, orada bir kahve içebileceğimizi, iki saat sonra da oradan alabileceklerini söylüyorlar. Üstelik neredeyse bedava. Anneme bir ara benimle Schloßberg'e gitmek isteyip istemediğini soruyorum. Gülümsüyor, başını sallayarak kabul ediyor. Memnuniyetle diyor. Bana bir broşür veriyorlar. Stuttgart'tan döndüğümde Schloßberg'e gitmek

üzere sözleşiyoruz. Gününü bile ayarlıyoruz. Tam bir hafta sonra. Bakımevine döndüğümüzde saat bir. İkiye çeyrek kala gitmeliyim. Annemi tekerlekli sandalyeyle yemek salonuna götürüyorum. En sevdiği yemek, Kaiserschmarrn var. Ona ben yediriyorum. İkiye çeyrek kala vedalaşıyorum. İş için Stuttgart'a gittiğimi, birkaç gün içinde döneceğimi ve İtalya'ya taşınmadan önce bir hafta kalacağımı söylüyorum. İtalya'da yerleşeceğim yerin ona, şimdiye kadar yaşadığım şehirden daha uzak olmadığını söylüyorum. Ve onu İtalya'dan da şimdiye kadar olduğu gibi sık ziyaret edeceğimi. Bir hafta sonra Schloßberg'e gideceğimizi söylüyorum. Gülümsüyor. Çantamı alıyorum, asansörün düğmesine basıyorum. Asansör geliyor gibi ama gelmiyor, gülümsüyor, bir daha gülümsüyor bense birkaç kez el sallıyorum, bir keresinde o da el sallıyor ve önünde sonunda asansör geliyor, biniyorum, kapı arkamdan kapanıyor.

Düğün

Geceyi otelimde geçirdik. Annemin öldüğü geceydi. İlk ve tek tiyatro oyunumun Stuttgart'taki galasında başrol oyuncusuna âşık oldum. Hayal ettiğim role o kadar uygun düşüyordu ki oyunun sahnelenişi sırasında sürekli onun gerçekte var olmadığını, yalnızca rolü değil, rolü canlandıran oyuncuyu da birlikte icat ettiğimi düşündüm. Oyunun sahnelenişinden sonraki kutlama sırasında sanki role dair imgeme korkunç derecede uyan yalnız kendisi değilmiş, ben de onun zihninde canlandırdığı oyun yazarıymışım ve şimdi oyunun konusu yani iki insanın umutsuz aşkına dair karmaşa gerçekleşiverecekmiş gibi düzenli biçimde benden kaçtı.

Her defasında prömiyer kutlamasının aşırı kalabalığı içinde belli bir uzaklıktan bana baktı, gülümsedi ya da alnını kırıştırdı, resmen benden tekrar kaçıp uzaklaşabilmek için bana doğru birkaç adım attı, bense gece boyunca, canlandırdığı rol için kendisini tebrik etmek amacıyla, bir kez olsun onu yalnız yakalamaya çalıştım durdum; belki de ona o kadar çok âşık olmuştum ki prömiyer kutlaması boyunca onunla iletişim kurmaktan başka hiçbir şey umurumda olmamış, sırf bu yüzden şuursuzca peşinden koşturmuştum. Sonunda, bunu başka türlü ifade edemeyeceğim, teslim oldu.

Saat sabahın altısında telefon çalıp da annemin ölüm haberini alınca onu asla terk etmeyeceğimi anladım. Tüm umutlarımı ona bağladım. İstediğim her şeyi gerçekleştirmesi gerekiyordu. Teslimiyeti kusursuz olmalıydı. Eski memleketime giderken bana eşlik etmeliydi, benimle birlikte annemin tabutunu açmalıydı, ölmüş annemin yüzünü gördüğümde, buz gibi ellerine ve yumuşak saçlarına dokunduğumda beni tutmalıydı, annem krematoryumda fırına sürülürken bana kolunu uzatmalıydı. Artık onu bırakmıyordum.

Her yere götürüyordum onu. Benimle İtalya'ya yerleşmek için işini bırakmalıydı. Zaten işe de ihtiyacı yoktu. Onun için ben vardım artık. Benim için de o.

Roma'nın elli altı kilometre güneydoğusundaki bir İtalyan köyünde yaşayacağız. Köy, Abruzzo Apeninleri'nin eteklerinde, altı yüz metre yükseklikte bir tepede yer alıyor. Evimden görünen aşağıdaki düzlükten köye doğru dik, kıvrımlı bir yol çıkıyor. Bu yolla aşağıdan yukarıdaki köye geliyorsun. Şimdi köyün ortaçağdan kalma kısmından aşağıya, karmaşık sokakların giderek daralıp karanlıklaştığı en sondaki sıralı evlere doğru gidersen yatay, görece geniş ve düz devam eden bir sokağa çıkıyorsun. Oradan sağa dönüyorsun. Birkaç metre sonra, en fazla otuz kırk metre, sokak biraz yukarı tırmanmaya başlıyor. Solda kemerli bir geçit, alçak taş duvarlarla çevrili küçük bir avluya açılıyor, akşam gelirsen duvarlarda yaşlı kadınlar oturuyordur. Orayı aşman gerekiyor. Küçük avludan görünen iki kapı girişi var, sağdaki benim. Kapının hep biraz aralık olduğunu göreceksin. (Sıcak yüzünden. Bazen mutfakta, beni göremeyecekleri biçimde aralık kapının arkasında oturup, kendi şiveleriyle mırıl mırıl konuştuklarından ne dediklerini anlayamadığım yaşlı kadınları dinliyorum. Bazen yaşlı komşum Nanina bir şarkı söylemeye başlıyor, diğer kadınlar da katılıyor ona ama tuhaf bir biçimde hep birkaç dize söyleyip bırakıyorlar.)

Gel içeri gir, ben hep yalnızım ve uzun zamandır seni bekliyorum. Doğruca mutfağa, alçak tavanlı, ağır siyah kirişli bir mağaraya giriyorsun. (Bu işlerden anlayan Mauricio'nun söylediğine göre kiriş, bu çevrede her yerde bulunan ortaçağdan kalma, terk edilmiş eski bir kilise ya da şapele ait olmalıymış. Bir süre insanlar bu terk edilmiş kiliseleri yağmalamış ve işlerine yarayabilecek şeyleri evlerine taşıyıp kullanmışlar.) Girişin hemen sağında şöminem var. Nanina bir evdeki en önemli şeyin şömine olduğunu söylüyor. Kışın soğuk ve karanlığında şöminenin insana arkadaşlık ettiğini söylüyor. Kışın soğuk ve karanlığında sen bana arkadaşlık edecek misin? Benimle kalacak mısın? Senin ağız yatağında kıvrılacağım, o kadar küçüle-

ceğim ki yüzünün her yerine yerleşebileceğim, tıpkı bir zamanlar çocukken babamın yüzüne yerleştiğim gibi: Ağzım göz çukurlarına sığardı, parmağım burun kanadına, parmak ucum kulak memesinin altına, kafam omuz boşluğuna, kıvrıldığımda ve düşmeyeyim diye dikkat ettiğinde bedenim bedenine sığardı.

Senin için her şeyi yapmak istiyorum. Bana yapacağın her şeyi affetmek istiyorum. Yeter ki sen tut beni, taşı beni, salla beni, avut beni. Yeter ki sev beni. Kimseyi sevmediğin kadar sev. Ama şimdi gel, tek bir penceresi bile olmayan bir mağara olarak icat ettiğim, duvarlarında ateş yansımaları, köpüklü şarap lekeleri, afişler, ölüm ve şeytan olan mutfaktan geçip gel. Gerçekten birlikte yaşasaydık sürekli seni beklemem gerekirdi. Gece gündüz, gündüz gece. Günler kısalsın diye, bir de beni sevdiğinde gücüm olsun diye daha çok uyurdum. Kapıyı üstüme kilitlemene gerek kalmazdı, rahatlıkla açık bırakabilirdin, nasılsa çıkmazdım evden. Para ya da giysiye de ihtiyacım olmazdı. Bütün gün yatakta çıplak yatıp kapının kapanma sesini beklerdim. Yatakta yatardık, arada birkaç lokma bir şey yerdik ama en çok içerdik, kimse bulaşık yıkamaz ya da evi süpürmez, temizlemez veya toplamazdı. Bunlara gücümüz olmazdı. Eğer sen kalkmaya, evi toplayıp süpürmeye ya da bulaşıkları yıkamaya çalışsaydın seni yatağa çekerdim, sen iç geçirip gülerdin, çok yorgun olurdun, ben de öyle, bir yudum daha şampanya içerdik, sen beni öperdin ve her şey şampanya tadında olurdu. Beni yalnız bıraksaydın yine uyur seni beklerdim. Dışarısı sessiz olurdu, giderek daha da sessizleşir ve bir zaman sonra tümden sessiz olurdu. Ölümü bekliyormuşum gibi.

Mutfaktaki büyük masanın biçimi mutfak gibi yamuk. Sağdaki duvarda ahşap bir sıra var. Soldaki duvarda içlerinde nevresimler, tencereler, yastıklar, havlular ve tabak çanak olan iki ahşap sandık duruyor. Mutfağın ön yüzünde (senin yüzün, ince taneli toprak, çatlaklar ve toprak parçaları!) turkuaz renkli dolaplar, ocak, buzdolabı, leğen var (senin leğen kemiğin göğsümde bir halka).

Mutfaktan salona giriyorsun, orası da penceresiz. Işığı yalnızca, iki küçük odaya açılan iki camlı kapıdan alıyor, odaların her birinde

terasa açılan birer camlı kapı var. Odalardan biri kızımın diğeri benim. Solda kapının arkasında katlanır yatak duruyor. Yatağın karşısında kocaman aynasıyla bir dolap var. Teras kapısının solunda küçük bir yazı masası var. Ahşap oymalarla süslü masanın üstünde parmaklarıyla kontrbas çalan, plastikten siyahi bir kontrbasçı figürü, yerkürem ve gözlerini kocaman açmış ufak tefek bir Meksikalının kil heykelciği var. Terasa açılan kapının sağında (ŞİMDİ) yazı yazdığım masa duruyor. Teras kapısı kapalı olsa da (sıcak yüzünden, ağustos böceklerinin cırcırı, radyo televizyon zırıltısı, çocukların ve kadınların bağırışları yüzünden) camdan yeşil kahverengi alacalı ovayı görüyorum. Teras, kızıl kahverengi fayans zeminle kaplı. Sağda ve solda doğal taştan yapılmış yüksek duvarlarla korunuyor. Her bir taş diğerinden farklı. Üst katımdaki daire boş. En üst katta yaşlı bir çift oturuyor. İkisi de neredeyse sağır. O yüzden bizi duyamazlar canım. Ve şemsiyenin (Roma pazarlarındakiler gibi büyük ve beyaz) altında durduğumuz zaman göremezler de. Teras, üzerine bir korkuluk (gri ferforje, yılansı çizgiler ya da iç içe geçmiş kalpler) yerleştirilmiş alçak (kırk santimetre yükseklikte) bir taş duvarla doğadan ayrılmış. Bina, terasın altından yedi metre boyunca dimdik aşağıya, üzerinde hep çöplerin olduğu el değmemiş, vahşi bir çayırlığa iniyor. Pencerelerden düşmüş veya hayatta kalamayacak kadar güçsüz ya da hasta oldukları için anneleri tarafından enselerinden tutulup götürülen yavru kediler orada ölüyor. Can verene dek miyavlamalarını işitiyorsun. Çayırlık, neredeyse hiç araba geçmeyen bir caddeyle sınırlı (geceleri de ısı yayan yumuşak asfalt). Caddenin karşı tarafında tepe yeniden yükseliyor. (Zeytinlikler, meyve ağaçları, biraz asma.) Tepede dağınık vaziyette birkaç çiftlik evi var. Arkada bir dağ sırası yükseliyor (gri-yeşil-mavi). Orada, yukarıda, gür ve sert çimenleri, kayaları, etrafta özgürce koşuşturan atlarıyla bir yayla olduğunu biliyorum. Yukarıda, bir kaya çıkıntısının üzerinde uçuruma bakan eski bir manastır var. Mar astırdaki kuleye tırmanırsan önüne bir niş çıkar, nişteki camın arkasında bir kafatası var. Altında şunlar yazılı: "Senin gibiydim ben de, benim gibi olacaksın sen de."

Başının gölgesinde, ufukta Lepini Dağları usulca denize iniyordu. (Eskiden orada, şimdi çoktan kurutulmuş olan Pontine Bataklıkları vardı.) Önümde, yazı masasında, şu an daktilomun olduğu yerde oturuyor olmalıydı. Önünde duruyordum. Yüzünü ellerimin arasına alıp ona yaslandığımda alnı göğsüme geliyordu. Başının arkasında sağdaki açık teras kapısından, çok daha aşağımızda, güneyde yer alan denize dek vadi tabanını sınırlayan Monti Lepini'ye kadar görüyordum. Ama deniz ufukta gökyüzüne karışıyordu. Vadi tabanından tek tük tepeler ve tümsekler yükseliyordu. Sıcaktı. Bir yerlerde radyo açıktı. Futbol maçı yayınlanıyordu. Çok uzaklarda, ufukta, dağların yakınında bir şey yanıyordu. Duman hareket etmiyordu.

Baştan aşağı öpüyorum seni
usulcacık.
Kafandan başlıyorum
yüzümü saçlarına gömüyorum.
Kafa derini yalıyorum.
Saçlarının kokusunu alıyorum,
içime çekiyorum.
Kafandaki her bir saç telini hissediyorum.
(Dil çok çabuk yorulan bir kas.)
Vaktim var.
Yağ, deri, ter, tuz.
Kabuk, kök, soğan.

Sen bana onu veriyorsun, ben sana bunu,
sen bana bahçedeki güzel rapunzelleri[5] hediye ediyorsun
ben sana bir çocuk
ve ben hamile kalınca
her şeyinle benim oluyorsun,
derinle, köklerinle, kabuğunla,
iliğinle, kemiğinle,
tuzun, suyun ve kanınla.

5 Kuzu marulu (ç. n.).

Onu öpmeyi çok isterdim. Beş gündür ölü annem tabutta yatarken ve ben mezarlığa giden yolda ona bir kiraz dalı koparıp tabutuna koyarken ve bu arada tesadüfen soğuk ve taş gibi sert eline dokunduğumda ve sonra bunu dengelemek için ve bir de istediğim için saçlarına dokunduğumda, çünkü saçları o kadar yumuşak ve sıcaktı ki sanki annem hiç taşlaşmamış. Onu öpmeyi çok isterdim ama o bir cesetti artık ve derisinden hâlâ kan sızıyordu. Annemi gece yarısı bakımevinde yatakta ölü bulan bakıcı Markus sonradan bana, annemin derisinden kan geldiğini ama kendisinin bütün kanı yıkadığını ve annemi temiz bir şekilde tabuta koyduğunu söyleyince ben de ölümünden günler sonra hâlâ bedeninden kan sızmış olabileceğini, hatta belki saçlarını okşadığım sırada bile sızmış olduğunu düşündüm çünkü kan kurumuş, kararmış değil, parlak ve kırmızıydı.

Bakıcı Markus, ölürken gülümsediğini söyledi ama tabut açıldığında, boynunda ve göğsündeki deriden ve gözlerinden ve sol kulağından kan gelirken yo, hayır Markus, gülümsemeden eser yoktu ya da belki sonradan kayboldu gülümseme, geriye kalansa küçücük bir yüzdü, hiç bu kadar küçülmemişti annemin yüzü diye düşündüm, ölmüş babamın yüzü kadar küçüktü, çok küçük diye düşünmüştüm o zamanlar, hayat küçük, ölüm küçük, her ölüm bakımevi ölümü, küçük ve yalnız ve ben her defasında uzaklarda, annemi ve babamı bakımevindeki yataklarında yalnız bıraktım – tam da o gece öldü annem; bu durumda kim olsa yüzünden gülüşü kaybolur, gerçekten gülümsemiş olsa bile.

Daha o akşam, ilk ve tek tiyatro oyunumun ilk kez sahnelendiği –bunun için bakımevindeki annemi yalnız bırakıp Stuttgart'a gitmiştim– ve yılmadan oyuncunun peşinden koştuğum o akşam başladı panik ataklar. Oyunun yönetmeni oradaydı, dramaturgu, sahne tasarımcısı, suflörü, ışıkçısı, ses yönetmeni ve diğerleri de. Her yerde küçük gruplar ya da çiftler halinde ellerinde bir kadeh

veya tabak ya da onun gibi bir ellerinde kadeh diğerinde tabakla duruyorlardı. Beni gözlüyordu. Gülümsedi. Kadehini içinde bulunduğu gruptakilerden biraz daha yukarıya kaldırdı. Kadehimi salonun diğer ucunda içinde bulunduğum gruptakilerden biraz daha yukarıya kaldırdım. Kafaların üzerinden gözlerini gördüm. Birdenbire korkuya kapıldım, yere yığılıp kafamı masanın kenarına çarpabilirdim, yaram o kadar kanardı ki kan kaybından ölebilirdim, büyük pencerelerin arasında cereyanda kalıp üşütebilir, zatürre olabilirdim, aşağıya düşüp iç kanama geçirebilirdim, ölebilirdim ve onu asla tanıyamazdım. Sürekli ben neredeysem oraya baktı, salonun bir ucundan öbür ucuna gülümsedi. Kadehini kaldırdı. Ama yanıma gelmedi. Benden kaçtı. Aniden partiden kayboldu. Ve birden onunla benim aramda bir şey olabileceği korkusuna kapıldım. Sonrasında o sürekli benden kaçacak ben de onun peşinden koşacaktım. Kâbus! Dikkatimi başka yöne vermeye çalıştım. Şampanya, şarap, viski içtim. Hepsi birbirine karıştı. Çoktandır tanıdığım insanlarla konuştum. Salonun pencereleri ardına kadar açıktı. Dışarıdaki fenerlerin ışığında sivrisinekler ve gece kelebekleri dans ediyordu. Gölgede kocaman bir akçaağaç vardı. Bir yerlerde bir köpek uluyordu. Nihayet tam onu unutmuşken karşıma çıktı. Siz, dedi, benim için yaratılmışsınız.

Annemin ölüm haberinin ertesi günü, doğduğum şehre dönüş yolculuğunu yarıda kesip dağların üzerinden yolu uzattık, güneş –ŞİMDİ– bulut kümelerinin arasından parlıyordu, yukarıdan uzanan parmak. Işıkta duruyordu. Burnu bir kale yıkıntısının altındaki kaya çıkıntısıydı. Yüzünü ışıkta biraz yukarıya kaldırdı, gözleri kapalı. Hayır, kâbus değil, bir melek! Yıkıntıya çıkan yol boyunca bize eşlik eden tuhaf bir müzik. Rüzgâr arpları. Müzik sustu, ceketi omzunda, yüzü aniden ışıklar altında. Gülümsedi. Melekler gururla ve aynı zamanda alçakgönüllülükle gülümser. Cesur ve çok güzeldirler. Her bir melek ürkütücüdür.

Şu an bir futbol takımı gol atmış olmalı, radyodaki maç spikeri coşkuyla bağırıyor, duman yükseliyor, rüzgâr çıktı, terastaki şemsiyeyi çekiştiriyor, plastik siyahi kontrbasçı figürünün parmakları kontrbasında ve ben *o* hayatımın erkeğini icat ettim. Uzun zamandır sonradan gerçek olacak bir şey icat etmemiştim. Sanırım en son icat ettiğim şey, Paskalya günü komünyona gitmeyişimden ve annemin günah çıkarıp çıkarmadığımı sormasından sonra uydurduğum bir itiraftı. Koyu renk ahşaptan, içi kırmızı kadife kaplı bir günah çıkarma kabini icat ettim. Bu uydurma kabinin içinde uydurma günahımı itiraf ettim, ardından annemin önünde uydurdum, daha sonra kiliseye gidip en arka sıraya oturdum (kimsenin affetmediği, gerçek günahkârların oturduğu yere), sunağın arkasındaki vitraylı pencerelerden düşen son güneş ışınlarının kırmızı ve altın sarısı parıldadığı ve çayırda otlayan çeşit çeşit kuzuları kıpkırmızı parlattığı loş kilisede ellerinden, ayaklarından parlak kırmızı kan damlayan çarmıhtakine bakıp cezamı uydurdum. İhanetin cezasıydı, her zaman kor gibi yanan, her zaman güneşle kavrulan, ışınlarla aydınlanan, tüm sevenlerin ihaneti.

Kafan giderek ıslanıyor. Şu eğitimsiz tat alma sinirlerimin canı cehenneme! Hangisi benim tükürüğüm hangisi senin terin anlayamıyorum artık. (Yolculuklarımda yanımda hep ter önleyici taşlardan bulundururum, hayattayken babamın tıraştan sonra parlak kırmızı kanını durdurmak için kullandığı kan taşı gibi beyaz, pürüzsüz ve soğuk, taş kanın rengini daha da açar, pembeleştirirdi.) Parmaklarım kafanda henüz tadına bakmadığım saçlar arıyor. Bir saç telini ısırıp yutuyorum. Yamyamlık böyle başlıyor işte.

Parmaklarım derisindeki kıvrımlarda, yarıklarda geziniyor, kuyruksokumundaki yarıkta, kasık kıvrımında.

Tohumların gibi tuzlu kulağın.
Benim organım gibi dolambaçlı.

Örs, çekiç,
Trampet:
Geceleri tuhaf nabızlar attırıyorlar,
köpek havlamalarının karıştığı,
bir vadiden diğerine.

Aya havlıyor köpekler.
Trampet vuruşları
parlak kırmızı kanı vadilerden pompalıyor.

Ağustos böcekleri yıkanıyor,
kanatlarını ovalıyor
cırlatana dek.

Cırlayan köy.
Kadınları cırlıyor,
çocukları cırlıyor,
ağustos böcekleri cırlıyor.

Televizyonlar ve radyolar
gizli mesajlar cırlıyor bana.

İcatları gösteren en iyi yüzey hangisidir? Bembeyaz bir yüzey mi (boş bir kâğıt gibi) yoksa sırf uzay-zaman koordinatları tutuyor diye milyonlarca kişinin arasından rastgele seçilmiş terleyen biri mi? Hangisi daha iyi? Vadi kenarlarında yükselen kayalıklar yüzünden yankının dönüp geldiği sessizliğe haykırmak mı yoksa sonradan, birinin sorup bir başkasının yanıtladığına inanana dek, kendi sorularımızla bağdaştırmak için ara sıra işittiğimizi sandığımız ürkek yanıt mı? Belki de iki düşünce arasındaki zamandan nefret etmemek için bir yol bulmuşumdur (anne babalar ölünce çocuklar da ölmeye

başlar, o yüzden kızım için yaşamaya çabalamalıyım, olabildiğince uzun süre ölümsüz olabilsin ve fikirlerinin ne denli önemsiz, birinin diğerinden farksız olduğunu bilmeden düşüncelere dalabilsin diye): O Lepini Dağları ve yeşil kahverengi alacalı ova*ydı*, koyu yeşil selvi, gümüşsü zeytin ağacı, derenin kenarındaki sazdı, kahverengi akan dere, terasımın altındaki caddeydi. O, buralarda hep dikenli olan, ot, çiçek ve çürümeye yüz tutmuş organik bir şeyler kokan çayırlıktı. O, havaydı, esen rüzgârdı (teras kapımı açıp kapatan), etrafımı saran seslerdi (caddedeki araba, banyodaki büyük su deposuna su pompalayan pompa, kâğıt hışırtısı, kuşların cıvıltısı, ağustos böceklerinin cırıltısı), gökyüzü, güneş, terasta ayak tabanlarımı yakıp her yerinde küçük kırmızı lekeler oluşmasına neden olan kırmızı fayanslardı. Oturduğum koltuktu, içtiğim çay, yaktığım sigaraydı, yazı yazdığım daktiloydu. Parmaklarımla bedenini tuşluyordum. Dağlardan yeni kırılıp yontulmuş, kemik tutkalıyla birleştirilip üzerine derisi geçirilmiş kireçtaşı gibi narin kemiklerden oyulmuştu tuşlar. Her tuş bedeninde bir gamze, parmak ucuma bir yatak.

Çok güzel, sedef gibi tırnakları vardı. Islak alnını öptüm (bugün gölgede otuz altı derece, dün gece otuz iki dereceydi). Alnını çevreleyen saç çizgisi, Lepini Dağlarının silüeti gibi keskindi. Saçlarıyla kaşlarının arasındaki kahverengi araziyi yukarıdan aşağıya öptüm. İnce taneli toprakta incecik yarıkların açıldığı bu denli yumuşak araziler yoktur diye düşünürdüm hep. Ama olduğunu da hissederdim. Dilim tarlaları şapur şupur yaladı. Milyonlarca yıl önce geri çekilen deniz her yerde tuz ve çürümüş balıkların kokusunu bırakmış. Göz hayvanları dilim onlara dokununca irkildi, yuvarlanıp debelendiler. Sonra uykuya daldılar. Zaman insanların icadı, belki göz yuvalarındaki tek hücrelilerden biri bize acır. Radyoda hâlâ futbol maçı yayınlanırken. Maç spikeri bağırdı ama hayvanlar sıcaktan yorgun.

Bu gece uyuyamayıp kalktım, terasta bir sigara içtim, ay o kadar aydınlatıyordu ki ovadaki tepelerin kıvrımları görülebiliyordu, Lepini

Dağları uzakta duran kara bekçiler gibi dimdik ve belirgindi. Ayın yalnızca burada bu kadar çok parladığını düşündüm önce ama sonra aklıma memlekette parlayan ay geldi. Uzun zaman önce bir yerlerde, her ne kadar bunun bilincinde olmasam da, hâlâ evimdeyken, akşamları yürüyüşe çıkardım, dolunay olmamasına rağmen ay parıl parıl parlardı. Nehirdeki taşlar bembeyaz ışıldardı. Anne babanın ölümüyle insanın doğduğu toprak da yok oluyor belki, belki de tüm coğrafya bataklığın içinde kayboluyor. Sadece artık anne babası olmayanlar kendi isteğiyle yuvaya dönüyor.

Kimse uyuyamıyor bu sıcakta. İnsanlar teraslarında dikilmiş sigara içip kendilerini kurguluyor.

Boynu öpüyorum,
çene kemiğini,
altındaki yumuşak çukuru,
tendonları,
yutkunduğunda yukarı
aşağı hareket eden
âdemelmasını.

Sarhoş bir mezar bekçisi annemin tabutunun kapağını tekrar tekrar kaldırmaya çalıştıktan ve nihayet kapağı tek bir hamlede yere indirmeyi başarana dek kapağın ayakucu elinde, sağa sola sallandıktan sonra ve ben, ölümüyle hâlâ kanayan annemin üstüne eğilip kiraz dalını bedeninin üst kısmına, hiçbir açıklık olmayan derisinde kanın sızdığı yere koyduğumda, kaskatı ellerine dokunduğumda ve bir an için annemin beni aşağıya, tabutun içine çekip beraberinde soğuk ölümüne götürmesinden korktuğumda ellerin omzumda arkamda duruyordun.

Ardından mezarlığın taş bankına oturup bir sigarayı birlikte içtik. Mezar bekçisi biraz kenara çekildi ve o da sigara içti. Sigarayı

ölü anneme dokunduğum elimde tuttum ve o süre boyunca belki de annemin eline yapışan ceset zehrini de içtiğimizi, bu sigarayla öleceğimizi düşündüm. Zaten kendimi kötü hissediyordum.

Bir açık mavi, bir berrak mavi, bir puslu mavi, mavi, ıhlamur yeşili, lacivert, turkuaz, turkuaz yeşili, parlak yeşil, soluk yeşil, ıhlamur yeşili, koyu yeşil. Rahat bırak beni, etinle, kanınla, derinle ve saçınla gelme bana, olduğun biçimde kal, asla gerçek olma. Yaşamın ürettiği tüm bu pisliğin içinde ağrıyan uzuvlarım ve bomboş kafamla gece gündüz seni beklemek istemiyorum. Şuraya bak ve beni ışığımdan, renklerimden edip çoktan batmış soğuk ve sıkıcı bir ülkeye çekmeye çalışarak dikkatimizi dağıtma. (Anne babalar ölünce evleri balçığın içinde kaybolur. Anne babasının ölümünden sonra çocukluk evini kapatmak zorunda kalan herkes anlar neden söz ettiğimi: Her şey çöpe gider!)

Bugün bir düğüne davet edildik. Gel hadi, oraya gidelim. Düğüne gitmeden önce alelacele ensenden öpüyorum, dilimin altında diken diken olan ince tüylerin çıktığı gözenekler görünene dek. Ensenden yukarıya doğru öpüyorum, saçların çıkış yönünün tersine doğru öpüyorum, ısırıp koparıyorum onları. Kendimi kötü hissediyorum. Az önce regl oldum, karnım ağrıyor. Başım da.

Kızım menekşe işlemeli, eflatun renkli viskoz elbisesini giydi. Saçlarına parıltılı kelebek tokalarını taktı. Daha önce hiç düğüne gitmedi, çok heyecanlı.

Kilise yeşil beyaz süslenmiş, yeşil yapraklar, beyaz çiçekler. (Hâlâ o eski semboller: Yeşil umut, beyaz masumiyet, artık kimsenin umut etmemesine ve kimsenin göründüğü kadar masum olmamasına rağmen.) Önde, sunağın üstünde çarmıha gerili İsa asılı. Biz en arka sırada oturuyoruz. (Şükür ki yer bulduk. Regl olduğum zaman ayakta duramam, düşer bayılırım.) Gelin gecikti.

Yanımda olduğun ve bir yere kaybolamayacağın için çok mutluyum. Çünkü sen bir icattan, meleksi bir hayalden, bir görüntüden

başka bir şey değilsin. Yani bana aitsin. Kimse seni görmese de. Hadi, ver elini bana. Bize bir geçmiş ve bir gelecek uyduracağım.

(İkimiz de on dört yaşındayız, senin yaşadığın ve papaz yardımcısı olduğun köyde kuzenimin düğünü olduğu sıralar. Yaz tatili ve ben düğünden iki hafta önce papaz olan amcama gelmişim. Sarı duvarlarla çevrelenmiş ve önünde parkı olan, sarı bir papaz evinde yaşıyor. Duvar boyunca frenk üzümü, ahududu ve böğürtlen çalıları büyüyor. Duvarın arkasında, meyve bahçelerine doğru, amcamın ara sıra balık avladığı alabalık gölü var. Anında hoşlanıyorum senden. Papaz yardımcısı cüppen o kadar kısa ki alttan pantolonun ve her zaman kurumuş çamurla kaplı ayakkabıların görünüyor. Sende en çok hoşuma giden şey çok güçlü olman ama diz çökmen, ellerinin çok büyük olması ama senin onları birleştirmen, öpülesi dolgun dudaklarının olması ama senin dua etmen. Papazın arkasında, gelinle damadın önünde kiliseye girerken elinde buhurdan var ve sen onu ileri geri sallıyorsun. Senin epeyce arkandan annem ve babamla kiliseye geliyorum, dimdik yürüyüşünü ve geniş cüppenin ardından salınışını, buhurdanı coşkuyla sallayışını izliyorum arkalardan. Çok solgunsun, duman yukarıya yükseliyor ama dağılmayıp kırık bir sütun gibi senin üzerinde duruyor.)

Kızım her şeyi görebilmek için boynunu uzatıyor. Hâlâ gelini bekliyoruz. En arka sırada yanımızda oturan köy polisi, birkaç yıl önce yöredeki en büyük mobilya fabrikatörünün kızının kendi düğününe gelmediğini anlatıyor. Köy polisi, papaz da dahil herkesin kilisede uzun süre oturup beklediğini, damadın da annesinin kollarında beklediğini ama kızın gelmediğini söyledi. Sonra başka biriye evlenip mutlu olmuş. Geçen yıl aniden ölüvermiş.

Damat gergin. Ön tarafta, sunakta duruyor. Siyah takım elbisesinin düğme iliğinde beyaz bir çiçekle yeşil bir yaprak var. Annesi koluna girmiş. O da gergin. Herkes gergin. Sürekli damatla annesinin fotoğraflarını çeken fotoğrafçılar da öyle. Küçük bir film ekibi bile var. Bu ülkede insanlar düğünlere bizden çok daha fazla para harcıyor. Damadın ağabeyinin düğününde çekilen filmi izle-

dim. Her şey kaydedilmişti: davetiyelerin dağıtılışı, gelinlik siparişi, kilisenin ve gelinin süslenişi (damat gelip gelinin duvağını hafifçe çekip düzeltti, tıpkı devlet başkanlarının mezar ya da anıtlardaki çelenklerin fiyongunu hafifçe çekip düzelttiği gibi.)

Kilise yavaş yavaş doluyor. Kızım hiçbir şeyi kaçırmak istemiyor. Daha iyi görebilmek için sıranın yanında duruyor şimdi. Gelinin ailesi geliyor. Kilise bu düğün için çok küçük. Çok şükür oturuyoruz. Elvis Presley tarzı saçlı ve koyu renk güneş gözlüklü genç bir adam geliyor kiliseye ve sol tarafta oturan neredeyse herkesi öpüyor. (O tarafta gelinin akrabaları oturuyor, biz, damadın davetlileri, sağ tarafta oturuyoruz.) Genç adam tuhaf. Hem yaşlı kadınları, çiftçileri hem de zarif Romalı kadınları öpüyor. Öptüğü herkes gülümsüyor. Belki de piyangodan para çıktı ya da anne babası yeni öldü. Epeyce önlerdeki bir sıraya oturuyor. Damat kıpkırmızı bir kafayla, annesi kolunda hâlâ sunağın önünde duruyor. Papaz şimdi onlara yaklaştı. Bir şeyler konuşuyorlar. Sunağın solunda beş ihtiyar adam sıralanmış, düğme iliklerinde yeşil yaprakla beyaz çiçek olan açık renk takım elbiseli çok şık iki genç adam yaşlı adamların solundaki taburelere oturmuş.

(Papaz yardımcısını görmek için her gün sabah ayinine gidiyorum. Seni görünce bakmadan duramıyorum. Sunağın önünde diz çöküp dua etmen hoşuma gidiyor. Sana bakınca hep kafanı çeviriyorsun.

Bir keresinde, kıyısında oturmayı ve düşüncelere dalmayı sevdiğim alabalık gölünden dönerken, sen de akşam ayininden dönüyordun herhalde, binanın köşesinde neredeyse çarpışıyoruz. Diyorum ki: Merhaba! Ve sen kızarıyorsun.

Birlikte alabalık gölüne gidiyoruz, çimenlere oturup konuşuyoruz. Babanın, doğum günlerinde bütün misafirlerin önünde piyano çalmanı istediğini söylüyorsun, ben de sana, piyano çalışırken her zaman annemin de benimle birlikte ölçüyü saydığını söylüyorum.)

Nihayet babasının kolunda kiliseye giren gelinin yüzü solgun. Biçimli, sakin yüzlü bir çiftçi olan babası da solgun. Damatla annesinin yüzüyse hâlâ kıpkırmızı. Damat gözlüğünü çıkardı (bu halde bir şey görebiliyor mu acaba?). Elvis Presley saçlı adam koyu renk

camlı gözlüğünü çıkarıp yerine zincirsiz, renksiz bir gözlük takıyor. Bende gözlerimi yakan lensler var. Papaz mucizevi bir biçimde aniden rahip cüppesine bürünüyor (daha demin üstünde açık gri bir pantolonla açık mavi bir tişört vardı.) Damat, eliyle gelinini yokluyor. Herkes gülüyor. Gelinin babası şaşkın bir halde sunağın yanında dururken damadın annesi çoktan sağdaki ilk sıraya oturmuş. Sonunda papaz gelinin babasına soldaki ilk sırayı işaret ediyor. Ön tarafta, yaşlı adamların önündeki taburelerde oturan şık giyimli delikanlılar ayağa kalkıyor. Şimdi herkes ayağa kalkıyor. Biz de kalkıyoruz. Umarım çok fazla ayakta durmak zorunda kalmam. Kolunu omzuma atıyorsun. Sunağın sağında neredeyse aynı elbiseyi giymiş iki genç kadın daha beliriyor. (Günün modasına uygun, dar, uzun, yakalarına bir çeşit ipek şal ya da tül iliştirilmiş modern elbiseler. Anlaşılan bu tüller sürekli aşağı kayıyor ve habire yakanın etrafında yeniden şekillendirilmesi gerekiyor. O yüzden iki genç kadının hareketleri hemen hemen eşzamanlı.) Çarmıhtaki, herkesin üstünde süzülüyor. Her iki elindeki çiviler ve ayaklarını birbiri üstünde tutan çivi açıkça görülüyor. Parlak kırmızı kan damlıyor. Gelinin babası dönüp kilisenin girişinde ne yapacağını bilemez halde duran karısına eliyle yanına gelmesini işaret ediyor. (Belki de kadın o sırada birini selamlıyordu.) Kızım kafasını öne uzatıyor. Gelinle damat şimdi birlikte sunağın önünde duruyor, müzik çalmaya, beş ihtiyar adam şarkı söylemeye başlıyor. Kilisedeki nişin içinde sırtında sadak ve yanında av köpeği olan bir aziz var. Figürler rengârenk boyanmış. Av köpeğinin gözleri kan çanağına dönmüş. Sunağın sağında birer taş kaidenin üstünde, bir kemerle birbirlerinden ayrılmış, İsa ve Meryem duruyor. İsa'nın göğsü açık, kanayan yüreğini görüyoruz, beyazlar içindeki Meryem gözlerini yukarıya, kocaman, yeşil bir çayırlıkta çeşit çeşit kuzuların otladığı kilisenin tavanına çevirmiş. Meryem tam gelinin annesinin kafasının üzerinde asılı duruyor. Yaşlı adamların şu an hangi şarkıyı söylediğini bilmiyorum, hüzünlü bir şarkı. Gelinin geniş bir sırtı var. Erkek kardeşi babanın solunda, erkek kardeşin beyaz, uzun bir elbise giymiş küçük kızı ortalarında du-

ruyor. Çarmıhtaki, çiftin üzerinde asılı duruyor, önlerinde papaz var, taburelerinin önündeki delikanlılar kıkırdıyor, kadınlar ipek şallarını hafifçe çekiştiriyor.

(Bir akşam yine birlikte alabalık gölüne gitmişiz, suyun yüzeyi dümdüz, üzerinde sürüler halinde sivrisinekler uçuşuyor, ara sıra bir alabalık sivrisinek yakalamak için sudan dışarı fırlıyor sonra yine şapırtıyla suya düşüyor, karşınızdaki evde güzel bir kızın oturduğunu, ona âşık olduğunu söylüyorsun. Bir bıçak delip geçiyor beni. Canımı acıtıyor. Ama hiç belli etmiyorum. Gerektiğinde fazlasıyla cesur olabilirim.

E sonra? diye soruyorum.

Güzel kız bana hiç aldırış etmiyor diyorsun.

Korkuyordur diyorum.

Hayır diyorsun, korkmuyor.

O zaman utangaçtır diyorum.

Hayır diyorsun, utangaç da değil.

O zaman kibirlidir diyorum, kıskandırman lazım, o zaman seninle ilgilenir.

Merakla bana bakıyorsun, gözlerinde bir parıltı oluyor.

Nasıl yapacağım? diye soruyorsun.

Saçlarını okşuyorum. Saçların sert, fırça gibi.

Böyle yapmalısın diyorum, bana bakmaya devam ediyorsun. Kahverengi gözlerinde saklı yeşil parçacıklar var. Belki de güneşin yansımalarıdır.

Emin misin diyorsun alabalık gölünde; güneş batıyor, üstümüzdeki bulutlar kızıla, pembeye, mora bulanıyor, emin misin böyle kıskanacağına? Sen de benim saçlarımı okşuyorsun.

Olabilir diyorum.

Ya olmazsa? diye soruyorsun, etrafımızdaki yaz çayırı papatya ve karahindibalarla dolu, gökyüzü sakin ve renkli.)

Yaşlı adamlar şarkı söylemeyi bırakıyor. Yerimize oturuyoruz. Şimdi sıra papaza geliyor. Konuşmasının sonu gelmek bilmiyor. Her şeyi anlamıyorum ama belli ki bugün keyfi yerinde. Çok daha farklı olabiliyor. Milleti azarlarken de dinlemiştim onu. Kilisesinin

koruyucu azizi San Rocco'ya adanan bayramda kilisenin balkonuna çıkmıştı, aşağıda insanlar vardı ve o sırada pop müzik dinliyor, bir havai fişek gösterisini izliyorlardı, papaz aniden balkonda belirdi ve yukarıdan, insanların kayıtsızlığı, tüketim alışkanlıkları, değerlerin yitimi üzerine vaaz verdi, tam olarak anlamadım aslında ama yumruklarını nasıl sıkıp salladığını gördüm, nasıl bağırdığını duydum; o sırada Alman arkadaşım Wolfgang dışında hiç kimse kilisenin önündeki alanda sigara içmiyordu.

Görünüşe bakılırsa iyi bir papaz, gelin ve damatla uzun süre konuşuyor. Bir şeyler de soruyor gibi görünüyor, oturduğum en arka sıradan hiçbir şey anlayamıyorum ama gelinin bir şeyler fısıldadığını duyuyorum, kafasını hararetle aşağı yukarı salladığını da görüyorum. Papaz konuşuyor da konuşuyor, çarmıhtakinin kafası yana düşmüş, şehitliği sürüyor da sürüyor, bizim gibi çoktan taburelerine oturan delikanlılar bacak bacak üstüne atmış, kızım sıraya dayanıyor, güçlükle ayakta durabiliyor artık ama bana, yüzük değiş tokuşunu kaçırmaktan endişe ettiğini fısıldıyor –esniyor şimdi, çok az uyuyor–, papaz gelinin anne babasıyla da konuşuyor. Damadın annesi "goia", neşe, gibi bir şey diyor, anlaşılan papaz ona çifte ne dilediğini soruyor, bir de sanırım, sağlık diyor. Gelinin babası hiçbir şey söylemiyor. Zaten ona bütün gün hiçbir şey sorulmamıştır.

(Ya olmazsa?

Ya güzel kız o zaman da kıskanmazsa?

O zaman da kıskanmazsa diyorum, o zaman yüzümü okşamalısın, o zaman kesin kıskanır.

Öyle mi? diye soruyorsun, kalın başparmağın burun çizgimi, elmacık kemiklerimi, kaşlarımı, çenemi, dudaklarımı takip ederken yüzün kızarıyor.

Ya olmazsa? diye soruyorsun yine.

Birbirimize bakıyoruz, yaz çayırı arka planda bulanıklaşıyor, gökyüzünde renkler soluyor, göl çok uzaklarda, biz birbirimize çok yakın oturuyoruz, elin şimdi yanağımda, yanağım elinde. Ya olmazsa? Elini tutarsam kıskanır mı sence?

Başımı sallıyorum.

Yan yana uzanıyoruz yaz çayırında, el ele, üstümüzde bir elma ağacı, hâlâ sıcak, terliyoruz.

Ya olmazsa?

O zaman beni öpmelisin. Üzerinde sivrisinek sürüsünün uçuştuğu alabalık gölündeki elma ağacının altında. Dibinde böğürtlen, ahududu ve frenk üzümleri yetişen sarı papazevi duvarının gölgesinde. Sivrisinekler vızıldıyor, balıklar sivrisinekleri yakalıyor, kelebekler çiçeklerin üstünde oturuyor.

Ya olmazsa? Ya olmazsa?)

Papaz hâlâ konuşuyor, her şey kafasına estiği gibi, her şey basit, her şey gülümseyerek. Espri yapıyor, sonra yine ciddileşiyor, taburedeki delikanlılara dönüyor, delikanlılar hemen bacaklarını indiriyor, sunağın sağındaki genç kadınlara da hitap ediyor. Bunun üzerine kadınlar şallarını daha sert çekiştiriyorlar. Başka zaman asla takım elbise giymeyen gelinin babası Piero sıraya yaslanıyor, anlaşılan kızım daha fazla dayanamıyor, sıraya gelip kucağıma oturuyor. İş ciddileşiyor, papaz kilisedekileri bir kez daha güldürdükten sonra ciddileşiyor. Şimdi sıra ikisinde. Gelinle damatta. Sesli bir şey okuyorlar, daha doğrusu bir şey fısıldıyorlar, kimse anlayamıyor, anlamalarına da gerek yok zaten, çoğu biliyor şu an ne okunduğunu. Sadece ben bilmiyorum. Birden ikisi için fena halde üzülüyorum, kendileri için tümüyle gizemli bir ayinin gereklerini yerine getiren çocuklar gibi duruyorlar orada. Belki de sonrasında başlarına korkunç bir şey gelecek, belki sünnet edilecekler veya damgalanacaklar ya da gelin bayılacak ya da bir anda artık aşka inanmayacaklar veya aşkın ne olduğunu bilmeyecekler. İlk sırada soldaki küçük kız, gelinin erkek kardeşinin kızı, ayağa kalkıyor ve babası tarafından hafifçe öne itiliyor. Elinde tuttuğu bir şey var, papaz onu alıyor. Aferin! Kızım coşkulu. O kadar küçük bir çocuğun törenin içine dalıp öne doğru bir şey getirmesine izin veriliyor ve akıllı çocuk tökezlemiyor, elindeki paketi ya da her neyse işte onu düşürmüyor. Her şey yolunda gidiyor, herkes derin bir nefes almış gibi görünüyor, papaz gülümsüyor, zaten onu hiçbir şey sarsamaz.

Böyle bir düğün için insanın çelik gibi sinirlerinin olması gerektiği duygusuna kapılıyorum yavaş yavaş. Ben olsam asla dayanamazdım. Kilisedeki herkes yine ayağa kalktı, ama bu defa bunun ritüele dahil olmadığını düşünüyorum. Herkes kafasını öne uzatıyor. Papaz elindeki paketi sıkıca tutuyor. Paket değil aslında. Ufacık kadife bir yastık. Üzerinde yüzükler olmalı. Kafamızı ne kadar uzatsak da ebedi ıstırabı sırasında kafası yana düşmüş çarmıhtakinin altında çiftin birbirlerine yüzük takışlarını göremiyoruz. Hiç *evet* duymadım ama söylenmiş olmalı, papaz bir kez daha açık bir biçimde ve yüksek sesle hatta avaz avaz, biraz da tehditkâr bir biçimde konuşuyor. Kutsamak üzere olduğu rezil şeyi lanetlemek için bir kez daha mı paylamaya kalkacak yoksa. Yok, hayır, öylesine bir dürtü sadece, refleks adeta, sesi yine kadifemsi: Sevgili ... ve sen sevgili ..., siz ikiniz, ebediyen, iyi günde kötü günde, çalılıkta ve ormanda, atalarınıza bakın, onlar da... ve bir zamanlar her gün, her saat, her dakika... etiyle kemiğiyle ve bundan başka hiçbir amaç için.

(Bunun bir oyun olması ve bu kadar ciddi olması kızı korkuttu. Hangi güçler açığa çıkıyor ve nasıl bir acı? Güç nedir, acı nedir? Güç nedir, zayıflık nedir? Birinin gücü aynı zamanda onun zayıflığı, bir başkasının zayıflığıysa gücü değil midir? Dünya bataklığa gömülüp kırmızı elmalar parlamaya başlayınca nasıl bir arzu ortaya çıkar? Bu muymuş gerçek yaşam, bunun dışında kalan her şey bir gizemi saklamak için mi uydurulmuş? Bu yüzden mi çivilemişler insanlarını çarmıha, üstelik de sonsuza dek, ölüm her şeyi sona erdirene dek?)

Evet, dedi adam, söylendi ve bitti. Hüküm verildi. Geri dönüşü yok. Sonuç suç ve ceza. Topumuz çarmıha.

Kilisenin içi çok sessiz ve o sessizliğin içinde yaşlı adamlardan biri, Lino, kendisi iriyarı ve şişman, sağır dilsiz bir oğlu var, Ave Maria'yı söylüyor. Ave Maria annemin en sevdiği ilahiydi ve cenazesinde bile kiçleştirilmemiş bir Ave Maria versiyonu çalmak mümkün olmadı. Ave Maria'nın yalnızca burada, tarihinde ilk ve son kez kiçleştirilmeden söylenmiş olması mümkün, çünkü Lino onu sağır dilsiz oğluyla birlikte söylüyor.

Kadınlar regl olduklarında duygusal olurlar, gözyaşlarımı zor tutuyorum, gözlerimi kırpıştırıp duruyorum, ağlamak istemiyorum, çünkü film ekibi her şeyi kaydediyor, yüzükler parmaklara takıldı, ölüm ayırana... Papaz çok ciddi duruyor, Ave Maria'nın sesi giderek azalıyor ve film ekibi her şeyi çekiyor. Kilisede en arka sırada oturan bir yabancı niye ağlasın ki, alt tarafı iki çocuk, ölüm onları ayırana dek... Bir an için o kadar kıskanıyorum ki onları, öndeki o ikisini, el ele ve nedense tümüyle çaresiz. Böyle olmalı diye düşünüyorum bir an için, sonsuza dek, ölüm bizi ayırana dek ve her şey herkesin, yüzlerce tanığın önünde; herkes görmeli bizim birbirimiz için yaratıldığımızı, her şey öyle muazzam biçimde dümdüz bir çizgide ilerliyor ki yalnızca böyle olabilir, böyle olmalı, böylesine izin verilmeli. Ama annem, Markus'un bakımevinde iddia ettiği gibi, gülümsemiyordu, sen de gördün gülümsemediğini. Çok ciddiydi ve derisinden kan sızıyordu, küçücük kalmıştı ve taş gibi soğuktu, yalnızca saçları ipek gibi yumuşacıktı.

Bu arada bambaşka şeyler olsa da Ave Maria'nın yankısı hâlâ sürüyor, ne olduğunu tam olarak bilmiyorum çünkü hiçbir şey görmüyorum, gözyaşları göz kırpmakla kaybolmuyor. Kızım esniyor, delikanlılar taburelerinden kalkıyor, genç kadınlar şallarını hafifçe çekiştirip düzeltiyor, gelin bir şey imzalıyor, sonra damat imzalıyor, sonra da delikanlılar ve genç kadınlar – ha nikâh şahitleri, ama niye burada, kilisede, nüfus müdürlüğünde imzalanması gerekmiyor muydu? Papaza göre her şey yolunda, hoşnut bir biçimde cüppesini okşuyor. Gelinle damadın öpüştüklerini görmedim, çan çalıyor, yine ne oluyor ki? Gelinle damat papaza yaklaşıyor, kan içip beden yiyorlar. Her şey canavarlığı hafifletmek ya da örtbas etmek üzere tasarlanmış. İnsanlar kilise sıralarından çıkıp önünde et ve kanla papazın durduğu sunağa doğru ilerliyor. Çoğunlukla yaşlı kadınlar, birkaç yaşlı çiftçi, çocuklar gidiyor ön tarafa. Bir kız mavi bir elbise giymiş ve yeşil bir çanta takmış, sunaktan dönerken çanta omzunda sallanıyor. Buradaki bir lisede ders veren fizik öğretmeninin karısı da gidiyor komünyona. Önümdeki sırasına dönünce diz çöküyor, önüne eğilmiş

başı ellerinin arasında. Kafası titriyor. Nasıl bir suçun bedelini ödüyor acaba?

Yemek biter bitmez kilisedeki herkes dışarıya akın ediyor. Önce gelinle damadın, ardından düğün davetlilerinin çıkacağını sanırdım hep ama görünüşe göre buradaki herkes düğünden sıkılmış artık ve daha fazla bekleyemiyor. Herhalde et ve kandan sonra insanların canı daha lezzetli ve daha fazla miktarda bir şeyler çekti. Kapıda bir yığılma oluyor. Ave Maria hâlâ salonda. Çift, gelinin anne babası ve nikâh şahitleri yine bir mucize eseri önceki giysilerine bürünen papazın çevresine toplanmış. Kiliseden ayrılan son düğün davetlileri biz oluyoruz.

Dışarıda, sıcakta uzunca bir süre gelinle damadı bekliyoruz. Ne var? Belki de bir şey oluyor. Çarmıhtakini tavana bağlayan halatlar kopmuş olabilir ve çarmıhtaki, papazla çevresinde toplanan grubun üstüne düşmüş olabilir ya da kilisenin çatısı çökmüş olabilir, oluyor böyle şeyler. Ya da gelinle damat, anne babaları, şahitleri ve papazla birlikte bir arka kapıdan sıvışarak tüm yaşananları geri alabilmeyi umuyorlardır. Hepimizin elinde pirinç var. Nihayet gelinle damat çıkınca üzerlerine pirinç atıyoruz. Pirinç taneleri gözlerine kaçmasın diye her iki kollarıyla yüzlerini örtmeleri gerekiyor. Gelinin anne babasına da pirinç atılıyor. Ardından yemeğe gidiliyor. Biz, karısı geçen yıl kanserden ölen şişman Giovanni'yle gidiyoruz. Öne, Giovanni'nin yanına, sarhoşken Almanca konuşan Antonio oturuyor. Ama henüz o aşamaya gelmedi. Hepimiz ter içinde kaldık, olağanüstü sıcak.

Arabayla on beş dakika gittikten sonra küçük bir komşu kasabadaki yeni genişletilmiş bir restoranın önünde duruyoruz. Restoranın, üzerinde köprüsü, içinde nilüferleriyle bir süs havuzunun bulunduğu küçük bir İngiliz bahçesi ve suları kademeli bir şekilde çimenlerin üstündeki garip görünüşlü karstik taşlara akan küçük bir şelalesi var.

Restoran girişindeki çatının altında yakıcı sıcakta bir ordövr büfesi kurulmuş. Kızım çok seviniyor çünkü yiyeceklerin arasında dört çeşit patates cipsi var. Ayrıca jambon, somon balığı, peynir ve

daha neler neler. Aç değilim, midem bulanıyor. Saat on üç on beş. Acele tuvalete gitmeliyim, yeni tampon, yeni ped, şakır şakır akıyor, karnım ağrıyor ve görünüşe bakılırsa en az bir saat elimizde kadehle burada dikileceğiz. Canım sohbet etmek istemiyor. Kızım sıcaktan bunalıyor. Çimenlikte, düğün ziyafeti için oturma düzeni yapılmış uzun bir masa duruyor. Masanın solunda kartondan, küçük bir şato var. Kızım nedenini soruyor ama bilmiyorum. Bir süredir sessizce yanımda duran Cave'li bir öğretmene soruyorum, muhtemelen bana arkadaşlık etmek için duruyor, tam da ben kaçınmaya çalışırken, ama Cave'li öğretmen herhalde yabancıların İtalyan düğünlerinde yalnızlık çektiğini, bu yüzden onlarla arkadaşlık edilmesi gerektiğini düşünüyor. Oturma düzenli ziyafet masasının yanında kâğıt hamurundan yapılmış küçük bir şatonun neden durduğunu öğretmen de bilmiyor. Cave'li öğretmenin kocası oturma düzenli ziyafet masasını filme alıyor. Tonlarca su içiyor herkes. Burada bu tür kutlamalarda bizdeki gibi daha kutlamanın başında şnaps verilmiyor. Bu sıcakta insanlar düşer bayılırdı zaten. Buralı olmayan iki erkekle iki kadından oluşan bir grupla duruyorsun. Milanoluya benziyorlar. Adamların şakakları ve bıyıkları gri. Kadınlar ikide birde bana bakıyor. Tüm gücümü toplayıp yanınıza geliyorum. O dördü gerçekten de Milano'dan gelmiş. Adamlar sendika yetkilisi. Adamlardan biri kısır bir kadın tanıdığını ve sonra onun bir kayak kazası geçirdiğini anlatıyor. Kadın dokuz ay sonra anne olmuş. Ama sonra, çocuk küçükken, aniden düşüp ölmüş. Bana bakıp gülüyorsun. Açık bir spor araba –Alfa Romeo– yaklaşıyor. İçinde Elvis Presley saçlı adamla yuvarlak hatlı bir kadın oturuyor. Arabayı park etmeden ikisi birden iniyor. Bir anda topluluğun ilgi odağı oluyorlar. Sendika yetkililerinden adamın diş hekimi olduğunu öğreniyorum. Neredeyse tüm düğün davetlilerini öpüyor. Sonra biraz kenara çekilip uzun uzadıya yuvarlak hatlı kadını öpüyor. Kendilerinden geçmiş bir halde sarmaş dolaş olmuşlar. Bir garson birkaç rahat sandalye getiriyor. Diş hekimi ve karısı oturuyor. Üzerlerine bir şemsiye açılıyor. Saat iki, gelinle damat hâlâ gelmedi. Kızım mavi elbiseli, yeşil çantalı kızla arkadaş oldu. Şelaledeki suyla

birbirlerini ıslatıyorlar. Bir palmiyenin altındaki taşa oturuyorum. Dar eteğimin yırtılma tehlikesine rağmen. Aksi halde düşeceğim. Bir şişe su almıştım, hepsini içiyorum. Ne zaman kafamı kaldırsam o sırada bana bakmakta olan biri kafasını çeviriyor. Gelinin babası başka bir palmiyenin altındaki başka bir taşa oturuyor. Başımı eğerek selamlıyorum onu, o da beni selamlıyor. Kızım yanıma gelip gelinin nerede kaldığını soruyor. Ama bunu kimse bilmiyor. Kızım için kendisine sormak zorunda kaldığım gelinin annesi de bilmiyor. Cave'li öğretmen hafifçe omzuma dokunuyor. Gölgede birkaç sandalye ayarlamış. Yanına oturuyorum. Kızım onunla oynamamı istiyor. Biraz daha cips yemesini söylüyorum. Üç porsiyon daha cips yiyor.

(Düğün yemeği sırasında papaz yardımcısı kızın karşısında oturuyor. Neden öyle gözlerini dikmiş bakıyor bana? Yüzü neden o kadar solgun, neden gözlerinin altında koyu renk halkalar var? Hâlâ güzel kız için ağladığından mı?)

Saat şimdi iki buçuk ve gelinle damat hâlâ gelmedi. Gelinin erkek kardeşi de bilmiyor nerede olduklarını. Cep telefonuyla konuşuyor. Damadın erkek kardeşi de telefonda. Birdenbire her yerde kulaklarında cep telefonuyla insanlar görüyorum. Cave'li öğretmen bana kızımın İtalyanca bilmiyorsa derslere nasıl katılacağını soruyor. Başlarda hiçbir şey anlamaz, bir ay sonra biraz, birkaç ay sonra her şeyi anlar diye yanıtlıyorum. Cave'li öğretmen coşkuyla başını sallayarak onaylıyor. İyi bir öğretmenle tabii derken yeni arkadaşıyla seksek oynayan kızıma bakıyor. O sırada papaz geliyor. Adeta kanatlanmış, basamakları ikişer ikişer çıkıyor. Belki de siyah takım elbise giymeyen tek erkek olduğu için kendini iyi hissediyordur. Gri pantolonuyla mavi tişörtü var üstünde. Kızım papazın yanından geçiyor, bir an için elini kızımın kafasına koyuyor. İşte bu kadar çabuk olabiliyor, kutsandı bile! Ordövr büfesinden tek bir lokma yemiyorum, onun yerine kadınlar tuvaletine gidip lenslerimi çıkarıyorum. Gözlerim kıpkırmızı olmuş. Gündüzleri lens takamıyorum. Numaralı güneş gözlüğümü takıyorum. Tuvaletten çıkarken neredeyse yan taraftaki erkekler tuvaletinden çıkan

Elvis Presley saçlı diş hekimiyle çarpışıyorum. Anlaşılan lenslerini takmış, gözlüğü gözünde değil. Elini koluma koyuyor. Ben de mi kutsandım şimdi? Sıcak terasa geri dönüp bir koca bardak maden suyu daha içiyorum. Diş hekimi karısının üstüne çullanıp bir kez daha uzun uzun öpüyor onu. Nihayet saat on beşte gelinle damat geliyor. Düğün davetlileri alkışlıyor. Adamın yüzü yine kıpkırmızı, kadının da yüzüne biraz renk gelmiş. Gelinle damat biraz güç de olsa –uzun giysi ve tüller yüzünden– terasa çıkan basamakları tırmanır tırmanmaz herkes yemek salonuna üşüşüyor. Nereye oturacağımızı bilmiyoruz. Köy polisi elini sallayarak masasına çağırıyor bizi. Masanın üstünde pembe parıltılı örtüler ve pembe parıltılı kumaş peçeteler var. Gelinle damadın çok görkemli donatılmış ayrı bir masaları var ama onlar kızımı hayretler içinde bırakarak ayrı masaya değil, anne babalarının ve kardeşlerinin yanına, büyük masaya oturuyorlar. Onlara ayrılmış masa el değmeden duruyor. Diş hekimi ve karısı sendika yetkilileriyle birlikte yakınımızdaki bir masaya oturuyor. Bir fotoğrafçı etrafta dolanıp düğün davetlilerinin fotoğraflarını çekiyor. Özellikle kızımı çok fazla çekiyor. Herhalde sarışın olduğu için. Bunu on çeşit yemeğin yer aldığı düğün ziyafeti izliyor. Kendimi iyi hissetmiyorum.

(Papaz yardımcısı, bana neden gözlerini dikip öyle bakıyorsun? Yüzün neden o kadar solgun, neden gözlerinin altında koyu renk halkalar var? Gel hadi aşağıdaki alabalık gölüne gidelim, orada sana o güzel kızı nasıl kıskandıracağını gösteririm.

Sonra alabalık gölüne gideceğiz ve elma ağacının altındaki çimenlere yatacağız, ben bir ot parçasıyla senin boynunu gıdıklayacağım, sen de beni ot parçasıyla kendine doğru çekeceksin, sanki ot ipmiş ben de tüy kadar hafifmişim gibi. Üstüne yatıp yüzüne bakacağım, sen saçlarımı alnımdan geriye doğru iteceksin ve ben kendimi çıplak hissedeceğim. Öpüşeceğiz ve sen bana dokunacaksın, bedenimde henüz tanımadığın o yeri ararken elin titreyecek, bedenimdeki o yeri bulacaksın. Beni öpeceksin ve okşayacaksın ve beni sevdiğini ve aslında diğer kızın olmadığını söyleyeceksin. Güzel kızın uydurma olduğunu söyleyeceksin. Asla başka bir kızı

sevmediğini ve asla başka bir kızı sevmeyeceğini söyleyeceksin. Dilin dolaşacak, arada inleyeceksin, boynumu öpeceksin ve sürekli beni sevdiğini söyleyeceksin. Ama ben sana inanmayacağım.)

Tatlılara geçtik. Zuppa Inglese, Tiramisu ve Torta Romana ile köpüklü şarap, digestivo[6] ve kahve var. İki sert espresso ve üç kadeh köpüklü şarap içiyorum. Oldukça iyiyim şimdi. Karın ağrım geçti, kan sakin ve acısız akıp gidiyor içimden.

Yemekten bitkin düşmüş düğün davetlileri başlangıçtaki canlı hallerinden daha çok hoşuma gidiyor.

(Meyve bahçeleri akşam güneşinde sessizce uzanacak. Göl dümdüz olacak. Ara sıra bir alabalık sudan dışarı fırlayıp sivrisinek yakalayacak. Suya düştüğünde bir şapırtı duyulacak. Kaçarken ayaklarımın altında çakıl taşları gıcırdayacak. Papaz evindeki odama kilitleyeceğim kendimi. Ertesi gün aniden annem papaz evinin kapısına dikilecek ve beni alıp götürecek. Yaz tatili bitmiş olacak. O yazın ardından ilk kez regl olacağım.)

Gelinle damat önümüzdeki arabayla uzaklaşıyor. Bitkin görünüyorlar. El sallıyoruz, onlar da bize el sallıyor. Yine Giovanni'yle gidiyoruz. Öne, yanına yine Antonio oturuyor. "Huzurlu bir akşam ve güzel bir gece dilerim" diyor Antonio biz inerken Almanca. O kadar sarhoş ki onu rahatsız etmemek için Giovanni'nin oturduğu taraftan iniyoruz. Sokaklardan aşağıya doğru inerek evimize gidiyoruz. Kızım yorgun. Hemen yatağa gidiyor. Biz terasta biraz daha oturup kararmaya başlayan manzarayı seyrediyoruz. Her akşam olduğu gibi bir önceki akşamdan farklı renklerde kararıyor (bu akşam mavi mor kararıyor!), her akşam olduğu gibi manzara puslu mavinin içinde kaybolurken belli bölümleri ön plana çıkıyor. Yanı başımızdaki San Vito dağların karanlığında kaybolurken uzaklardaki Artena hâlâ altın gibi parlıyor. Kolun omzumda.

Beni ilk kez yalnız bıraktığın yani ihanet ettiğin o gecenin ardından ve ertesi sabah, aşktan duyduğum korkuyu hafifleten annemin ölüm haberini aldıktan sonra, ve tabii senin ihanetinden duyduğum korkuyu, çünkü sen bir anda tek kelime etmeden partiden

6 Yemek sonrası içilen, sindirimi kolaylaştırıcı likör (ç. n.).

kaybolmuştun ve bunu sonraları o kadar sık yapacaksın ki geceleri otoparklarda, karanlık yollarda seni arayacağım, bana göründüğün, hem de bulutların arasından sızan, karstik ve soğuk görünümlü dağları yumuşacık altın sarısına bulayıp karstik ve soğuk değil de altın sarısı yeşil gösteren bir ışık demetinin içinde göründüğün dağlara gittiğimiz ve benim seni kesin olarak icat ettiğim o gecenin ve günün ardından ve sonunda annemin cenazesini hazırlamak için doğduğum şehre gidip tabutunu açtırmak için önce mezarlığa gittikten sonra ve sarhoş mezar bekçisi nihayet becerip de annemin tabutunun kapağını açana dek tabut kapağının ayakucunda uzunca bir süre sağa sola sallandıktan sonra, öyle ki kapak neredeyse yere düşecekti, ve ben annemin üstüne eğildikten sonra –ne kadar küçük diye düşündüm, hiç bu kadar küçük olmamıştı annem; ağzından, kulağından ve gözlerinden sızan kanın eski, kurumuş değil yeni olduğunu da düşündüm, çünkü parlak kırmızıydı kan, parmağını delince karın üstüne düşen kan damlalarını görüp kısa bir süre sonra doğurduğu kızına Schneewittchen[7] adını veren kraliçenin kanı gibi parlak kırmızıydı: kar gibi beyaz tenli, kan kırmızısı yanaklı, abanoz gibi simsiyah saçlı (abanoz, hatırladığım kadarıyla, abanoz çerçeveli pencereden geliyor. Kraliçe açık pencerenin yanında oturmuş yün eğiriyor bir yandan da dışarıdaki kara bakıyormuş, parmağına iğ batmış ve parmağı kanamış. Ayrıca işin içinde kesin büyü de vardı, çoğunlukla olduğu gibi: Sen bana onu veriyorsun, ben sana bunu. Sen bana bahçedeki güzel rapunzelleri hediye ediyorsun ben sana bir çocuk. Ve ben hamile kaldığımda her şeyinle benim oluyorsun, derinle, saç köklerinle, saçınla, iliğinle, kemiğinle, yağınla, terinle, suyun ve kanınla) –, ölümüyle hâlâ kanayan annemin üstüne eğilip dalı bedeninin üst kısmına, hiçbir açıklık olmayan derisinde kanın sızdığı yere koyduktan sonra, kaskatı ellerine dokunduktan ve bir an için annemin beni aşağı, tabutun içine çekip soğuk ölümüne götürmesinden korktuktan sonra, senin arkamda durduğunu ve ellerini omuzlarıma koyduğunu hissettikten

7 Türkçeye Pamuk Prenses olarak çevrilen Schneewittchen kar beyazı anlamına gelmektedir (ç. n.).

sonra bir anda anladım ki o beni aşağıya, soğuğuna çekemezdi, zaten soğuğuna çekmeyi de hiç istememişti, aslında beni hep sıcaklığıyla sarıp sarmalamak istemişti, ilk kez kanadığımda kemeri verip "İşte şimdi kadın oldun!" dediğinde bile. Ama ben bundan tiksinmiştim. Kadın olmak istemiyordum. Her şeye tamam ama buna hayır! Kadın olmak, soğuk eller demek, ileride kendi soğuk ölümüne sürükleyip götüreceğin çocuklar doğurmak demek. Daha iğrenç ne olabilir diye düşündüm, ayda bir bedenin derinlerinde bir yerlerden yüzeye doğru kanamaya başlayarak bedenden akan parlak kırmızı kanı pedlerle, kalın pamuk parçalarıyla ve pedlerle pamuk parçalarını tutan kemerlerle zaptetmek zorunda kaldığın açık bir yarayı yanında taşımaktan daha iğrenç ne olabilir. Kadın bedeni diye düşündüm, ne kadar iğrenç bir icattır, nasıl bir dehşettir ömür boyu kanamak, nasıl iğrenç bir yaradır, hiç kapanmayan, nasıl bir suç, neyin cezası, kefareti nedir? Ve omzumdaki sıcak el beni donmaktan, yeniden yükselen soğuktan, yaşamın tüm dehşetinden korudu.

Hâlâ omzumda duran elini öpüyorum. Ve önümüzdeki manzara giderek daha derin mavi morlara dalarken derinin altındaki bileğini ve çeşit çeşit kemikleri hissediyorum. Benimle evlenir misin? Yeşille beyaz, umutla masumiyet ve biz ikimiz sonsuza dek? Ne eski bir rüyadır bu yörenin gördüğü, renklere ve biçimlere dalmış, ışık ve akşam hiçbir zaman aynı değil, biçimlerle konturlar hep farklı, birbirine benzeyen tek gün yok. Birbirinin aynı tek bir bakış, gülüş yok, kırışıklık ve gözenek yok, el bileği kemiği, tarak kemiği, parmak kemiği yok, kas demetleri her yerde farklı, kanın vücuttaki akışı her defasında farklı. Bedenin yapısıyla yeryüzü arasındaki benzerliği keşfetmeyi çok zor öğrendik, bütün bu benzerlikler için tablolar oluşturduk, değişen arazide ve sevdiğimiz bedenlerde yolumuzu kaybetmeyelim diye yeryüzü haritaları yaptık, kas demetlerini çizdik. Bize hiçbir şey çağrıştırmayacak ya da aksine her şeyi hatırlatacak o eşsiz gölgeliklere ancak en cesur veya en yalnız olduğumuz ya da en çok özlem duyduğumuz zamanlarda tabelaları, çizimleri, haritaları bir kenara bırakıp kör topal dalarız. Korkudan

deliye dönmüş, şaşkın şaşkın bataklıklarda dolanan çaresiz insan o dehşetle haritalar icat etti, ben de iki düşünce arasındaki kara delikte (ne uzay ne zaman var!) seni icat ettim. Parmaklarını açan kasların tendonlarını, tarak kemiklerinin arasındaki kasları, küçük parmağını büken kası ve başparmağını geren uzun kası hissediyorum. Başparmağını ger ve uzat, küçük parmağını da. Parmaklarınla oyna bedenimde ve bir daha asla terk etme beni.

Ve Bir Doğum

Yatağa yatıp yorganı kafamın üzerine çekiyorum. Yorganın altındaki karanlığın içinde kapalı göz kapaklarımın ardında küçük yeşil güneşler patlıyor. Henüz uyumadım. Ağrılar reglin ilk günündeki ağrılar gibi. Bir çeşit sızı gibi. Acı verici olmaktan çok usandırıcı. Jinekoloğumun hesapladığı doğum tarihini on gün geçmiş durumdayım, hareketsiz ve hantalım, nefes darlığı çekiyorum. Sancılar gece başlarsa uykuya devam. İyi de uyumak ne mümkün! Güç bela bir yandan öbür yana dönüyorum, sancılar arasındaki süreyi durduruyorum, doğurmaya hazırım. Yatarak daha fazla dayanamadığım için sabahın beşinde kalktığımda dışarıda kar yağıyor. 28 Mart Perşembe, Kutsal Cuma[8]'dan önceki gün.

Gölün çevresinde bir tur atıyorum, hareket, oyalanma, temiz hava. Yolu yarıladığımda eve dönmeyi başaramayacağımı düşünüyorum. Sancılar beş dakikada bir geliyor artık. Duruyorum, iki elimi belime bastırıp belimi geriye büküyorum, derin nefes alıyorum. Ağrıda bir değişiklik olmuyor. Hava soğuk ve keskin, gölün ön tarafındaki orman tıkır tıkır sesler çıkaran bembeyaz karla kaplı. Evimin olduğu binaya geldiğim sırada komşum dışarı çıkıyor. Ağrın arttı mı diye soruyor, evet diyorum, çok ağrıyor, daha fazlasını düşünemiyorum bile. Gülümsüyor. Arkamdan kapıyı kilitliyorum. Üç haftadır hiç tanımadığım kadınlar bile sokakta bana gülüyor. Yedi ay önce jinekolog gülümseyerek, sonradan tramvayda içine bakınca hamile olduğumu anladığım, küçük sarı bir defter tutuşturdu elime. Daha önce üç kere hamilelik testi almak için eczaneye girmiştim, her defasında yalnızca aspirinle çıktım dışarı, çünkü eczacının gülmesinden korkuyordum. Tuhaf şey şu hamilelik. Jimnastik kursunda ilk doğum kasılmalarındaki

8 Kutsal Cuma: Hıristiyanların, İsa'nın çektiği acıları ve çarmıha gerilerek ölümünü andıkları dini gün. (ç. n.).

sık nefes alıp verme alıştırmalarını yaparken koyunlar gibi hehleyip durmuştuk. Hesaplanan doğum tarihini geçtiğim için üç günde bir gitmek zorunda kaldığım hastanedeki Doktor König, ben muayene koltuğunda bacaklarımı açmış yatarken dakikalarca kız arkadaşıyla konuşurdu.

Annemin benden önceki gebeliğinde bebek ters duruyormuş. Doğal doğum modaymış ve annemin doktoru doğum sırasında bebeği çevirmeyi kafasına koymuş. Sonunda bebek doğum sırasında boğulmuş ve dışarı çıkarabilmek için annemin karnında parçalanmak zorunda kalmış. Annemin kanaması o kadar şiddetliymiş ki sonrasında, beni doğururken, doğal doğum söz konusu olamamış. Ben sezaryenle doğmuşum.

Sancıların arasında gevşeme. Serbest bırakma. Güç toplama. Nefes alma.

Sabah yedi buçukta, önceden hazırlanmış çantayı alıp otobüsle hastaneye gidiyorum. Kucağında çocuğuyla bir kadın bana gülümsüyor. Jinekoloji bölümündeki kayıt masasının önünde boş boş dikiliyorum bir süre, kimse yok. Her sancıda alçak sesle inliyorum. Nihayet hemşire giyimli yaşlıca bir kadın, herhalde ebe, gelip az sonra doğuruverecekmişim gibi beni kolumdan yakalıyor ve hızlıca bir kabine sokuyor. Henüz hiç hazır değilim buna. Çıplak halde yüksekçe bir yere yatıyorum. Ebe içime daldırıyor elini. Otuz küsur yıl önce babamın veteriner arkadaşının kolu neredeyse dirseğine kadar gövdesinde kaybolan ineğim. Ebe muayene sonucundan memnun değil. Rahim, diyor, daha bir santimetre açılmış! Bir sancı geliyor ve inliyorum. Yine kolumdan çekiyor, ama bu kez sarsar gibi, "Bu acı ne ki!" diyor.

Sonunda tavsiyesi üzerine otobüsle evime dönüyorum. Lapa lapa kar yağıyor. Öğleden önce eve geldiğimde saat ona çeyrek var. Sancılar şiddetleniyor. Televizyon seyretmeye çalışıyorum. Hans Moser. Ancak film ilgimi çekmiyor.

Öğlen yarımda bir arkadaşımı arıyorum. Geleceğine söz veriyor. Aşağı yukarı üç saat sürer. Bu arada ne yapsam yaramıyor: yürümek, oturmak, yatmak. Sancıların düzenli ve uyumlu bir biçimde yükselip alçalan deniz dalgaları gibi olması gerekiyordu. Doğum bir çeşit baştan aşağı yenilenme. Pencereden dışarıya, durmaksızın yağan kar tanelerine bakıyorum. Saat üçe doğru telefon çalıyor. Açıyorum ve bir sonraki sancıya dek süren dört dakikada arkadaşımın kar yüzünden otoyolda kaldığını öğreniyorum. Endişelenmememi söylüyor. Kesin gelirmiş. Ama görünüşe göre biraz daha uzun sürecekmiş. Gözlerimi kapıyorum. Her on ya da beş dakikada bir sancı gelse ve bir sancı ortalama bir dakika sürse saatte altı ya da on iki dakika eder. Ne var yani dayanılır! Sancılarla ilgili mesele şu ki alışamıyorsun. Yavaş yavaş oluşan bir ağrı değil ve uzun süreli ağrılarda olduğu gibi duyarsızlaşma diye bir şey yok. Kurtarıcı olarak beynimde morfin salınımı olmuyor, şoktayken olduğu gibi bilincin devre dışı kalması durumu da yok.

Genç kızlığımda ekonomi bilimleri ağırlıklı bir liseye gittim. Orada yemek pişirme, dikiş, doğum bilgisi gibi dersler vardı. O zamanlar öğretmen bize, çocuğunu ayakta doğurduğunu anlatmıştı. Yoksa çömelerek miydi? Bir arkadaşımın arkadaşı evde, küvette doğurdu. And Dağlarında kadınlar kısa bir süre için yolun kenarındaki ormana sapıp orada doğuruyorlar. Uçakta ya da hastaneye giderken takside doğuran kadınlar var.

Dayanılabilir tek pozisyon sırtüstü yatmak. Neden sancıları karnımda değil de sırtımda hissediyorum? Oturma odam çok havasız. Balkon kapısını açıyorum. Dışarıda şimdi yoğun bir kar fırtınası var. Kapım çalınıyor ama açmıyorum. Sancıların arası artık üç dakika. Saatte yirmi dakika ağrı demek bu. Yarısından epeyce az. Şimdi de donuyorum. Balkon kapısını kapatıyorum. Saat daha dört. Bir şey olmalı. Ilık bir banyonun ağrıları hafifletici etkisi olabilirmiş. Küvete su dolduruyorum, içine iki kapak "Melisa ve Portakal" banyo esansı döküyorum. Etikette yazana göre sakinleştirici ve gevşetici. Ilık su durumumu biraz olsun iyileştirmiyor. Tam tersine. Yoğun melisa kokusu beni daha da

kötü yapıyor. Bütün bunların tek faydası biraz zaman geçmiş olması. Güç bela küvetten çıktığımda saat neredeyse beş. Beşi biraz geçe gerçekten de geliyor arkadaşım Viyana'dan. Pek fazla konuşmuyoruz. Çantamı alıyor, bir sancının geçmesini bekliyorum, ardından hızlıca arabaya gidiyoruz. Araba kapısına ulaştığımda gelen sancı beni gafil avlıyor. Arabada anca yarı yatar pozisyonda dayanabiliyorum. Arkadaşım son sürat hastaneye giderken yüksek sesle inliyorum. Bizden başka Doktor König'in de olduğu hastane asansöründe de yüksek sesle inliyorum. Doktor gülümsemekle yetinip birazdan görüşürüz diyor. Ben hiçbir şey söylemiyorum. Sabahki ebe, arkadaşımla beni süzüyor. Ardından başıyla kabini işaret ediyor. Beni muayene ettikten sonra kafasını iki yana sallıyor. İki buçuk santimetre diyor. Sonra yine kafasıyla bir yatağa yatmamı işaret ediyor ve kasık kıllarımı tıraşlıyor. Her şey o kadar hızlı olup bitiyor ki karşı koyamıyorum. Hele de yeni bir sancı gelince. Peşinden gelen sancıyla karnımın üstüne yatıyorum, ebe bana lavman yapıyor. Sürekli babama lavman yaptıran annemi ve o çocuk halimle lavmanın ne olduğunu bilmememe rağmen nasıl dehşete kapıldığımı düşünüyorum.

Sonraki yarım saat arkadan üç bağcıkla gevşekçe bağlanmış yani biraz açık duran hastane geceliğini giymiş halde hastane koridorunda bir ileri bir geri yürüyorum. Lavman birdenbire etkisini gösteriyor. Tuvalete son anda yetişebiliyorum. Lavman yarı doğum demek. Nerede okumuştum bunu? Ve niye yarı doğum acaba? Sancılara bir de karın ağrısı ekleniyor. Sadece su çıkana dek oturuyorum klozette.

Benim durumumda lavman kesinlikle yarı doğum değil. Rahim ağzı, Doktor König'in muayenede tespit ettiği üzere, iki buçuk santimetrede kalmış, fazladan bir milim bile açılmamış. Doğumdan önce iki santimetrelik rahim ağzı açıklığıyla günlerce ortalıkta dolaşan, çocuklarını okula ya da yuvaya götüren, çim biçen hatta alelacele direksiyon sınavına giren kadınlar var. Sancılar altı saattir üç dakikada bir geliyor artık. Açlıktan bayılmak üzereyim. Yine de bütün gün hiçbir şey yemediğim için mutluyum. Ebe beni

doğumhaneye götürüyor. Kolumun altından tutuyor. Kaçarım diye mi korkuyor? Kolumu çekiyorum. Yan yan bakıyor bana. Evet, diyor, ağrıyor.

Doğumhanenin duvarları açık yeşil. Ayarlanabilir yatağın yanında kasılmaları ölçmeye yarayan ve hızlandıran, kalp atışıyla ritmini ölçen aygıtlar, ultrason cihazı, solunum cihazı ve buna benzer şeyler var. Yatağın karşısında bir haç asılı. Bir sonraki sancı gelmeden güçlükle yatağa ulaşıyorum. Üstüne çıkamıyorum ama. Bu sancıyı da atlatana kadar yatağın ayakucunda durup krom korkuluklara yapışıyorum. Çoktandır sancısız üç dakikalarda da gevşeyemiyorum artık. Gergin bir şekilde bir sonraki sancıyı bekliyorum. Doğumhanedeki yatağa sırtüstü yatınca bebek doğana kadar bu konumu bozmamaya karar veriyorum. Çeşitli aygıtlara bağlıyorlar beni. Solumdaki pencereden dışarı bakıyorum. Dışarısı çoktan kararmış. Hâlâ kar yağıyor mu göremiyorum. Tam sancının ortasında ebe kontrol etmeye kalkınca elini itiyorum. Öğrenci hemşirenin sırtıma masaj yapma teklifini reddediyorum. Yıkama teklifini de. Gecelik bedenime yapışmış. Çok yorgunum. Kımıldamak istemiyorum artık, ne yana ne öne doğru, belden yukarısını kaldırmak istemiyorum, yatıp kalmak, ağrıya konsantre olup her şey geçene dek beklemek istiyorum. Kimse de dokunmamalı bana! Saat yirmi on beş. Sancılar iki dakikada bir geliyor, rahim ağzı üç santimetre açılmış. İstemiyorum artık.

Öğrenci hemşire arkadaşımın selamını söylüyor. İki saat sonra tekrar uğrayacakmış. Sancılar arasında kesinlikle uykuya dalmak istemiyorum o yüzden bana verilen bir parça üzüm şekerini yiyorum. Üzüm şekeri sadece kısa bir süreliğine enerji veriyor. Bu süre içinde doktordan ısrarla bana ağrı kesici bir şey vermesini istiyorum. Sonunda kabul ediyor. İğneyi yapana dek geçen zaman hiç bitmeyecekmiş gibi geliyor. Ancak o da işe yaramıyor. Öncekinden farksız, biri kör bir keskiyi sırtımdaki açık yaraya sürtüyor sonra da üstüne çekiçle vuruyor sanki. 38 saattir uyumadım. Uykuyla uyanıklık, rüyayla gündüz düşü her şey birbirine

karışmaya başlıyor, ağrı, kâbusun her türlüsü, annemin parçalanmış bebeği görünüyor birdenbire. Çok korkuyorum, öğrenci hemşire doğumhanenin penceresini kapatıyor, gökyüzü karanlıkta kalıyor, ebe sancı sırasında beni yokluyor. Engel olmaya gücüm yok artık. Rahim ağzı dört santimetre açılmış. Uzakta bir tülün ardındaymış gibi ebeyle öğrenci hemşirenin doğum için gerekli aletleri hazırlayışlarını izliyorum. Ama rahim dört saat boyunca bir milim bile açılmıyor. Toplama kamplarında doğum sırasında kadınların ayaklarını ölene dek birbirine bağlı tutmaya bilimsel deney deniyordu. Gece yarısını geçiyor, saat bir olacak, sonra iki. Sancılar arasındaki anlık rüyalarda şimşek çakarcasına sahneler beliriyor. On üç yaşındayım, Hummelhof ormanında on sekiz yaşındaki Günther'in yanına uzanmışım. Matematik sınavım var ama en basit formülleri bile hatırlamıyorum. Annemin bebeği bedeninin içinde parçalanacak.

Ağrı, kimi zaman kaynağı olmayan keskin bir ışık gibi, sonra yine hayali bir merkeze yapılan can sıkıcı bir sondaj, ardından tiz bir çığlık. Evet, Paskalyadan önce günah çıkartmadım, ne pişmanlık ne ceza, hiçbir şey yok.

Annem henüz genç ve korkusuzken, üstelik de çevresini saran savaşın içinden trenle sürekli kuzeyden güneye, güneyden kuzeye geçmesine, trenin bombalanmasına ve hepsi tek seferde taşıyabileceğinden fazla olduğu için eşyalarını trenden tramvaya sürüklemesine rağmen, kendisinden yedi yaş küçük, sarışın, mavi gözlü bir adam icat etti ve ona âşık oldu. Savaş bittiğinde ve artık kimse yedi bavulunu ayağıyla trenden tramvaya itmediğinde adam ölmüştü, annemin iki erkek kardeşi de ölmüştü. Kara bir delik (ne uzay ne zaman var) annemi yuttu ve bir daha kusup çıkarmadı, çünkü aniden savaşın bir açıklaması kalmamıştı ve tabii barışın da, bu annemi o kadar korkuttu ki yaşamı boyunca bir daha asla bir şey icat etme cesaretini bulamadı. Ve ben yarım yüzyıl sonra gücüm yeterse ve iki düşünce arasındaki uzay kendi içinde geriye bükülmezse icatlar serisini devam ettirip bir çocuk dünyaya getireceğim. Saat gecenin ikisi, suni sancı veriliyor. Bu bir anda ağrıyı

artırıyor ve sancılar arasındaki süreyi daha da kısaltıyor. Şimdi her şey doludizgin, göz kamaştırıcı bir şimşek.

Gölgeli, karanlık, yosunla kaplı, çiğ damlaları ve gümüş madeniyle parıldayan mağaranın gizli girişini ararken ağlamayacağım. Zifiri karanlık hüküm sürmesi gerekirken mağara ışıl ışıl aydınlık. Kaynağı olmayan, kendisi kaynak olan bir ışıkla. Orada, aşağıda her türlü kibir kayboluyor, her türlü deneyim değersizleşiyor. Aydınlık ve sessizce parlayan karanlıkla baş etmenin yolu yok, orada anlamı olan hiçbir biçim, hiçbir alışkanlık yok. Orada, aşağıda herkes, kendi seçimi olmayan yaşamıyla tek başına. Kendinden başka hiçbir şey ortaya çıkarmayan bu arzunun içinde. Üreme, yaratma eylemi ve insan oluş yok. Kimlik kayboluyor, oraya, aşağıya nüfuz eden, tarihle, uygarlıkla, iktidarla, savaşla dalga geçiyor. Mağarada iktidar yok, mağara cesur maceracıların ismiyle anılmaya izin vermez. Zaman sönüyor orada, biçimler ayrışıyor. İçinde nesnelerin ve insanların, ölü ya da diri fark etmez, aynı şekilde, istemsizce şahlandığı akıl almaz bir aydınlık hüküm sürüyor, bu bir kimya yasası, şöminedeki çalı çırpının yasası, insanların ve tabutların yasası, cızırdayarak sönmeden önce şahlandığımız yaşamın yasası.

Hiç yoktan birdenbire her şey hareketleniyor. Vakit geldi. Su kesesi yırtıldı. Bir Polonyalı ebeyle bir Çek ebe gelip sağdan soldan karnımın üzerine atılıyorlar, başebe elini bedenimin derinliklerine daldırıyor. Doğum kasılmaları başladı. Şimdi ıkınma, diye bağırıyor hemşirelerden biri ve beni yukarı çekiyor. Çenemi göğsüme bastırıp koyun gibi hehlemeye başlıyorum. Ne olursa olsun kendimi sıkıp, inanılmaz, bastırılması neredeyse olanaksız bir isteğe, içimdekini çıkarma isteğine karşı hehliyorum. Kendimi yastığa atıyorum, saçlarım sırılsıklam. Yatar yatmaz bir sonraki sancı başlıyor. Yine yukarı kaldırılıyorum. Şimdi ıkınma diye bağırıyor ebelerden biri yine, bir kez daha hehliyorum ama biliyorum ki en fazla bir sancıyı daha hehleyerek geçiştirebilirim, sonrası, yaşam ya da ölüm, hiç umurumda değil, parçalansam da bebeği bedenimden dışarı iteceğim. Bir sonraki sancı daha

yatmadan geliyor. Doğruluyorum, sonuna kadar açtığım bacaklarımı kollarımla dizlerimden kavrıyorum, hehliyorum, çığlık atıyorum, gözlerimden, ağzımdan yaşlar akıyor, kafasını gördüm diyor ebe, bebek ya sarışın ya da kel. Şimdi ıkın diye bağırıyor birden, ıkın. Ve tüm gücümle ıkınıyorum. İnanılmaz bir an. İçimde bir yerlerde dokular yırtılıyor. Müthiş bir güç hissediyorum, onca zaman sonra birdenbire nereden geliyor bu güç. İlk kasılmayla dışarı itiyorum bebeği, şimdi dışarıdaki dokular da yırtılıyor, bacaklarımdan sıcak bir şeyler akıyor. Kan. Doğumumdaki en kolay ve tek acısız an.

Bebek karnımın üstünde yatıyor, kırmızı damarlarla kaplı, soluk renkli, kalınca göbek kordonu kesiliyor, bebek ayaklarından yakalanıp havaya kaldırılıyor. İçimin derinliklerinde onun çığlığını duyuyorum. Polonyalı ya da Çek ebe bebeği yıkamak için odadan çıkarıyor. Ama doğum henüz bitmiş değil. Şimdiki sancılar plasentayı çıkarmak için, doğum sancılarıyla karşılaştırıldığında hiçbir şey değil belki ama ben artık ağrıların şiddetleri arasındaki farkı ayırt edemiyorum. Sancı çekmek istemiyorum artık, doğumun bitmesini istiyorum, her dakika dehşet içinde sıçrayıp durmadan, düşüncesiz, kâbussuz, kaygısız, korkusuz, anısız ve umutsuz, ağrısız yatıp uyumak istiyorum. Var olmak istemiyorum artık. En azından bir süre. Ama sancılar sürüyor, ebe bir kez daha tüm gücüyle karnıma bastırıyor, plasenta dışarı atılıyor, pürüzsüz, sıcak ve kaygan. Saat sabahın altısı, doğum sırasında oluşan yırtığı dikmek üzere asistan doktor geldiğinde hava aydınlanmak üzere. Lokal anestezi için bir şeyler yapıyor, herhalde iğne ancak pek bir işe yaramıyor. Acıyan etime yirmi dört dikiş atıyor. Hiç bitmeyecek mi? Genel anestezi istiyorum ama buna kesinlikle pişman olacağımı söylüyor. Çünkü sonrasında en az yirmi dört saat bebeği emziremezmişim, bu da memede süt birikmesine yol açarmış, o da meme iltihabına neden olabilirmiş. Ya da sütün kesilmesine yol açarmış, aynı şekilde onun da kötü sonuçları

olurmuş. Özellikle de bebek için. Uyumak istiyorum. Ama asistan doktor dikiyor da dikiyor, saplanan her iğne bedenimi boydan boya delip geçiyor.

Bir erkekle ilk kez seviştiğimde içimde miydi değil miydi anlamamıştım bile. Bacaklarımın arasına bir şey sıkıştı, adam bir an inledi ve sonra ıslandım. Kanamadım. Bakire değildim. Bir yıl önce Günther parmağıyla bekâretimi bozmuştu. Ama o zaman bunu da anlamamıştım. Çok sonradan birleştirdim parçaları: Hummelhof ormanında oldu. Günther uzun boylu, güçlü ve yabani. Ve benden beş yaş büyük. Böyle birinin beni öpmeye istekli oluşunu aşkla karıştırıyorum. Günther gibi o yaşta, o boyda, güçlü ve yabani birinin sırf beni öptü diye yanakları kızarıyor, bakışları donuklaşıyorsa bana âşık demektir. Ve ne zaman birinin bana âşık olduğu duygusuna kapılsam benim de ona âşık olduğumu sanıyorum hemen. Birini seviyorsan o seninle ne yapmak istiyorsa izin vermelisin diye düşünüyorum, yoksa onu sevmiyorsundur. Günther beni Hummelhof ormanının giderek daha karanlık köşelerine çekiyor ve beni öpmediğinde bile, çünkü o sırada beni biraz daha çekiyor, yanakları kırmızı, bakışları donuk. Bir açıklıkta çimenlere uzanıyoruz ve Günther elini pantolonumun kemerinden sokup içime daldırıyor. Canım acıyor. Hatta sonrasında elinde biraz kan var, eve döndüğümde külotumda da kan olduğunu fark ediyorum ama regl olduğumu sanıyorum. Belki de bir şekilde Günther'in parmağıyla bekâretimi bozduğunu biliyorum ama bunu kabullenmek istemiyorum. Çünkü benim tasarladığım aşka uymuyor. Günther'in, şimdi rahatça düzüşebiliriz artık demesi de ikna etmiyor beni. Düzüşme sözcüğünü biliyorum gerçi ama daha önce hiç kimseden duymadığım için tam olarak anlayamıyorum. Buna rağmen hemen kafamı sallıyorum, onunla düzüşmek istemediğim için Günther de rahatlamış gibi geliyor bana. Ondan sonra bir daha öpmüyor beni Günther, Hummelhof'a gelse de çok seyrek geliyor. Her öğleden sonra orada onu bekliyorum çünkü o zaman-

lar sevmenin beklemek demek olduğunu sanıyorum. Aylarca, her öğleden sonra Hummelhof'a gidip Günther'i bekliyorum. Altı ay sonra Günther gelmez oluyor. Yine de uzun süre onu beklemeye devam ediyorum.

İlk kez seviştiğim adamın içimde olup olmadığını kafamda canlandıramıyorum artık. Bir erkekle ilk kez seviştiğinde olması gerektiğini duyduğum acıya o denli konsantre olmuştum ki onun dışında hiçbir şeye dikkat etmedim. Sonrasında en çok, canım acımadığı ve bana göre artık nihayet bekâretim bozulduğu için rahatlamıştım. Ve sonradan parçaları birleştirip de bekâretimi ilk kez seviştiğim erkeğin değil, önceden Günther'in parmaklarıyla bozmuş olduğunu anlayınca mutlu oldum çünkü ilk kez seviştiğin birinden ayrılmanın çok zor olduğunu okumuştum. Ruhsal olarak. Ben de ilk kez seviştiğim erkeği bir daha görmediğimden, İtalya'da tatildeyken olmuştu çünkü, bu acıyı çekmek zorunda kalmadığım için mutluydum. Buna rağmen ilk kez seviştiğim adamdan kopamıyormuşum gibi yaptım ve çoğu zaman evde yatağımda uykuya dalmadan önce ardından gözyaşı döktüm ama aslında iki hafta sonra adamın nasıl göründüğünü bile unutmuştum.

Zaman üzerimden akıp gidiyor. Bir anda kırk dokuz oldum. Günler kısaldı. Her gece yatakta saatin tik taklarını dinliyorum. Ve sabah saatin alarmıyla uyandığımda bir gece daha geçmiş oluyor. Bir sonraki geceye kadar, öylece sürüyor. Sevmek beklemek, beklemek ölmek demek. Hızla geçen küçük birimler halinde. Kırmızı hasır etekli yarı çıplak Pigmeler her gece duvar kâğıdımın üstünden karanlık ormana süzülüyor. Geceleri hayvana dönüşüp diğer küçük hayvanları avlıyorlar. Son zamanlarda yine çeşitli ülkelerden eski tanıdıklar düzenli olarak sökün ediyor. Bir süre neredeyse her gece Elias yatağımın yanında durdu, meydan okurcasına dudak büküp bana baktı ve ölüme karşı argümanlar savurdu. Öldü ama yine de. Ah Tanrım, bütün bunlara daha ne kadar katlanabilirim bir bilsem. Sonsuza dek diyor kalçam. Ama kafam bıktı artık. Huzur istiyor: Aşka ve ölüme son! Tek istediği kendinden geçip şuursuzca karanlığa gömülmek. Imre, o biliyor olmalı, yaşamının iki önemli

randevu arasında boşa harcadığı şu bir saatten ibaret olduğunu söylüyor. Gerçekte Imre arkadaş canlısı ve gördüğüm kadarıyla hayat dolu bir insan. Elbette vitalistlerin hepsi de kılık değiştirmiş melankolikten başka bir şey değil. Redmond keşif gezilerinde balta girmemiş ormanlarda bata çıka ilerlerken durmaksızın kendi kendine söyleniyor: Peki niye, niye, niye? Bir tek Thomas, Avusturyalı gülüyor: Hastalığım benim sermayem, evde yatıyor ve ölüyor. Harold da öldü. İlla da AIDS mi olmalıydı? Neden Hepatit C değil? Kimse annemin bu hastalığı nereden kaptığıyla ilgilenmedi. Ben bile. Ne gerek vardı ki zaten?

Hayat çok tuhaf. Neredeyse ölüm kadar tuhaf.

Daha dün on yaşındaydım.

"Sonunda öldürürüz annelerimizi çünkü artık yalan söylemek istemeyiz."

Avusturyalı yazar Margit Schreiner'in "Ayrılık Üçlemesi"nin Türkçede ilk kitabı –Almanca aslında son kitabı– olan *Sevmek Dedikleri*; birinci tekil anlatıcının yaşamını herkesten fazla şekillendiren seksen üç yaşındaki annesini bakımevine yatırıp onunla vedalaştığı son günlerini dokunaklı bir dille anlattığı uzun "Ölüm" öyküsüyle başlıyor. Anlatıcı ikinci öyküde, insanın sonsuz sevgi hayaliyle yüzleştiği bir "Düğün" kurguluyor; son öyküde, kızını dünyaya getirdiği sancılı "Doğum"un bedeninde ve belleğinde bıraktığı izle, bu kez anne oluşuyla yeni bir başlangıcı betimliyor.

Sevmek Dedikleri, birbirine bağlanan üç öyküden oluşan, doğum ve ölümün, bitimsiz çelişkilerle dolu anne-kız ilişkisinin, sevgi özleminin ve sevginin imkânsızlığının sarmal yapısı üstüne çarpıcı biçimde adaletsiz, iğneleyici, acımasız bir monolog.

"Bazı giriş cümleleri unutulmazdır. (...) Margit Schreiner'in zekice yazılmış metninin çok büyük bir ayrıcalığı var: Tabuları yıkmıyor, şakacı bir üslupla ayağa kaldırıyor."
Ulrich Weinzierl, *Die Literarische Welt*

"Schreiner, yurttaşı Thomas Bernhard'ın verip veriştirdiği öfkeli tiratlarından bu yana en kara mizahı yapıyor."
Melanie Weidemüller, *Deutschlandfunk*

ISBN 978-975-08-5333-3
9 789750 853333
25 TL
KDV'den muaftır.